Dzisiaj 12 stron

Wydanie główne

Cena 15 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 592 A

Poznań, środa dnia 28 grudnia 1932

Rok XXVII

Poznań, 27 grudnia.

W rocznicę wybuchu powstania wielkopolskiego

Dzień 27 grudnia jest dla społeczeństwa wielkopolskiego dniem nietylko wspomnień wyzwoleńczych i wzruszeń patrjotycznych, ale zarazem umocnienia woli narodowej, tego warunku, tego źródła narodowego czynu.

Dla piszącego te słowa, którego obowiązki polityczne trzymały w grudniu 1918 roku zdala od kraju, w Paryżu, dwa istniały najwznioślejsze w życiu momenty: to chwila, w której do stolicy Francji i świata dotarła wówczas drogą iskrową wieść o wybuchu w Poznaniu powstania, oraz ów słoneczny dzień majowy roku następnego, gdy delegacji niemieckiej przedkładano w Wersalu warunki pokoju.

Bodźcem — jak powiedzieliśmy — hartowania woli, pobudką czynu, spotęgowaniem dumy narodowej, zjednoczeniem myśli patrjotycznej jest dla społeczeństwa wielkopolskiego rocznica wypadków 27 grudnia. Nie wszystkim niestety jest to zjednoczenie myśli na rękę.

Nie jesteśmy władz tych adwokatami i nie odnosimy się zgoła do wszystkiego, co czyniły, bezkrytycznie. Ale i my to wiemy i wie każdy powstaniec wielkopolski, że ówczesna taktyka polityczna zmierzała zasadniczo do dwóch rzeczy: popierwsze do pogłębienia rozbicia między Niemcami i sparaliżowania ich sił w Wielkopolsce, co ułatwiło działalność zbrojną powstańców; powtóre do zjednania względów koalicji dla sprawy ostatecznego wyzwolenia wszystkich ziem zachodnich, czego akcja powstańcza niestety dokonać nie mogła z powodu silnej pozycji wojsk niemieckich na Pomorzu, na Śląsku, a nawet w Bydgoskiem.

Moment czwarty: to wmawianie w koła nieuświadomione, że w czasie wojny światowej jedynie obóz Piłsudskiego reprezentował czyn zbrojny, obóz zaś dzisiejszy narodowy uprawiał tylko politykę i dyplomację. Jest to oczywiście zupełne sfałszowanie historji. Prawda dziejowa wygląda w krótkich słowach tak:

W pierwszych latach wojny światowej próbowali Polacy organizować własne siły zbrojne po stronie zarówno państw centralnych, jak po rosyjskiej, gdy istniał jeszcze rząd carski. Obie te próby były politycznie chybione i mniej czy więcej same siebie zlikwidowały.

A kto w drugiej połowie wojny organizował siły zbrojne? Narodowcy. A kto siły te paraliżował? Piłsudczycy.

W Rosji, po upadku caratu, w roku 1917, rozwinął się potężny polski ruch wojskowy, ale został podkopany i zniszczony przez t. zw. „demokratów", powołujących się raz na Piłsudskiego: to znowu na Radę Regencyjną. Istota rzeczy leżała w tem, że ruch ten był frontem zwrócony przeciw Niemcom. Do walki z Niemcami nie chciano dopuścić.

A kto zorganizował przy pomocy Polonji amerykańskiej i jeńców Polaków armję polską we Francji do walki z Niemcami? Komitet Narodowy Polski w Paryżu z Romanem Dmowskim na czele. A kto intrygował przeciw tej armji? Piłsudczycy zpod znaku P. P. S. względnie „demokratyczno" - masońskiego.

Nadmieniamy, że częścią składową tej armji były polskie oddziały wojskowe także na innych frontach koalicji.

I dodamy: zarówno we Francji, jak w Rosji porewolucyjnej polscy narodowcy tworzyli samodzielną armję narodową, nie tylko legjony.

A jednak twierdzi się, że obóz narodowy był przeciwny akcji zbrojnej, ograniczając się do polityki i dyplomacji, a jedynie obóz Piłsudskiego był zwolennikiem walki orężnej. Było inaczej: obóz narodowy był przeciwny akcji zbrojnej po stronie Niemiec i Austro-Węgier, był natomiast zwolennikiem walki po stronie koalicji.

Czy tak można święcić rocznicę wybuchu powstania wielkopolskiego. Sądzimy, że zamiast tego cały wysiłek myśli powinien być budująco i twórczo zwrócony dziś ku wspomnieniu ówczesnego wysiłku narodowego dla zrzucenia jarzma pruskiego. Niech front naszej myśli politycznej będzie skierowany przeciwko Niemcom, nie przeciw takim czy innym własnym naszym rodakom.

Powstanie wielkopolskie jest dziełem całego naszego społeczeństwa. Wyzwolenie ziem zachodnich jest owocem wysiłków różnych czynników i różnych oręży: politycznego i zbrojnego, a przedewszystkiem niepodległej myśli i woli narodowej.

Powstańcy skupiają się pod wspólnym sztandarem

Wspaniała uroczystość w Katowicach zorganizowana przez Związek Uczestników Powstania Wielkopolskiego na G. Śląsku — Powstańcy śląscy uchwalili przystąpić do Związku Tow. Powstańców i Wojaków w Poznaniu jako okręg tego związku

Katowice, 27. 12. (Tel. wł.) W drugie święto Bożego Narodzenia, z inicjatywy Związku Uczestników Powstania Wielkopolskiego na Górnym Śląsku, odbył się obchód 14 rocznicy powstania. Uroczystość miała bardzo podniosły przebieg, a wzięły w niej udział licznie delegacje b. powstańców wielkopolskich m. in. Związku Tow. Powst. i Woj. z Poznania, Stow. b. Dowborczyków z Pszczyny, Zw. Hallerczyków, Zw Pod. Rez. Ziem Zach., Obozu Wielkiej Polski, Kat. Tow. Polek. Nar Org. Kobiet, Zw. b. Strzelców Bytomskich, Zjedn. Zawodowego Polskiego, Tow. Mężów Katolickich i in., przybyłe z wielu sztandarami.

Po mszy św., którą odprawił w kościele garnizonowym kapelan Związku Uczestników Powstania Wielkopolskiego na Śląsku ks. Górski (na chórze śpiewał chór „Szopen" Załęże pod batutą p. Jesionka), wyruszył pochód ulicami miasta na pl. Wolności, gdzie złożono wieńce na płycie Nieznanego Powstańca. W imieniu Tow. Powst. i Wojaków w Poznaniu złożył wieniec członek zarządu p. Kujawa.

Po defiladzie, którą goście odebrali na ul. Sokolskiej odbyła się w sali powstańców uroczysta akademja. Zagaił ją prezes Związku p. Zielonka, a p. red. Nogaj wygłosił przemówienie powitalne i wskazał na wielki czyn powstańców wielkopolskich 1918 i 1919 roku. Całość uzupełniły produkcje chóru „Szopen" Załęże i deklamacje okolicznościowe. Następnie odbyła się dekoracja zasłużonych powstańców. Dokonali jej w imieniu zarządu Związku Uczestników Powstania Wielkopolskiego p. wiceprezes Lorenc i red. Nogaj. Krzyżem Honorowym udekorowano m. in. ks. kap. Górskiego, posła do sejmu śląskiego Czesława Wieniawę-Crmielewskiego, oraz sztandar Koła Zw. Powst. i b. Żołnierzy w Siemianowicach.

W imieniu Zw. Powst. i Wojaków w Poznaniu w zastępstwie prezesa p. dr. St. Celichowskiego przemawiał p. Kujawa z Poznania. Potem zabierali głos: ks. kapelan Górski, dalej w im. Stow. Dowborczyków w Warszawie — p. Gościcki, w im. prezesa rady i zarządu Zw. Powstańców i b. Żołnierzy sen. Wojciecha Korfantego oraz posła Chmielewskiego — komendant związkowy p. Palędzki, a w imieniu wydziału wojewódzkiego i grodzkiego Obozu Wielkiej Polski — p. Zaradny z Katowic, życząc Związkowi dalszego pomyślnego rozwoju.

Po wykonaniu przez chór „Pieśni o Orle" ks. Chlondowskiego, akademję zakończono w uroczystym nastroju odśpiewaniem „Roty".

Po południu w kawiarni p. Liczwińskiego odbył się walny zjazd delegatów Zw. Uczestników Powstania Wielkopolskiego, który uchwalił przystąpienie do Związku Tow. Powstańców i Wojaków w Poznaniu przyjmując od tej chwili nową nazwę a mianowicie Zw. Powstańców i Wojaków okręg Śląsk. W skład zarządu wchodzą pp.: Ilski z Król. Huty jako prezes, red. Nogaj jako wiceprezes, Jędraszek jako sekretarz i Mizgalski jako skarbnik. Do Zw. Tow. Powstańców i Wojaków w Poznaniu przystąpiły Związek Uczestników Powstania Wielkopolskiego na Górnym Śląsku, Zw. Ucz. Powstania Wlkp. w Zagłębiu Dąbrowieckiem i Zagłębiu Krakowskiem.

Wiadomość o wzrastaniu wpływów Zw. Tow. Powst. i Wojaków świadczy wymownie o przychylnych nastrojach jakie panują w szerokich kołach społeczeństwa.

Wykrycie mordu kapturowego hitlerowców

Berlin, 27. 12. (PAT.) W okolicy Drezna policja wpadła na trop mordu kapturowego, dokonanego przez szturmowców hitlerowskich na jednym z członków tej partji, niejakim Hentzschu.

Trupa zamordowanego wyłowiono z Łaby. Zwłoki zaszyte były w worek i obciążone kamieniami. W czasie oględzin lekarskich stwierdzono, że Hentzsch został zastrzelony.

Ofiarę mordu widziano ostatni raz w początkach miesiąca w szynku w towarzystwie 3 szturmowców, których nazwiska władze zdołały ustalić. Od tego czasu Hentzsch zniknął i wszelkie poszukiwania nie dały wyniku. — Dopiero przypadek naprowadził na ślad ohydnej zbrodni.

Szturmowcy, podejrzani o jej dokonanie, zniknęli. Dochodzenia, prowadzone przez władze, dostarczyły obfitego materjału obciążającego.

Opinja publiczna domaga się wdrożenia energicznych kroków przeciw inspiratorom samosądów szturmówek hitlerowskich. Frakcja socjal.-demokratyczna zgłosiła już dawniej w tej sprawie interpelację w sejmie saskim.

„Katowice" nie ponoszą winy za zderzenie

Po naprawieniu w Antwerpji polski statek ma wziąć z Rotterdamu... niemiecki węgiel do — Gdańska

Gdynia, 27. 12. (Tel. wł.) Dyrekcja „Żeglugi Polskiej" otrzymała depeszę od agencji asekuracyjnej Webstera w Londynie, donoszącej, że protest morski, przeprowadzony w Antwerpji bezpośrednio po kolizji „Katowic" z angielskim transportowcem wykazał, iż statek polski jest „bez winy i błędu".

„Katowice" znajdują się obecnie w Antwerpji, w doku „Chantiers Maritimes", gdzie przeprowadza się całkowitą reperację statku kosztem 100 000 franków, które pokrywa asekuracja.

W pierwszych dniach stycznia popłynie on do Rotterdamu i weźmie tam pełny ładunek... niemieckiego węgla z przeznaczeniem dla Gdańska.

Do takiej niesłychanej wymiany towarów prowadzi z jednej strony dążenie Gdańska do bojkotowania polskich surowców, a z drugiej wygórowana polityka cen naszych karteli węglowych.

S. B.

Kalendarz polityczny

Nie mamy zamiaru ani ochoty zajmować się przepowiedniami, a w szczególności odpowiadać na tak popularne dzisiaj pytania, jak: kiedy się to skończy i kiedy będzie lepiej? Wprawdzie warszawscy „jasnowidze" zapowiadają w r. 1933 wielkie zmiany, my jednak pozostaniemy wierni po tylekroć przy każdej sposobności głoszonej maksymie, że naród sam jest sprawcą swego losu.

Nie przepowiedniami więc chcemy na chwilę zająć uwagę Czytelnika, ale pewnemi terminami, bądź przewidzianemi przez konstytucję, bądź już ustalonemi, około których osnuje się życie polityczne nadchodzącego roku.

Zaraz po Nowym Roku rozpoczną się w sądzie apelacyjnym warszawskim trzy wielkie procesy polityczne, znane już z rozpraw i wyroków sądu okręgowego, a mianowicie: 1) o zajścia po wiecu centrolewu w dniu 14 września 1930 roku, 2) o zamach na min. Piłsudskiego, przygotowywany jakoby przez Jagodzińskiego i towarzyszy z P. P. S. przy wybitnym udziale prowokatora Pórzyckiego i 3) wielki proces brzeski, noszący w aktach sądowych nazwę: „sprawa Liebermana i innych". Procesy te będą się odbywały równocześnie z sesją budżetową Sejmu i odciągną uwagę szerokich kół czytelników gazet od rozpraw sejmowych, co jest zbiegiem terminów pomyślnym dla obozu „sanacyjnego".

Zgodnie z przepisem konstytucji, który w tym wypadku jest bardzo skrupulatnie przestrzegany i wykonywany, Sejm musi skończyć pracę nad budżetem do połowy lutego. Potem przez miesiąc ma prawo radzić o budżecie Senat i — o ileby ten porobił jakieś poprawki — znowu przez dwa tygodnie Sejm. Z dotychczasowej praktyki można jednak wnosić, że terminy te będą skrócone, i że budżet będzie gotowy już koło połowy marca (przed św. Józefem). Czy będzie to zakończenie sesji, to zależy od stanowiska rządu wobec ustawy samorządowej, „poprawianej" obecnie przez rozmaitych „specjalistów" z B. B. Nie wydaje się, żeby tych „kucharek sześć" upitrasiło coś strawnego, nawet dla rządu.

W każdym razie pewne jest, że na traktowanie spraw gospodarczych nie będzie czasu. Będzie nad niemi nadal czuwał rząd w atmosferze „spokoju i silnych nerwów".

W Warszawie powiadają, że dopóki na czele rządu będzie stał p. Prystor, dopóty będzie uprawiana konsekwentnie polityka deflacyjna ze wszystkiemi jej skutkami. Mowa p. Prystora w Senacie, zdaje się, potwierdza to przewidywanie. Zachodzi zatem pytanie, jak długo będzie trwał p. Prystor.

Zgodnie z naszem założeniem nie będziemy się bawili we wróżbę. Sięgniemy natomiast znowu do kalendarza, który mówi, że w ostatnich dniach maja musi odbyć się wybór nowego Prezydenta Rzeczypospolitej. Jest to termin najważniejszy z tych wszystkich, o których mówiliśmy dotychczas.

Sprawą tą będziemy się zajmowali jeszcze nieraz i wtedy oświetlimy ją wszechstronnie. Narazie ograniczymy się do wysuwanych przez obóz rządowy kandydatów. Mówi się w Warszawie i o obecnym Prezydencie Mościckim i o p. Prystorze i o marszałku Senatu p. Raczkiewiczu (coraz mniej). Zbliżony do kół pułkownikowskich pomimo formalnej przynależności do opozycji, senator ze Stronnictwa Ludowego p. Januszewski wystąpił w Senacie z kandydaturą p. Józefa Piłsudskiego, zaopatrując ją w dość niezrozumiały komentarz.

Są to narazie kombinacje i pogłoski. Gdyby „los" padł ostatecznie na p. Prystora, to złożyłby on kierownictwo rządu prawdopodobnie już na jakiś czas przed wyborem. A wtedy — w zależności od jego następcy — i obecna polityka gospodarcza mogłaby ulec zmianie.

Doprowadziliśmy kalendarz polityczny do 1 czerwca 1933 r., zaopatrując poszczególne terminy ilustracjami, opartemi na poglądach i nadziejach obozu „sanacyjnego". Nie znaczy to, abyśmy rezygnowali z nadania tym terminom własnej treści. Im ważniejsze są sprawy, tem żywszą staje się walka polityczna około nich. Ale to już nie należy do kalendarza.

M. K.

Belgja a rozbrojenie

Od lat kilku przysłuchuje się świat cały odgłosom konferencyj dyplomatycznych, narad i sporów, odbywających się w Genewie i stolicach wielkich mocarstw na tematy bezpieczeństwa i rozbrojenia. Do żadnego porozumienia dotychczas nie doszło, ale charakterystyczna jest bezceremonjalność, z jaką politycy dużych potęg traktują najbardziej żywotne sprawy mniejszych narodów, uważając je tylko za objekt wymiany przy własnych zupełnie egoistycznych kalkulacjach dyplomatyczno-handlowych. Takiemi objektami sporów są głównie sprawy polskie i belgijskie. Pierwsze są aż nadto dobrze wyświetlone i tylko zła wola rzekomych pacyfistów próbuje jeszcze nadać im fałszywą interpretację. Drugie wypłynęły dopiero obecnie, gdy siła prądów lewicowych we Francji przybrała natężenie niepokojące i zagraża bezpośrednio bezpieczeństwu Belgji.

Nie tak dawno b. belgijski minister wojny oświadczył na zebraniu katolickiej partji, że „Belgja znajduje się pod groźbą wojny, ale za dwa, trzy lata granice nasze będą uzbrojone do maximum a obrona Liège, Namur, Antwerpji opracowana będzie do ostatecznej możności". Słowa te były wyrazem wiary w siłę obronną granic Belgji, osiągniętą drogą ogromnego wysiłku i ciężkich ofiar finansowych, ale ujawnienie ostatniego rozbrojeniowego projektu francuskiego zachwiało tę wiarę, wywołało list otwarty Neurana, redaktora „Nation Belge", skierowanego do gazety francuskiej „L'Oeuvre" pod tytułem „La Belgique a peur" („Belgja się boi") treści następującej:

„Konstruktywny plan rozbrojenia oznacza odrodzenie militarnej potęgi Niemiec. W 1924 r. zgadzały się one na odszkodowanie pieniężne za zwrot okręgów Eupen-Malmedy, dzisiaj postępują tak, jakby je miały otrzymać bez wysiłku. Niepokoi Belgów nie tyle rozzuchwalenie Niemców, ile bierność polityki francuskiej, negowanie niebezpieczeństwa, pochopność do podpisania nowego paktu za cenę abdykacji militarnej na rzecz złudnych planów o gwarancjach mocarstw, zdecydowanych jednak nie poświęcić ani jednego człowieka, ani szylinga lub dolara, by zagrodzić drogę idącym do rewanżu napastnikom z tamtej strony Renu."

„Jeżeli jednak Francja pomimo wszystko przehandluje swe ostatnie gwarancje i zredukuje swoją siłę materjalną wzamian za nowy pakt. Belgja nie odegra roli męczennicy i przedmurza, lecz powróci do przedwojennej zasady neutralności. Belgja dzisiejsza, jeżeli ma spaść do roli wasala, woli dopuścić do tego bez wojny, inwazji i ruiny, niż bronić bezcelowo doliny Mozy."

W słowach tych brzmi nietylko gorycz, ale i ostrzeżenie. Belgja jest bramą, prowadzącą z Niemiec do Francji. Otworzyli ją sobie Niemcy w 1914 roku. Można być pewnym, że zechcą to powtórzyć w ewentualnej przyszłej wojnie. Organizacja obrony wschodniej granicy francuskiej została po wojnie jeszcze bardziej udoskonalona i posiada olbrzymią siłę oporu. Front belgijski przy największym wysiłku fortyfikacyjnym będzie znacznie słabszy dzięki gorszym warunkom przyrodzonym, łatwiej zatem dostępny najazdowi.

Sprawę tę miałem możność omawiać przed czterema laty na miejscu z belgijskim ministrem wojny hr. de Brocqueville i generalicją belgijską. Stwierdziłem, że opinja co do odbudowania zniszczonych twierdz była niejednolita. — Sceptycy twierdzili, że wobec przewagi pocisku nad betonem i możności bombardowania twierdz z aeroplanów należy nadać obronie granic charakter przeważnie polowy z dodaniem niektórych elementów fortyfikacji stałej. zwiększyć natomiast należy sprawność mobilizacji i pogotowia wojennego armji polowej. Zwyciężyła ostatecznie opinja hr. de Brocqueville. Twierdze zostały odbudowane.

Ale twierdze nie bronią się same, a jeżeli sprawność armji będzie osłabiona i wypadnie walczyć z wrogiem, posiadającym pierwszorzędną siłę zbrojną, a nie wątpi chyba nikt, że Niemcy będą ją nadal posiadali, wtedy obrona fortyfikacyjna granic padnie jeszcze prędzej i droga do Francji będzie otwarta. Jej północną granicę przesłania tylko lekki, wtórny system fortyfikacyjny z jedną twierdzą Maubeuge. Zdaniem marsz. Petain wejścia od północy do Francji mogą bronić tylko twierdze belgijskie.

Ufajmy, że ostrzeżenie opinji belgijskiej otworzy wreszcie oczy zawodowym pacyfistom francuskim. Neutralizacja frontu belgijskiego zagroziłaby w najwyższym stopniu bezpieczeństwu Francji.

E. De HENNING-MICHAELIS
generał.

Sprawa zmiany granic gminnych

Ogłoszone w ostatnim „Dzienniku Ustaw Nr. 109 poz. 893 rozporządzenie Prezydenta Rzeczpltej z 3 grudnia 1932 udziela ministrowi spraw wewnętrznych daleko większych uprawnień, aniżeli dotychczasowe brzmienie ustępu 3 artykułu 104 rozporządzenia Prez Rzeczp. z 1 kwietnia 1928 o organizacji władz administracji ogólnej. Według tego nowego brzmienia minister spraw wewn. (po wysłuchaniu interesowanych ciał samorządowych) może dokonywać na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego zmian granic gmin wiejskich i obszarów dworskich oraz miast, nie stanowiących odrębnych powiatów miejskich, tworzyć nowe, bądź znosić istniejące. Tylko zmiana granic powiatów i miast, stanowiących odrębne powiaty miejskie, zależna będzie nadal od uchwał rady ministrów.

A zatem jeszcze przed uchwaleniem nowej ustawy o ustroju samorządu terytorjalnego, której projekt wszedł na porządek dzienny bieżącej sesji sejmowej, udzielono ministrowi spraw wewnętrznych uprawnień do znoszenia dekretem własnym ustroju miejskiego w miastach niewydzielonych z powiatu.

Jak wiadomo, największą liczbę małych miasteczek ma województwo poznańskie, zachodzi zatem możliwość, że minister spraw wewnętrz. skorzysta w dużej mierze z tego nowego prawa, aby znieść szereg miasteczek w Wielkopolsce i zamienić je na gminy wiejskie.

Charakterystycznem jest, że dalsze artykuły przytoczonego rozporządzenia Prezydenta Rzeczp., dotyczące innych dzielnic Polski, dają daleko mniejsze uprawnienia ministrowi spr. wewn w stosunku do miast. I tak na obszarze b. zaboru rosyjskiego minister może tylko zaliczać osady wiejskie w poczet miast oraz zmieniać granice miast, nie stanowiących osobnych powiatów, a w b. zaborze austrjackim tylko zmieniać granice takich miast; natomiast nie będzie mógł sam w tych dzielnicach znosić miast, lub tworzyć nowych.

Próby ratowania rolnictwa wschodnio-pruskiego

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego").

Olsztyn, 25 grudnia.

W bież. miesiącu mija rok od chwili, kiedy w rolnictwie wschodnio-pruskiem wprowadzono w życie system nadzorów. System ten w praktyce polega na przelaniu pewnych praw właściciela na wyznaczonego przez władze (starostwo) urzędnika.

Nadzór obiecywał zagrożonym gospodarstwom ulgę, zwłaszcza, że naczelnem jego zadaniem jest ochrona gospodarstwa przed bezwzględnością wierzycieli. Wskutek tego stało się, że oprócz gospodarstw istotnie zagrożonych, ubiegały się o nadzór także gospodarstwa codopiero nadwątlone, których zadłużenie jeszcze nie było groźne. Nadzór przewidziany był na przeciąg jednego roku. To też nic dziwnego, że władze przystąpiły dziś do stopniowej jego likwidacji. Likwidację zastosowano już w 22 miejscowościach powiatu olsztyńskiego (Bartąg, Nowe Bartołty, Chabrowo, Dywity, Gietkowo Stara Kaletka, Kokendorf, Kronowo, Mokiny, Naglady, Pajtuny, Penglity, Przykop, Pupki, Ramsowo, Ruszajny, Siostry, Spręcowo, Szabruk, Tomaszkowo, Woryty, Wyrandy, Dywity).

Już teraz można przewidzieć, że bilans akcji oddłużenia gospodarstw przy pomocy stosowania jednorocznego nadzoru będzie ujemny. Okazuje się mianowicie, że gospodarstwa nie zdołały się w tym czasie wzmocnić o tyle, by już teraz mogły wytrzymać wzmożony nacisk wierzycieli, domagających się nietylko zwrotu udzielonych kredytów, ale i procentów za całoroczny okres. Poczęści mają winę właściciele sami. Oni bowiem w nadziei, że ochrona zostanie przedłużona na dalsze dwa lata, lekceważyli sobie często sprawę zobowiązań płatniczych. Z drugiej strony daje się zauważyć pewna bezradność czynników nadzorczych. Mamy tu na myśli władze, starostwa. Urzędnika kontrolującego winić możnaby tylko wtenczas, gdyby stale przebywał na gospodarstwie. Tego jednak procedura nie przewiduje. Największem zaś niedomaganiem jest to, że czas trwania nadzoru jest za krótki. Jest bowiem niemożliwe przeprowadzić oddłużenie gospodarstwa w ciągu jednego roku. Trzeba na to okresu przynajmniej dwuletniego, a nawet dłuższego. Tak przynajmniej, gdy idzie o stosunki w Prusach Wschodnich.

To, o czem teraz była mowa, dotyczy średnich i małych gospodarstw. Pytanie teraz, jak się ma sprawa z większą własnością, która w równej mierze, a może nawet bardziej ucierpiała pod wpływem kryzysu. Stwierdzić należy, że tu tendencja władz szła w innym kierunku. Znaczna część zadłużonej własności ziemskiej przeszła poprzez nadzory w ręce urzędów kolonizacyjnych. Według najświeższych wiadomości, ilość uzyskanej w ten sposób ziemi wynosi 180 tys. mórg. Ziemia ta będzie skolonizowana jeszcze w ciągu przyszłego roku.

Widzimy stąd, jak bardzo korzysta z kryzysu rolnego pruska polityka kolonizacyjna.

BALTICUS

Po uwolnieniu redaktora Ciesielskiego

Jak już donosiliśmy, aresztowani przed dziesięciu tygodniami redaktorzy pomorskiego „Pielgrzyma" pp.: Wacław Ciesielski i Franciszek Gwizdalski zostali w piątek zwolnieni z więzienia wskutek interwencji adw. Stypułkowskiego u prokuratora Rudnickiego, któremu przedłożono odpowiednie materjały.

W piątek wieczorem obaj aresztowani odjechali z Warszawy do Pelplina. Po drodze, na większych stacjach pomorskich gromadziły się na wieść o przejeździe popularnego działacza narodowego tłumy publiczności. W Pelplinie red. Ciesielskiemu wręczono kwiaty. Otrzymał on w sobotę około 500 zaproszeń na ucztę wigilijną...

Należy przypuszczać, że niebawem zdemaskowana zostanie gra pewnych czynników z Żydem Kohnem na czele, które oskarżyły red. Ciesielskiego i Gwizdalskiego o rzekomy przemyt. — Żyd Kohn, który istotnie uczestniczył w szajce przemytniczej, i został za to uwięziony, obiecał dostarczyć dowodów przeciw pp. Ciesielskiemu i Gwizdalskiemu. Wypuszczony z więzienia Kohn odwiedził Bydgoszcz, Pelplin i inne miasta pomorskie. Starania jego okazały się widać bezowocne, gdyż po dziesięciotygodniowem przetrzymywaniu w areszcie śledczym, obu redaktorów obozu narodowego zwolniono.

Red. Ciesielski wydał swego czasu słynne „Protokóły mędrców Sjonu", co wywołało wśród Żydów oburzenie.

Deszcz kamieni

Florencja, 27. 12. (PAT.) W miejscowości Caprona w kamieniołomach podłożono minę dynamitową celem rozbicia bloku granitowego wysokości 20 m. Skutki wybuchu były nieprzewidziane, a mianowicie na wioskę Caprona posypał się deszcz kamieni, rujnując dachówki i zrywając druty telefoniczne, oraz przewody elektryczne. Dodać należy, że kamieniołomy są oddalone od wioski o pół kilometra. Na szczęście nie było wypadków w ludziach.

Stronnictwo Narodowe

Koło Winiary

Plenarne zebranie odbędzie się w środę, 28 b. m., o godz. 19.30 w sokolni.
Na porządku obrad referat, który wygłosi p. Stanisław Jeske.
O liczne i punktualne przybycie prosi

ZARZĄD.

Konferencja Roosevelta z Davisem

Albana, 27. 12. (PAT.) Roosevelt odbył z Davisem dłuższą konferencję na temat rozbrojenia, światowej konferencji gospodarczej, zmiany taryf celnych, stabilizacji dewiz i rewaloryzacji waluty srebrnej.

W toku rozmowy Davis zaznaczył, że rozbrojenie potrzebne jest dla przywrócenia zaufania a w konsekwencji i kredytu, który stanowi jakby dynamomaszynę handlu.

Zdaniem Roosevelta uczucie bezpieczeństwa między narodami wzrosłoby proporcjonalnie do redukcji narzędzi wojny.

Davis sądzi, że ludzie, pracujący na rzecz rozbrojenia mogliby skasować łodzie podwodne mimo zastrzeżeń Japonji i Francji. Zaleca on zawarcie układu morskiego francusko-włoskiego zgodnie z traktatem londyńskim, oraz postawienie poza prawem używania bomb powietrznych, gazów trujących, ciężkiej artylerji ruchomej i samolotów bombardujących.

Poza tem omawiano sprawy długów wojennych, nic jednak nie wskazuje na to, by Roosevelt zmienił w tym względzie swoje stanowisko.

Wojna domowa w irlandzkiem miasteczku

Bitwa na rewolwery, kamienie, butelki, widły itp. pomiędzy dwoma związkami zawodowemi — Około 100 osób odniosło rany

Londyn, 27. 12. (Tel. wł.) W mieście irlandzkiem Kilrush, w hrabstwie Clare doszło w wigilję do bitwy ulicznej na tle nieporozumień o płacę pomiędzy zwolennikami dwóch zwalczających się związków zawodowych.

Walka ta, prowadzona przez 200 ludzi uzbrojonych w kilka rewolwerów, kamieni a ponadto przy pomocy butelek, wideł itd., trwała parę godzin. Jej wynik jest tragiczny, gdyż około 100 osób odniosło rany.

Miejscowa policja, składająca się zaledwie z 12 ludzi, była bezsilna wobec roznamiętnienia przeciwników. Najlepszym dowodem zaciętości walczących może być fakt, że trzy samochody stojące na ulicach zostały zupełnie zgruchotane. Ponadto różne grupy napadały na mieszkania rywali, demolując wszystko w straszliwy sposób.

Dopiero ciemności nocne położyły kres tym walkom i uspokoiły nieco wzburzone temperamenty.

Kobieta na czele zbrodniczej szajki

Wykrycie w Rumunji szeroko rozgałęzionej bandy handlarzy „żywym towarem"

Kiszyniów, 27. 12. (PAT.) W Braszow aresztowano pewną kobietę, która stała na czele dobrze zorganizowanej szajki handlarzy „żywym towarem."

Organizacja ta posiadała swoje oddziały zwłaszcza we wszystkich miastach Besarabji, skąd dziewczęta kierowane były do Braszow.

Jak wynika ze wstępnych dochodzeń dziewczęta wysyłano do domów publicznych w Transylwanji a nawet transportowano je do Czechosłowacji.

Podczas rewizji w mieszkaniu aresztowanej znaleziono zaszyfrowaną listę kierowników poszczególnych oddziałów. (Braszow, miasto w rumuńskiej części Siedmiogrodu, stolica komitatu tejże nazwy — red.)

Echa masowych kradzieży książek w Poznaniu

Aresztowanie niejakiego Szulza, oraz właściciela sklepu „Książka - Antykwarjat" prof. Ostrowskiego

Głośna od kilku miesięcy w Poznaniu sprawa masowych kradzieży książek w kilku księgarniach, która od dłuższego już czasu jest przedmiotem różnych komentarzy i śledztwa, weszła obecnie w nową fazę.

W wyniku dochodzeń policja na rozkaz prokuratury wdrożyła pościg za niejakim Schulzem, który prowadził w Poznaniu parę firm pod różnemi nazwiskami i godłami. Przed kilku tygodniami Schulza ujęto w Kaliszu i aresztowanie jego przyczyniło się do przyspieszenia śledztwa.

Schulz miał też i w Kaliszu antykwarjat księgarski. Poczynił on szereg zamówień u licznych wydawców, kupując książki za bezwartościowe, a nawet wręcz fikcyjne weksle. Ogólnikowo ustalono, że Schulz (który sprzedawał książki emerytowanemu profesorowi gimnazj. Św. Marji Magdaleny Ostrowskiemu, właścicielowi księgarń antykwarjatów, prowadzonych pod firmą „Książka-Antykwarjat" na ul. Woźnej, Gwarnej i Strzeleckiej) poczynił u wydawców poznańskich zamówienia na sumę przeszło 6 tysięcy złotych.

Schulza przewieziono do więzienia sądowego w Poznaniu. W toku dochodzeń ujawniono też dalsze kradzieże. Policja obłożyła aresztem jeszcze 6 skrzyń książek.

W piątek na rozkaz prokuratora przy sądzie okręgowym w Poznaniu, aresztowano prof. Ostrowskiego, właściciela wspomnianych antykwarycznych księgarń, prowadzonych pod firmą „Książka-Antykwarjat". Aresztowanie to wywołało w Poznaniu zrozumiałą sensację. Śledztwo w głośnej już dziś aferze, prowadzi p. prokurator Hrabyk. (kl)

„Biuro gdańskie"

Gdańsk, 27. 12. (Tel. wł.) Wobec tego, że gdańska dyrekcja kolejowa zmuszona jest opuścić terytorjum wolnego miasta, powstała konieczność utworzenia osobnego biura dla gdańskiego ruchu podmiejskiego, reklamacyj, zgubionych rzeczy itd. Taka instytucja powstała już pod nazwą „biuro gdańskie".

Ponieważ instancja ta, zatrudniająca około 40 osób, nie ma do załatwiania żadnych ważnych spraw, dzięki temu można było ulżyć budżetowi dyrekcji przez zwolnienie wzgl. spensjonowanie szeregu inżynierów kolejowych i wyższych urzędników. Niemców gdańskich, których usługi stały się zbyteczne. S. B.

Przed zwołaniem Reichstagu

Berlin, 27. 12. (PAT.) Przewodniczący Reichstagu Goering zwołał, według doniesień prasy, na dzień 4 stycznia konwent senjorów, który ma ustalić termin ponownego zebrania się plenum parlamentu.

Petarda w czasie pasterki

Oviedo, 27. 12. (PAT.) Podczas pasterki w jednym z kościołów nieznany sprawca rzucił petardę, której wybuch wywołał panikę wśród zebranych w kościele tłumów. W ścisku uduszono jedną kobietę, wiele osób odniosło cięższe i lżejsze obrażenia. — (Oviedo, główne miasto Asturji w płn. Hiszpanji — red.)

Żywcem pogrzebani

Londyn, 27. 12. (Tel. wł.) Z 54 górników zasypanych w katastrofie kopalnianej w Moweaqua (stan Illinois, Ameryka; o samej katastrofie donosiliśmy już pokrótce — red.) wydobyto dotychczas 39 zabitych. Niema żadnej nadziei, aby udało się ocalić kogoś z pozostałych.

Aresztowanie zamachowca

Wiedeń, 27. 12. (PAT.) Aresztowany w Górnej Austrji nar.-soc., z zawodu mechanik pod zarzutem udziału w zamachu gazowym na dom towarowy Gern Grossa przyznał się do czynu, jak również i do tego, że brał udział w przygotowaniach do zamachu.

Francuskie bony skarbowe

Paryż, 27. 12. (PAT.) Komisja finansowa izby dep. zaaprobowała projekt rządowy emisji bonów skarbowych na sumę 5 miljardów fr.

Trzęsienie ziemi

Wiedeń, 27. 12. (PAT.) Seismografy centralnego zakładu meteorologicznego zanotowały dn. 25 bm. godz. 3,15 czasu środkowo-europ. katastrofalne trzęsienie ziemi w odległości 4 300 km. Ognisko trzęsienia znajduje się prawdopodobnie w południowych Chinach.

Nasze premie książkowe

na miesiąc grudzień

Aleksander Kraushar: **„Zamek królewski w Warszawie"**, duży format, bogato ilustrowany, zamiast zł 16,— **tylko zł 8,—.**

Dr. Marjan Seyda: **„Polska na przełomie wieków"** tom II zamiast zł 26,— **tylko zł 13,—.**

Szczepan Jeleński: **„Śladami Pitagorasa"**, rozrywki matematyczne, zamiast zł 10,— **tylko zł 5,—.**

Karolina Bonté: **„Dziwne losy Jana Eyre"**, powieść w 2 tomach, zamiast zł 10,— **tylko zł 5,—.**

J. Starzeńczyk: **„Zwycięskie lilje"**, powieść, w oprawie, zam. zł 10,— **tylko zł 5,—.**

Ronald A. Knox: **„Czyja ręka"**, powieść, zam. zł 5,— **tylko zł 2,50.**

Teodor Jeske-Choiński: **„Gasnące słońce"**, powieść z czasów Marka Aureljusza, 2 tomy, z licznemi ilustracjami St Sawiczewskiego, zam. zł 12,— **tylko zł 6,—.**

Powyższe książki po cenie tak wyjątkowo zniżonej, nabywać mogą abonenci w ciągu m. grudnia za gotówkę w administracji pisma naszego **za przedłożeniem kwitka abonamentowego.** Przy zamówieniach zamiejscowych dołączyć należy 80 gr na przesyłkę pocztową.

Fałszerze stuzłotówek

W sprawie ujawnienia w Poznaniu fałszerstwa stuzłotówek, policja prowadzi jeszcze śledztwo. Aresztem obłożono fałszywe banknoty na sumę kilkudziesięciu tysięcy złotych.

Ze względu na dochodzenie nie możemy narazie publikować szczegółów tej olbrzymiej afery fałszerskiej. Stwierdzamy tylko, że w więzieniu osadzono parę osób, zarówno mężczyzn jak i kobiet. (kl)

Z ruchu T. C. L.

Zebrania i wykłady w grudniu.

W następujących komitetach TCL. odbyły się lustracje, zebrania członków oraz wykłady oświatowe z przezroczami: 6 grudnia na Jeżycach (Poznań), 8. w Wągrówcu, 9. na Wildzie (Poznań), 13. w Chodzieży, 15. w Czarnkowie, 16. w Opalenicy, 19. w Obornikach.

W zebraniach tych z ramienia zarządu głównego TCL uczestniczył p. dr. L. Bochenek, wicedyrektor Towarzystwa i wygłosił wykład z obrazami świetlnemi na temat „Powstanie listopadowe w historji, a w dziełach Wyspiańskiego", oraz „Powstanie wielkopolskie z 27 grudnia 1918 r."

Powstały nowe komitety TCL na Jeżycach i Wildzie oraz w Czarnkowie. Na Jeżycach jest prezesem p. Władysław Bocian, sekr. p. Kaźmiera Pędzińska, skarbn. p. Ziętkówna, biblj. p. Pawłowski, wreszcie p. Król, p. Kaczor, p. prof. Cybichowska; na Wildzie prezesem ks. prob. Wośko, sekr. p. T. Bakoś, skarbnikiem p. Jan Olsztynowicz, biblj. p. Franc. Trochomiczowa, członkami pp. dyr. Grandkowski, Stan. Jeske, J. Skibiński, H. Szubertówna, G. Pawelska, L. Priebówna, Gajda, J. Oleszko, Büttner i dyr. Stiller. W Czarnkowie prezesem komitetu jest p. J. Sobolewski, sekr. p. Kręgielska, skarbn. p. Mazurkiewicz, biblj. ks. Urban, członkami pp. Cichoński, Dąbkiewicz, insp. Pitula, Wieczorkówna.

W Poznaniu powstało akademickie koło TCL i rozwija ożywioną działalność. Członków liczy 30, nowych przyjmuje codziennie w czytelni TCL. św. Marcin 37, I p., w godz. od 12—13. — Skład zarządu Koła jest następujący: Palczewski — prezes, Kędzierska — I wiceprezes, Pukacki — II wiceprezes, Sternal — sekretarz, Klimek — skarbnik, Czarliński — kier. sekcji prelegentów, Paulo — kier. sekcji dramatycznej.

Przepowiednia pogody na środę: Pochmurno przy temperaturze w okolicy zera.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 27. 12 1932 r.

Dzisiejsze zebranie giełdowe, jako pierwsze poświąteczne, miało tendencję spokojną.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poż. konw. 40% oraz za 3% poż bud 37.50, natomiast ofiarowano 4% premj. dol. po 54.—.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K obracano 8% listami dol staremi po 36½—36.— w płaceniu zaś 8% listy dol amort handlowano w mniejszych ilościach po 40.— bez notowania. 4% listy zast. konwert notowały 30½ w płaceniu, zaś 6% listy żytnie 6½ w oddaniu.

Akcje bankowe bez notowania.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 40% P.
8½ dolarowe listy Pozn. Ziemst. Kredyt. 36½—36% P.
4% listy zastaw konw. Pozn. Ziem. Kred. 30½% P

(Kurs w złotych)

4% poż premj. dol., serja III 54.— O.
6% listy żytnie Poz Ziem Kred 6.50 O
3% poż budowlana, serja I. 37.50 P.

Tendencja spokojna.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 27. 12. 1932 r.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	358.80	359.70	357.90
Londyn	29.68	29,84	29,56
Nowy Jork czeki	8,925	8,945	8,905
Nowy Jork kabel	8,929	8,949	8,909
Paryż	34,85	34,94	34,76
Praga	26,43	26,49	26,37
Szwajcarja	171,95	172,38	171,52
Berlin	212,50		

Tendencja mocniejsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

3% poż. bud.	38,75— 39,00
4% poż inw.	90,50
4% poż. inw szt ser.	105.00—105,25
4% poż dolarowa	52,75
6% poż. dol	54,75
7% poż stabil.	54.00— 54,50
10% poż kolejowa	99,00— 99,25

Tendencja niejednolita.

Akcje w złotych:

Bank Polski	86.00— 86,25
Lilpop	11,50
Kijewski	15.00
Kluczewska Fabr Papieru	25,00

Tendencja niejednolita.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 27. 12 1932 r.

Pszenica marchijska	186 00—188.00
Żyto march.	153.00—155.00
Jęczmień browarowy	166,00—175,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przewysłowy	158,00—165,00
Tendencja spokojna.	
Owies march.	114.00—119.00
Mąka pszenna	23,25— 26,25
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia	19,25— 21,50
Tendencja stała.	
Otręby pszenne	8.80— 9.20
Otręby żytnie	8,70— 9,00
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	21,00— 26,00
Groch drobny jadalny	20,00— 22,00
Groch pastewny	13,00— 15,00
Peluszka	13,00— 14.50
Bób	13,50— 15.50
Wyka	14,00— 16.00
Łubin niebieski	8,00— 10,00
Łubin żółty	11.75— 13,00
Seradela nowa	18,00— 24,00
Kuchy lniane	10,00
Kuchy z orzecha ziemnego	10,30
Kuchy mielone (mączka)	10,50
Wytłoki suche	8,80
Śrót Soya ekstrahowan 46% loco Hamburg	9,60
Śrót Soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	10.10
Płatki ziemniaczane	13,40
Słoma ż. pras. drut.	0,65— 0,85
Słoma p pras drut.	0,45— 0,55
Słoma owsiana drut.	0,45— 0,55
Słoma jęczmienn drut.	0,45— 0,55
Słoma ż. długo wiązana	0,75— 1,00
Słoma p pras sznur	0,45— 0,55
Słoma ż pras. sznur	0,55— 0,75
Sieczka	1,30— 1,45
Tendencja cicha.	
Siano handlowe suche	1.10— 1.30
Siano dobre I pokosu	1,80— 2,15
Lucerna luzem	2,25— 2,55
Tymotka luzem	2,30— 2,60
Siano koniczynowe luzem	2,10— 2.40

Tendencja cicha.

Ogólna tendencja spokojna.

System podatkowy niszczy majątek podatnika

Z przemówienia prezesa Głąbińskiego w Senacie

Nie wspomniał p. premjer o systemie podatkowym. Dziwna rzecz, przecież mamy system t. zw. katastralny podatków, które się zalicza do kosztów produkcji, bo nie płyną one z dochodu rzeczywistego, ale są związane ściśle z produkcją, z danym przedmiotem. Te podatki nie są drobne. W szczególności podatek gruntowy, pomnożony rozmaitemi dodatkami komunalnemi, pomnożony opłatami drogowemi i innemi — reprezentuje dziś także i dla chłopa bardzo znaczny ciężar. Wszak to także jest kosztem produkcji i opłaca się wówczas, gdy sam rząd przyznał, że produkcja nie jest rentowna. Zasadą ogólną skarbowości jest, że jakiekolwiek są podatki, ich źródłem jest czysty dochód obywatela. A oto do jakiej sprzeczności dochodzimy? Oto rząd stara się tu i owdzie dopomóc rolnikom. Daje im rozmaite premje przywozowe, a i teraz bierze na siebie pewne zobowiązanie, a tu z całą surowością ściąga się podatki, które mają płynąć niby to z dochodów, a o których się wie, że z dochodów nie płyną. Ściąga się więc podatek z majątku człowieka, nie z jego dochodu, bo się, wie, że dochodów nie ma.

O systemie podatkowym zapomina się. Jest to system stary, przedawniony. Już państwa zachodnie starały się zrobić porządek z dawniejszemi podatkami katastralnemi, już wprowadzono częściowy podatek dochodowy, już się uwzględnia to, jeśli ktoś jest obdłużony, że może sobie potrącić procent od długu, już potrąca się na koszta produkcji pewne kwoty. U nas ten system pozostawiono niewzruszony. Mamy podatek gruntowy, oparty na katastrze, mamy dawny podatek przemysłowy, nietylko podatek od obrotu, lecz podatek, który trzeba zapłacić zanim się ktoś weźmie do przedsiębiorstwa. Wszakże system podatkowy powinien być tak urządzony, aby zachęcić do pracy i ułatwić pracę, a nie uniemożliwiać pracę człowiekowi, który chce pracować.

Do jakiejś reformy podatkowej trzeba było się zabrać i musimy się zabrać. Prawda, że reforma podatkowa, na większą skalę podjęta, najlepiej się wówczas przeprowadza, gdy stosunki są dobre, ale jeżeli weszliśmy w okres kryzysu i w tym okresie kryzysowym prowadzimy do tych oczywistych sprzeczności i przeciwieństw w samem gospodarstwie państwa, to oczywistą konsekwencją jest, że trzeba się jak najpilniej tą rzeczą zająć. Tu się daje pewne ulgi dla zaległości podatkowych, myśli się o ułatwieniu zapłacenia tych podatków w przyszłości, ale nie myśli się, że te podatki ze stanowiska racjonalnego opodatkowania są niesłuszne i nieuzasadnione.

Ale Państwo mi powiecie na to: a więc podatek dochodowy powinien być częściowy, my wolimy podatek od gruntu, gdyż podatek dochodowy prowadzi do zupełnej dowolności, do samowoli władz podatkowych. Podatek dochodowy jest traktowany w ten sposób, że jeżeli ktoś nie wykaże czystego dochodu, to bierze się za podstawę jakieś zewnętrzne znamiona i na tej podstawie śrubuje się podatek dochodowy. To nie jest podatek dochodowy. Podatek dochodowy powinien się opierać na ujawnieniu czystego dochodu i tylko wtedy będzie można podnieść moralność podatkową społeczeństwa, jeżeli się umoralni sposób pobierania podatków i gdy władze będą czuwać, ażeby w taki, a nie inny sposób podatek był ściągany. To samo oczywiście odnosi się do innych podatków, do podatków obrotowych. O tych podatkach nie mówię, ponieważ uważam je wogóle za nieuzasadnione.

Myśmy w podatku dochodowym zrobili wielkie ulgi dla rolników, ale te ulgi w Polsce są traktowane w ten sposób, że właśnie panowie ziemianie na tem cierpicie i jesteście niezadowoleni. Wprowadzono ulgę w płaceniu podatku gruntowego taką, że jeżeli rolnik ma do 15 ha ziemi i nie mieszka blisko wielkiego miasta, to w takim razie wystarcza jeżeli się przyjmie jako jego dochód 4 centnary metryczne żyta z jednego hektara ziemi. Otóż to miała być ulga! Liczyło się właśnie na dobrą konjunkturę i dało się im tę ulgę. Ale słyszymy od ziemian, że ta rzecz jest traktowana w ten sposób, że nietylko mały, ale i wielki rolnik musi płacić ten podatek wartości 4 centnarów metrycznych z hektara ziemi. To jest znowu niesłuszne, niesprawiedliwe, to musi być traktowane jako ulga, ale nie jako obowiązujący przepis dla wszystkich, dlatego, że w czasie tak przesileniowym, w jakim się znajdujemy, on nie ma 4 centnarów metrycznych dochodu. Naturalnie całego przychodu on ma więcej, ale czystego dochodu, po potrąceniu wszystkich kosztów produkcji tyle nie ma. Od substancji majątkowej podatku nie powinno się płacić, od substancji płaci się tylko w wypadkach nadzwyczajnych, podczas wojny i t. d., ponieważ substancja jest tem źródłem stałem. Jeżeli raz substancję się naruszy, to na drugi raz dochodu z tej substancji już nie będziemy mieli, a w skarbowości trzeba się liczyć nietylko z tem, co jest dzisiaj, ale co będzie jutro i w dalszej przyszłości.

Więc tyle o tych lukach, których się dopatrzyłem w przemówieniu p. premjera, kiedy mówił o kosztach produkcji.

Republika hiszpańska po roku istnienia

Trzy opinje o nowym ustroju

Dnia 9 grudnia 1931 r. kortezy, uchwaliły, jako konstytuanta, tekst nowej konstytucji republikańskiej, mającej po obaleniu monarchji regulować odtąd życie Hiszpanji. Pierwsza rocznica tego wydarzenia w dziejach współczesnej Hiszpanji wywołała silny odruch w całej opinji kraju i w prasie. Jak rozmaicie zapatrują się na przemianę ustroju różne sfery społeczne i odłamy prasy hiszpańskiej, świadczy o tem zestawienie sądów z dwóch pism, reprezentujących dwa odrębne kierunki polityczno-społeczne, a mianowicie: z liberalnego „Heraldo" i monarchistycznego „A. B. C."

W „Heraldo", organie dawnych liberałów, ogłosił artykuł weteran liberalizmu hiszpańskiego, Miguel de Unamuno. Unamuno bardzo surowo osądza działalność nowego rządu, pisze on:

„Rewolucja nie zdążyła i nie potrafiła utrwalić swego wpływu w ramach konstytucji. To też rząd zmuszony jest do oparcia się na nieszczęsnej ustawie o obronie republiki, która stała się narzędziem fatalnej polityki samowoli ministerjalnej."

„Rząd obecny jest następcą inkwizycji, gdyż opiera się na policji i gdzie niema niebezpieczeństw, tam je wynajduje. Głosowałem za reformą rolną nie żywiąc zresztą żadnych złudzeń. Statuty, nadające pewnym dzielnicom kraju autonomję, nie mają wielkiego sensu. Korzyści z nich odnoszą „przyjaciele" figur rządowych, którzy nie mogli, lub nie zdążyli się już ulokować na posadach w administracji centralnej. Zamiast republiki pracowników wszystkich klas będziemy mieli republikę urzędników wszystkich klas."

Monarchistyczne i prawicowe „A. B. C." komentuje obchód rocznicy w ten sposób:

„Przeglądając stronice ustawy konstytucyjnej nowej republiki, nie można powstrzymać się od uczucia niesmaku na wspomnienie o wszystkich zamachach i zakusach rządu Azany przeciwko treści ustawy, uchwalonej rok temu.

„Wyznanie nie będzie stanowiło momentu decydującego o stanowisku społecznem lub politycznem" — tak mówi artykuł konstytucji.

„Wyrażanie swoich opinij i poglądów nie podlega ograniczeniom, konfiskata pism i książek nie może się w żadnym razie odbywać inaczej, jak na podstawie specjalnego rozporządzenia właściwej instancji."

„Żadne wydawnictwo perjodyczne nie może być zawieszone inaczej, jak na mocy orzeczenia sądu."

„Rząd nie ma prawa wysłać ani deportować obywatela hiszpańskiego do miejscowości oddalonej o więcej niż 250 kilometrów od jego stałej siedziby."

„Rządowi w żadnym razie nie przysługuje prawo konfiskowania majątku obywatela hiszpańskiego."

„Żaden urzędnik nie będzie ulegał prześladowaniom z racji jego poglądów politycznych, społecznych i religijnych."

„Co się stało z temi gwarancjami konstytucyjnemi? Na mocy prawa o ochronie republiki i innych ustaw antykonstytucyjnych wszystkie te gwarancje zostały naruszone i podeptane bez żadnych skrupułów.

„Konstytucja to wielka rzecz. Ale podobna jest ona do dzwonu legendarnego, który stanowił przedmiot dumy miasta; był to największy, najpiękniejszy dzwon na całym świecie. Niestety! dzwon ten miał pewien defekt: nie dzwonił gdyż nie było człowieka, któryby potrafił wprowadzić go w ruch..." E. R.

Z wywiadu z Ignacym Paderewskim

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Marsylja, w grudniu.

Po koncercie w Monte Carlo Ignacy Paderewski przybył do Marsylji dn. 19 bm. w nocy o godz. 23 i pół. Na dworcu został powitany przez konsula R. P. p. Obrębskiego w otoczeniu członków konsulatu, oraz w imieniu Wielkopolan, będących na emigracji, przez em. majora lotn. p. Mieczysława Przybyłowicza. Mistrz udał się na spoczynek do „Hotel de Noailles".

Dnia 20 grudnia wieczorem dał koncert galowy na wielkiej sali koncertowej „Salles de Prat". Rozentuzjazmowana publiczność marsylijska zgotowała mu gorące owacje; Paderewski bisował trzykrotnie na usilne prośby publiczności. Po koncercie tłumy oczekiwały przed gmachem, wznosząc niemilknące okrzyki: „Vive la Pologne — vive Paderewski!"

Dnia następnego Paderewski odbył przed południem przejażdżkę po mieście i krótką wycieczkę do „Parc Borély", najładniejszego parku Marsylji.

Po południu o godz. 15.50 udzielił mi krótkiego wywiadu, czyniąc tu jedyny wyjątek dla mnie jako Wielkopolanina i przygodnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego". Paderewski z Marsylji udaje się na święta Bożego Narodzenia do swej posiadłości szwajcarskiej Riond-Bosson. Po Nowym Roku natomiast udaje się do Anglji, gdzie daje cztery koncerty. Pierwszy z nich w Londynie w „Albert-Hall", organizowany pod protektoratem J. K. Mości króla Jerzego V przez „Daily-Mail" na rzecz bezrobotnych muzyków. — Po 20 stycznia wyjeżdża Paderewski do Ameryki, gdzie zabawi do końca kwietnia 1933 r., by następnie powrócić znowu do Europy.

Wygląda zdrowo i rzeźko. Oświadczył, że czuje się doskonale. Po wczorajszym koncercie był bardzo rozczulony powitaniem po polsku przez szefa sztabu francuskiego XV korpusu w Marsylji pułkownika dypl. Didiot który był w Polsce podczas obrony Warszawy, został ranny i jest odznaczony orderami „Virtuti Militari" i „Polonia Restituta". Zostałem upoważniony do zapewnienia o wielkiej serdeczności uczuć p. prezydenta Paderewskiego dla społeczeństwa wielkopolskiego. Z Wielkopolską łączą go nazawsze takie wspomnienia jak pamiętny przyjazd do Poznania w grudniu 1918 r. który dał asumpt do wybuchu powstania i wygnania Niemców, a ponadto głęboka cześć i przywiązanie dla śp. ks. Prymasa Dalbora i stosunki przyjacielskie z p. prezydentem Ratajskim.

Po wywiadzie otrzymałem fotografję mistrza z jego własnoręcznym podpisem i datą 21. XII. 1932.

M. PRZYBYŁOWICZ.

nr 7 104

Drugie wydanie „Zmierzchu Izraela"

Pojawiło się już drugie wydanie „Zmierzchu Izraela" Henryka Rolickiego.

„Niema ciekawszej lektury na zimowe wieczory. Narodowiec musi wszakże z książki Rolickiego wyciągnąć wnioski polityczne. Dla młodego pokolenia polskiego, które podjęło walkę z zalewem żydowskim, książka Rolickiego winna służyć za zachętę oraz uzasadnienie stanowiska, wypływającego z głęboko pojętego i dobrze rozumianego interesu narodu polskiego". Tak pisze poseł Ryszard Piestrzyński w „Awangardzie", organie Związku Młodych Narodowców. Skład główny w administracji „Myśli Narodowej" — Warszawa, Aleje Jerozolimskie 17. Cena 10 złotych.

Z Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych

W dniu 22 grudnia 1932 r. wiceminister przyjął delegację zarządu głównego T. N. S. W. w osobach wiceprezesa p. St. Kwiatkowskiego i członków prezydjum pp. Mikułowskiego i Tazbira. Delegacja przedstawiła p. wiceministrowi postulaty nauczycielstwa szkół średnich w sprawach: pragmatyki nauczycielskiej, szkół średnich prywatnych i komunalnych w związku z organizacją przyszłego roku szkolnego, w sprawie programów nauczania i w kilku innych aktualnych kwestjach szkolnych. P. wiceminister wysłuchał postulatów i udzielił odpowiednich wyjaśnień.

Niesłychana robota niemiecka

(Od własnego koresp. „Kurj. Pozn.")

Sztum, 25 grudnia.

Zarówno władze, jak społeczeństwo niemieckie nie ustają w swej akcji, mającej na celu zupełne zniszczenie prywatnego szkolnictwa polskiego w Prusiech. W Genewie p. v. Neurath deklamuje o „świetnem" położeniu mniejszości polskiej w Rzeszy Niemieckiej, a równocześnie teroryzuje się włościan i robotników w najbezwzględniejszy sposób.

Świeżo szereg gospodarzy z Warmji i Powiśla, posyłających swe dzieci do szkół polskich, otrzymał listy anonimowe, w których grozi się im spaleniem dobytku i wymordowaniem ich rodzin, jeśli nie oddadzą swych synów i córek pod opiekuńcze skrzydła „Lehrera" niemieckiego. Stwierdzone zostało, że listy te pisane były przeważnie przez miejscowych urzędników i nauczycieli niemieckich, liczących na to, że w ten sposób doprowadzą do takiego zmniejszenia się frekwencji w szkołach polskich, iż szkoły te ulegną następnie zamknięciu przez władze pruskie (jak to się stało np. w Krajence w pow złotowskim i paru innych miejscowościach).

By tuszować nazewnątrz tę bezwstydną robotę. Niemcy nie przestają rozdzierać szat z powodu rzekomego niszczenia szkolnictwa niemieckiego w Polsce. N.

Zuchwałe napady

Kępno, 27. 12. (PAT.) Z Wielunia donoszą, że na szosie pod Radomskiem dokonano zuchwałego napadu na pewnego kupca o nieustalonem dotąd nazwisku. Ponieważ napadnięty stawił opryszkom opór został przez nich w straszliwy sposób zamordowany i ograbiony.

Zakopane, 27. 12. (PAT.) Z Czarnego Dunajca donoszą, że w noc wigilijną do domu niejakiego Bielika wtargnęli dwaj osobnicy i obezwładniwszy go zrabowali 800 dol. i 5 300 zł. Po dokonaniu rabunku napastnicy zbiegli.

Bóle reumatyczne artretyczne, newralgiczne usuwa szybko przez zwykłe wcieranie Balsam Bengalski karpińskiego

Tg 753

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Taryfa celna, a przemysł i rolnictwo

Troski codziennego dnia pochłaniają naszą uwagę prawie niepodzielnie. Tem tłumaczy się stosunkowo słaby i niepewny oddźwięk, jaki wywołał fakt ogłoszenia nowej, polskiej taryfy celnej. Od podstaw inna, z gruntu przebudowana, na wszystkich szczeblach przeistoczona, nowa taryfa jest dziełem, które zapewne na długi okres czasu zaciąży nad naszą polityką handlową. Rzecz inna, że w obecnym stanie, dzieło to nie jest wykończone. Stanowi ono niejako kanwę. Mozolne rokowania z państwami zagranicznemi wysnują na niej długie szeregi stawek konwencyjnych. Dopiero wówczas ujrzymy taryfę celną taką, jaką stosować będziemy w praktyce.

To też interesent, zapoznający się w chwili obecnej z „wielką kartą celną", mało skorzysta z lektury. Taki właśnie odniesie pożytek, jaki ma widz, przyglądający się niewykończonemu obrazowi, lub jaki ma osoba, zwiedzająca surową budowlę.

Są jednak publicyści, którzy uważają za możliwe — wyciąganie ostatecznych wniosków ze świeżo ogłoszonej taryfy. Słyszy się więc zdania następujące: „Nowa taryfa zapewnia równomierną ochronę przemysłowi i rolnictwu". „Po przeliczeniu ad valorem, stawki rolnicze są nawet nieco wyższe od przemysłowych". Są i tacy, co twierdzą, że „taryfa petryfikuje zjawisko nożyc cen artykułów przemysłowych i rolniczych". Wszystko to są wnioski przedwczesne. Albowiem:

Inny jest sposób kształtowania się cen rolniczych, inny zaś — cen artykułów przemysłowych. Inne jest znaczenie taryfy dla rolnictwa, inne znów dla przemysłu. Ponieważ Polska jest krajem eksportującym płody rolne, cena tychże zawsze zależeć będzie od położenia na rynku światowym. Chyba, że wskutek posunięć takich, jak np. przyznanie płodom rolnym premji wywozowej, spaczymy naturalny proces tworzenia się ich cen. Natomiast ceny produktów przemysłowych kształtują się na poziomie cen rynków światowych plus stawka celna. Jak więc widzimy, ceny rolnicze bezpośrednio nie zależą od wysokości odnośnej stawki celnej, w czem się różnią od cen przemysłowych, dla których stawka celna jest istotnym regulatorem.

Podobnie, jak innym jest proces tworzenia się cen rolniczych z jednej, przemysłowych z drugiej strony, tak i innem jest znaczenie taryfy dla rolnictwa i dla przemysłu. Dla wytwórczości przemysłowej taryfa celna jest przedewszystkiem tamą, mającą za zadanie: wstrzymanie zbędnego przywozu obcych towarów przemysłowych. Zaś dla wytwórczości rolnej taryfa jest niejako śluzą, mającą umożliwić — drogą wyrównania wzajemnych koncesyj — wywóz płodów rolnych z Polski zagranicę. Innemi słowy: taryfa winna hamować zbędny import produktów przemysłowych i jednocześnie zapewniać możliwości wywozowe w zakresie produktów rolnych.

To rzekłszy, musimy przyjść do przekonania, że dopóki rewizja konwencyj handlowych Polski z państwami zagranicznemi nie będzie dokonana, dopóty jest niemożliwe wydanie sądu o nowej taryfie, jako o instrumencie polityki handlowej. Dopiero po podsumowaniu korzyści, uzyskanych w trakcie wspomnianych rokowań, i strat przy tej sposobności poniesionych, będziemy mogli wypośrodkować saldo: czy ono wypadło na naszą korzyść, czy niekorzyść. Wnioski dzisiaj formułowane, są przedwczesne.

Z WYDAWNICTW

(w) **M. Pacoszyński. „Kto jest obowiązany do prowadzenia ksiąg handlowych** według przepisów nowego kodeksu karnego i jak je należy prowadzić, aby odpowiadały postanowieniom obowiązujących ustaw". Grudziądz 1933 r. Obowiązujący obecnie nowy kodeks karny przewiduje karalność za nieprowadzenie lub wadliwe prowadzenie księgowości. W związku z powyższem, wynika kwestja, kto obowiązany jest do prowadzenia ksiąg handlowych. Dziełko powyższe omawia tę nader aktualną dla sfer handlowo - przemysłowych sprawę w sposób zwięzły i jasny, podając najważniejsze przepisy prawne, tyczące się prowadzenia ksiąg handlowych. Adres wydawcy: M. Pacoszyński, Grudziądz, J. Wybickiego 31.

Zagadnienia kopalnictwa naftowego

W obecnym czasie kryzysu prowadzi się coraz żywszą dyskusję nad zagadnieniem polskiego kopalnictwa naftowego, które stanowi podwalinę całego przemysłu naftowego, a obecnie znajduje się w bardzo trudnych warunkach.

Przedewszystkiem brak mu należytej organizacji. Dobra, sprężysta organizacja staje się kardynalnym warunkiem istnienia naszego przemysłu naftowego. Nie myśli się tutaj o kartelu, bo ta forma faworyzuje tylko pewną grupę przemysłu i jej interes. Chodzi o taką organizację, która opierałaby się o polską gospodarczą rację stanu i ujmowała interesy pod kątem widzenia całości przemysłu oraz dobra państwa.

Następnie ważne znaczenie dla naszego kopalnictwa posiada eksploatacja złóż ropnych, ponieważ dostarcza ona Polsce jej własnego surowca. Taka rodzima eksploatacja jest zupełnie możliwa, gdyż studja geologiczne wykazały, że mamy jeszcze bardzo dużo terenów naftowych.

Trzecia zkolei kwestja niezwykle pilna — to sprawa funduszu wiertniczego i ustawy górniczej. Ustawa musi być w ten sposób skonstruowana, aby zapewniła górnictwu możność wyrażenia swojej woli i zdrowej inicjatywy. Fundusz zaś wiertniczy jest niezbędny dla zrealizowania pionierskiego programu i wiąże się ściśle ze sprawą organizacji.

Czwarty wreszcie moment, bodaj najważniejszy w całokształcie zagadnienia, stanowi polski element w przemyśle naftowym.

Kilkanaście lat temu, przed wojną, kopalnictwo i przemysł przeróbczy należały prawie wyłącznie do Polaków. Wtedy produkcja ropy osiągnęła swój szczyt powodzenia, wynosząc około 200.000 cystern ropy w roku.

Tymczasem dzisiaj zaznacza się w przemyśle naftowym stały upadek polskiego stanu posiadania i upadek produkcji ropy. Nie dochodzimy już do 60.000 cystern rocznie.

Główna przyczyna tego faktu leży w majoryzacji kapitału zagranicznego. Obcy bowiem kapitał zajmuje u nas 77 proc. na okrągłą sumę 500 miljonów złotych zaangażowanych w przemyśle naftowym. Z tej racji wylania się zupełnie jasno kwestja owocnej pracy polskiego kapitału i jego kierownictwa.

Kapitał polski będzie mógł dopiero wówczas rentownie pracować, jeżeli uzyska do tego celu odpowiednie warunki, takie same, jakie posiada element obcy. Przytem polska gospodarcza racja stanu wymaga, aby kapitał zagraniczny nie narzucał swoich tendencyj naszemu przemysłowi, a dostosował się raczej do interesu Polski.

W związku z powyższą kwestją pozostaje sprawa kierownictwa. Właściciele samodzielnych warsztatów pracy oraz kierownicy przedsiębiorstw powinni być Polacy. Bo sam materjał robotniczy, który jest polski, podobnie jak i element techniczny — jeszcze nie wystarcza. Przecież chodzi właśnie o naczelne ośrodki życia naftowego. Muszą one znajdować się bezsprzecznie na terytorjum Rzeczypospolitej i służyć jedynie programowi naszej polityki.

Wreszcie na zakończenie trzeba się zastanowić nad eksploatacją, jako taką. Kopalnictwo naftowe obejmuje eksploatację ropy i gazu ziemnego. Otóż, jeżeli chodzi o rezultat prac w tym kierunku podjętych — to okazało się, że firmy zagraniczne uzyskały wyniki eksploatacyjne trzykrotnie lepsze. Natomiast odnośnie do ilości wierceń, polskie firmy znowu przewyższają trzykrotnie wysiłki zagraniczne.

Powyższy rezultat jest następstwem faktu, że obcy kapitał niechętnie angażuje się w nowych wierceniach. A nawet żadna firma zagraniczna nie dokonała na własny rachunek „poszukiwawczego" wiercenia, podczas gdy równocześnie firmy krajowe zbudowały w roku 1932 kilkanaście szybów.

Z tych wszystkich danych, dotyczących kopalnictwa naftowego wnioskować można, że polski żywioł jest bardzo ofiarny w pracy i jest pionierskim czynnikiem twórczym. Tylko obecnie został zepchnięty na drugi plan przez kapitał zagraniczny i brak organizacji.

Z. SZ.

KRONIKA GOSPODARCZA

Ćwierć miljarda złotych zaległości

W uzasadnieniu projektu ustawy o konwersji oprocentowania i umorzeniu kredytów długoterminowych, uchwalonej już w brzmieniu rządowem przez izby ustawodawcze, podano jako jedną z ważnych przyczyn ciągłe wzrastanie zaległych rat od pożyczek długoterminowych.

Ciekawe więc jest rozejrzenie się w odnośnych cyfrach: Ogólna suma zaległych rat od pożyczek udzielonych przez wszystkie instytucje emisyjnego kredytu długoterminowego na 1. 10. 1932 r. wynosi ok. 214 milj. zł. Suma powyższa stanowi około 11 proc. ogólnej sumy emisji (łącznie ze skonwertowanemi emisjami przedwojennemi) tych instytucyj.

Okres umorzenia pożyczek długoterminowych przedłużyła ustawa do lat 50. Dotychczasowa wysokość rat półrocznych, wahająca się przeciętnie od 4 i pół proc do 6 i pół proc., po przeprowadzeniu konwersji i obniżki oprocentowania raty te wyniosą 2,71 proc. dla pożyczek opłacających 4,5 proc. oraz 3 proc. dla pożyczek 5 proc.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Obciążenia których nie podoła zdrowy organizm.** Jednym ze skutków nadmiernych ciężarów socjalnych jest stały wzrost zaległości z tytułu opłat na rzecz ubezpieczeń społecznych. Zaległości te wynosiły: w r. 1928 110 milj. zł. w r 1929 — 146.5 milj. zł. w r. 1930 — 181.5 milj zł. w r. 1931 — 216.4 milj. zł, a na koniec roku bieżącego suma ich przekroczy 250 milj. zł. Z powyższego wynika, że zaległości nieprzerwanie wzrastają i to nawet w latach pomyślnej konjunktury, która nie była w stanie wyrównać dysproporcji między wysokością opłat socjalnych a możliwościami płatniczemi społeczeństwa. Jasnem jest, że w czasie kryzysu dysproporcja ta musiała się pogłębić. W rezultacie społeczeństwo przytłoczone jest dziś podwójnym ciężarem — nadmiernemi opłatami socjalnemi i ich skutkiem — ćwierć miljardową sumą zaległości, która ciągle wzrasta.

Z KRAJU

(k) **Ogłoszenie ustawy t. zw. konwersyjnej.** W nr. 115 Dziennika Ustaw z dnia 24 bm. ogłoszony został tekst ustawy z dnia 20 grudnia 1932 r. „o obniżeniu oprocentowania i przedłużeniu okresów umorzenia wierzytelności długoterminowych. Ustawa ta weszła w życie z dniem ogłoszenia.

(k) **Premje eksportowe za jęczmień i owies.** Z dniem 1 stycznia 1933 r. miało wejść w życie obniżenie wysokości zwrotu cła (premji wywozowej) za jęczmień z 4 na 2 zł. Jak już donosiliśmy, dzięki zabiegom Związku Eksporterów Zboża w Poznaniu komitet ekonomiczny rady ministrów postanowił przedłużyć termin obowiązywania wyższej stawki 4-procentowej do dn. 1 kwietnia 1933 r. a ponadto wprowadzić premję eksportową za owies w tej samej wysokości. Ostatni Dziennik Ustaw nr. 115, poz. 957 zawiera odpowiednie rozporządzenie ministrów skarbu, przemysu i handlu oraz rolnictwa i reform rolnych

(k) **Ustalenie monopolowej ceny nabycia za spirytus.** Dziennik Ustaw. nr. 115, poz. 954 zawiera rozporządzenie rady ministrów, ustalające podstawową cenę monopolową za 1 hl. 100-proc. spirytusu surowego, odpędzonego w kampanji 1932/33 przez gorzelnie rolnicze loco wagon najbliższej stacji kolejowej: a) dla województwa poznańskiego na 65.28 zł., b) pomorskiego — 69,28 zł., c) śląskiego — 75.35 zł., d) łódzkiego — 69,50 zł Cena spirytusu kontyngentowego pochodzącego z gorzelni przemysłowych (za wyjątkiem drożdżowych) ustalona została na zł. 60.32 za hl., a z gorzelni drożdżowych na 38.39 zł.

(k) **Zebranie Związku Fabrykantów.** Przypominamy, że w środę, dnia 28 bm o godz. 16 odbędzie się w Kole Towarzyskiem (ul. Nowa) zebranie Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

(k) **Ile wynoszą koszta produkcji gazu w Poznaniu.** Koszta produkcji gazu wynoszą w Gazowni Miejskiej w Poznaniu 26.81 graszy za mkb., do czego dochodzi jeszcze 5 proc. opłaty na fundusz bezrobocia, które to obciążenie przejęła Gazownia na siebie. Opłata ta spowoduje wydatek do końma roku bież. w sumie 120 tys. zł. Obecnie zaś obowiązująca cena gazu w Poznaniu wynosi 30 gr. za 1 mkb.

(k) **Taryfy kolejowe a ceny zbóż.** Ujemny wpływ na kształtowanie się cen zboża, poza innemi czynnikami, mają również obecnie obowiązujące kolejowe taryfy przewozowe. I tak np. koszt normalnego przewozu wewnątrz kraju na przestrzeni 300 km. obciąża żyto w ca 20 proc. jego wartości giełdowej, pszenicę w ca 14 proc., jęczmień 20 proc., owies w 24 proc. przy dalszej przestrzeni obciążenie naturalnie jest jeszcze większe.

Paramint zapobiega grypie

Pz 7 731-57.77

Giełdy pieniężne przed Świętami

Tydzień przedświąteczny przeszedł na giełdach światowych spokojnie. Wielkie wahania kursów, wywołane czy to pozytywnem czy negatywnem stanowiskiem poszczególnych dłużników do spłaty grudniowej raty długów amerykańskich wobec wyjaśnienia się sytuacji narazie ustały. Orędzie Hoovera przeszło naogół bez wrażenia, ponieważ nie wniosło do sprawy długów europejskich nic nowego, a pozatem giełdy już przed kilku tygodniami zdyskontowały zapowiedź o tem orędziu. Dalsza zwyżka funta nie wywołała oddźwięku na giełdach

Wallstreet wykazywała tendencję utrzymaną przy obrotach mniejszych Publiczność i spekulacja wstrzymały się od zawierania poważniejszych tranzakcyj, a to z jednej strony wobec zbliżających się świąt, z drugiej zaś strony wskutek niepewności, jak prezydent i rząd Stanów Zjednoczonych ustosunkują się do „opornych" płatników europejskich. Pożyczki polskie po pewnej zniżce w tygodniu poprzednim, osiągnęły przeważnie zwyżkę. W dniu 21. b. m notowano (w nawiasach cyfry z 16 b m): 8% Poż Dillona 59.00 (57.75), 7% Poż. Stabilizacyjna 53.75 (52.37½), 6% Poż. Dolarowa 53.00 (54.50), 7% Poż. m. Warszawy 37.25 (38.25) 7% Poż. Śląska 41.87½ (41.00). Na giełdzie londyńskiej trwało nadal ożywienie w dziale papierów państwowych, natomiast obroty akcjami były małe, przyczem kursy przeważnie zniżkowały. Giełda paryska miała usposobienie słabe: obroty były znacznie mniejsze aniżeli w poprzednim okresie. Dość dużej zniżce uległy renty państwowe. Giełda berlińska wykazywała zupełny zastój Zakupy ograniczały się do nielicznych tylko papierów Ani uspokojenie sytuacji wewnętrzno - politycznej Rzeszy, ani też mocna tendencja marki i funta nie zdołały ożywić obrotów. Giełda zaczęła świętować już w okresie przedświątecznym.

Również na giełdzie warszawskiej okres przedświąteczny przeszedł pod znakiem zupełnej ciszy. Kursy akcyj większym wahaniom nie ulegały Pożyczki państwowe miały przeważnie usposobienie mocniejsze, a listy zastawne, które w okresie ostatnich dwóch tygodni poważnie obniżyły się, zdołały odzyskać część strat Dolary utrzymywały się w tygodniu ubiegłym w obrotach prywatnych na poziomie 8.93½. Również czeki i kabel New-York notowano bez zmiany 8.925 i 8.929.

Teatr Wielki

Jedyne przedstawienie **„Łucji z Lamermoor"**, które odbędzie się w środę 28 bm. z gościnnym występem p **Ewy Bandrowskiej** i **J. Wolińskiego,** wywołało niebywałe zainteresowanie wszystkich sfer publiczności, dla których jutrzejsze przedstawienie dawno niegranej w Poznaniu „Łucji" będzie prawdziwym koncertem kunsztu śpiewaczego i scenicznego Ewa Bandrowska-Turska rolę tytułową „Łucji" zalicza do swych najświetniejszych kreacyj, szczególnie wielka scena obłędu wywołuje zawsze największy zachwyt słuchaczy. Jest to bodajże najlepsza kreacja wielkiej artystki, którą zdobyła swe wspaniałe triumfy na największych scenach zagranicznych J. Woliński w roli Edgarda zapisał się na zawsze w pamięci naszej publiczności, daje bowiem w „Łucji" prawdziwy koncert belcanto będąc najlepszym w Polsce odtwórcą tej partji.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Poznań w 14 rocznicę powstania wielkopolskiego

Uroczystości Legjonu Wielkopolskiego

W dniu dzisiejszym przypada 14-ta rocznica wybuchu zwycięskiego powstania wielkopolskiego. Miasto przybrane jest sztandarami, które wywieszono nietylko z domów prywatnych, ale również i gmachów urzędowych.

Uroczystości dzisiejsze rozpoczęły się nabożeństwem, które o godz. 9 w kolegjacie farnej odprawił ks. kan. dr. Walerjan Adamski. Podczas mszy św. śpiewał chór farny pod dyrekcją artysty opery p. Al. Klichowskiego. Świątynia była wypełniona po brzegi. W nabożeństwie uczestniczyły liczne delegacje towarzystw powstańczych ze sztandarami w liczbie około 30. Przybył również zarząd Legjonu Wielkopolskiego z prezesem senatorem dr. Meissnerem i wiceprezesem adw. dr. Celichowskim na czele. Bardzo licznie reprezentowany był korpus oficerski garnizonu poznańskiego, przybyły z komendantem placu p. pułk. Sikorskim na czele. Na zakończenie nabożeństwa odśpiewano „Boże coś Polskę".

Po południu o godz. 16 odbędą się dalsze uroczystości. W historyczną chwilę wybuchu powstania o godz. 16 odbędzie się akademja w sali restauracji „Belweder" przy ul. Marsz. Focha. Po akademji, organizowanej przez Legjon Wielkopolski, towarzystwa powstańcze, zrzeszone w Legjonie udają się na cmentarz w Górczynie, gdzie po przemówieniu ks. prob. Gorgolewskiego nastąpi złożenie wieńców na grobach bohaterów, poległych w powstaniu wielkopolskiem. (kl)

Pokłosie gromadnych uroczystości gwiazdkowych

Wigilja w więzieniu

W więzieniu karno - śledczem przy ul. Młyńskiej odbył się w sobotę w południe uroczysty obchód wigilijny dla więźniów. W uroczystości wzięli udział m. in. ks. prałat Rolewski, prok. Michna i Misiurewicz. Chór więźniów odśpiewał na wstępie kilka kolend, poczem podniosłe przemówienie wygłosił ks. prał. Rolewski. Pod koniec obdarowano więźniów różnemi podarunkami.

W szkołach

W ub. czwartek odbyła się w IX szkole powszechnej uroczystość gwiazdkowa, na której, dzięki ofiarnej współpracy grona nauczycielskiego z Kołem Rodzicielskiem obdarowano 75 chłopców.

Po udatnych śpiewach, deklamacjach i przemówieniu p. kierownika szkoły Dobrogowskiego, oraz prezesa Koła Rodzicielskiego, przystąpiono do tradycyjnego łamania opłatka i rozdania gwiazdki. W imieniu rozradowanej dziatwy złożono wszystkim ofiarodawcom, a mianowicie pp. kupcowi Zielińskiemu i mistrzowi piekarskiemu Popowskiemu podziękowanie.

W dniu 22 bm. staraniem Komitetu Rodzicielskiego pod przewodnictwem p. Sempińskiego przy współpracy personelu pedagogicznego z p. kierowniczką Błażakówną na czele, odbyła się uroczystość wigilijna w 13 szkole powszechnej. Z nastaniem mroku, przy jarzącem się i gustownie ubranem drzewku zebrała się najbiedniejsza dziatwa. Komitet Rodzicielski i personel pedagogiczny. Na uroczystości był również p. inspektor Biliński. Po przemówieniach p. Błażakówny i p. Sempińskiego popisywała się dziatwa szkolna udatną deklamacją. Zwłaszcza „List do gwiazdki" zrobił duże wrażenie. W imieniu obdarowanych podziękowała jedna z uczennic, wręczając p. inspektorowi i p. prezesowi Komitetu wiązankę kwiatów. Chór szkolny i orkiestra pod batutą p. Lercha wykonały bez zarzutu cały szereg nastrojowych kolęd.

Gwiazdka u Cegielskiego

Kooperacja Spożywcza przy firmie H. Cegielski pod przewodnictwem p. Bernarda Zielińskiego, dyrektora wspomnianej firmy, urządziła „gwiazdkę" dla najbiedniejszych dzieci na salce swego klubu sportowego. Przy choince zebrało się sporo osób z dziećmi młodszemi i starszemi.

Po przywitaniu milusińskich i ich rodziców p. Zieliński wygłosił odpowiednie przemówienie, określając w podniosłych słowach cel imprezy i dziękując wszystkim, którzy się do tak wzniosłego dzieła przyczynili, a szczególnie władzom centralnym Sp. Akc. H. Cegielski. Nastąpiło potem obdarowanie 50 dzieci praktycznemi podarkami. Zkolei wystąpiło kilka dziewcząt z własnemi udanemi deklamacjami, poczem przemawiali jeszcze delegaci wydziału pracowników fabrycznych.

Gwiazdka u urzędników miejskich

W ub. czwartek odbyła się na sali p. Jarockiej uroczystość gwiazdkowa, zorganizowana przez Związek Urzędników Miejskich.

Na wstępie chór mieszany „Harmonja" odśpiewał pod dyrekcją p. Marjana Weigta kilka kolend, poczem nastąpiły przemówienia okolicznościowe p. Kaczmarka, p. radcy Zaleskiego oraz ks. rektora Cieszyńskiego.

Wszystkie przemówienia, nacechowane serdecznością, jak również produkcje chóru, darzono rzęsistemi oklaskami.

Po podzieleniu się opłatkiem obdarowano wszystkie wdowy i sieroty, poczem przyszedł gwiazdor, który wywołał u dzieci dużo radości.

Gwiazdka w firmie „Centra"

Przy fabryce elementów i bateryj „Centra" w Poznaniu istnieje wzorowa poradnia lekarska dla dzieci robotnic, mieszcząca się w lokalach fabryki na Małych Garbarch 8. Dla dzieci do lat 4 zapewniona jest stała opieka, którą sprawuje p. dr. Skalmowska i pielęgniarka p. Rachelska. Na koszt fabryki dzieci otrzymują najniezbędniejsze rzeczy odzieży i pościeli, t. zw. wyprawki i codziennie świeże mleko. Obecnie w stacji fabryka „Centra" jest w opiece lekarskiej 75 chłopców i 40 dziewcząt.

Z inicjatywy fabryki obdarzono dzieci do 4 lat gwiazdką, której rozdanie było wielką uroczystością dla wszystkich pracownic i ich małych dzieci do 4 lat. Każde dziecko otrzymało ładny podarunek, składający się z artykułów żywnościowych, słodyczy i innych potrzebnych przedmiotów. W obecności członków zarządu fabryki i gości rozdała gwiazdkę, po odśpiewaniu kolędy, właścicielka „Centry", p. Tomaszewska. (kl.)

Wypadek akrobaty cyrkowego

Podczas przedstawienia cyrkowego w cyrku „Olimpia" uległ wypadkowi akrobata Dymitry Iwanow, upadając w trakcie pokazu akrobatycznego. Przy upadku p. Iwanow odniósł rany cięte na głowie. Opatrzyło go pogotowie ratunkowe. (kl)

Śmierć cyklisty pod kołami samochodu

Wstrząsający wypadek wydarzył się na narożniku ul. Spokojnej i Matejki. Samochód osobowy PZ 12441, kierowany przez szofera Antoniego Chybkego (ul. Małeckiego 20) najechał z wielką siłą na przejeżdżającego cyklistę. Cyklista, którego nazwiska narazie nie zdołano stwierdzić, utracił natychmiast przytomność, a przywołane pogotowie ratunkowe stwierdziło bardzo ciężkie obrażenia. Kontuzje i rany były tak ciężkie, że nieszczęśliwy zmarł wkrótce po przewiezieniu go do szpitala, nie odzyskując przytomności.

Narazie rozpoznano tylko rower jako własność p. Pawła Bączkowskiego z Kromplewa. W dochodzeniach uda się niewątpliwie stwierdzić nazwisko tragicznie zmarłego.

Jak się w ostatniej chwili dowiadujemy, tragicznie zmarłym cyklistą jest woźny w Studjum Wychowania Fizycznego U. P., 25-letni Stanisław Wspólnik. (kl)

Komitet rodzicielski 25 szkoły powsz. na Wildzie

Z inicjatywy rektora szkoły p. Ogrodowskiego odbyło się zebranie delegatów, celem stworzenia komitetu rodzicielskiego. P. rektor Ogrodowski w swem słowie wstępnem wskazał na ważność istnienia takich komitetów, których zadaniem będzie współpraca rodziców z kierownictwem szkoły. Onegdaj odbyło się w kancelarji wspomnianej szkoły pierwsze posiedzenie, na którem wybrany został zarząd w następującym składzie: Kap. Retmaniak — przewodniczący, kap. Laskowski — zast. przewodniczącego, p. Doberschütz — sekretarz, Witajewski — skarbnik. Komisję rewizyjną tworzą pp.: por. Hendrys, p. Pazołowa i p. Sowizrał. Z urzędu wchodzi do komitetu p. rektor Ogrodowski i delegat Rady Pedagogicznej p. Blaike. P. rektor O. w przemówieniu swem zapewniał o zgodnej współpracy kierownictwa szkoły z komitetem rodzicielskim. Utworzony zarząd po rzeczowej dyskusji wyraził całkowite swe uznanie dla wysiłku p. rektora, którego celem jest jak najbardziej zbliżyć dziecko do nauczyciela. Zgromadzeni przyjęli statut przedłożony przez przewodniczącego p. kap. Retmaniaka. Po dłuższej dyskusji uchwalono zwrócić się do rodziców, celem przystąpienia do komitetu. Składka wynosiłaby najmniej 10 gr. a w zamian za to, dzieci korzystałyby z różnych imprez, urządzanych przez zarząd komitetu. Przedewszystkiem dbanoby o poziom intelektualny dziecka przez urządzanie pouczających pogadanek, wieczornic, wycieczek krajoznawczych, przedstawień scenicznych i t. p. Również i dla członków komitetu organizowanoby różne imprezy. W najbliższych dniach zwołane zostanie osobne zebranie dla rodziców 25. szkoły powszechnej. Na zebraniu tem podane będą rodzicom warunki przystąpienia do Komitetu Rodzicielskiego — a poza tem zgromadzeni zapoznani zostaną z akcją zarządu komitetu. (kl.)

Zamach samobójczy gimnazjasty

Późną nocą około godz. 2 na ul. Szkolnej róg Gołębiej strzelił do siebie z rewolweru małokalibrowego uczeń 7 klasy gimnazjalnej, 17-letni Władysław Reinholz, zamieszkały przy Wałach Królowej Jadwigi 6.

Zdesperowany młodzieniec strzelił do siebie dwukrotnie, nie ranił się jednak na szczęście, gdyż kule zacięły się i pozostały w lufie małokalibrowego rewolweru. Desperat doznał jednak bardzo ciężkiego wstrząsu nerwowego, wskutek czego pogotowie ratunkowe odstawiło go do szpitala miejskiego. Przyczyna desperackiego kroku nie została wyjaśniona. (kl)

KALENDARZYK

Wtorek, 27 grudnia 1932.

Słońce: wschód 8,03; — zachód 15,45; — długość dnia 7 godz. 42 min

Księżyc: wschód 8,42; — zachód 15,09; — nów.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Wtorek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana — 2 st. C., pochmurno, wiatr południowy, ciśnienie atmosferyczne wysokie 767 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 3 st. C., najniższa — 1 st. C. Ilość opadu nieznaczna.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dnia 25 bm. + 0,14 m; wczoraj 0, dziś — 0,04 m.

Kal. rzk.: Jan Ew.; jutro Młodzianków.
Kal. słow.: Radomyśl; jutro Godzisław.

Chore kobiety otrzymują przez użycie naturalnej wody gorzkiej **„Franciszka-Józefa"** lekkie wypróżnienie, przyczem połączone to jest nieraz z nadzwyczaj dobroczynnem działaniem na chore organy. Żądać w aptekach i drogerjach. ng 7103

ŻYCIE SOKOLE

— * **Okręgowy Wydział Sokolic** wzywa członkinie ze wszystkich gniazd do wzięcia udziału jak najliczniej w mundurach w pogrzebie druchny śp. Marji Muchowej, który się odbędzie w środę, 28 bm. o godz. 3-ciej popołudniu z kaplicy garnizonowej, ul. Wały Jana III.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **„Komar", komisja artystyczno-kulturalna** przy Związku Zaw. Pracowników Bankowych, wykupiła na dzień 28 bm. całe przedstawienie komedji Bernarda Shaw'a w Teatrze Nowym p. t. „Zbyt prawdziwe, aby było dobre". Celem uprzystępnienia tej wesołej komedji wybitnego komedjopisarza obniżył „Komar" rewelacyjnie ceny biletów, sprzedawając je od 60 gr do 2.20 zł zamiast od 1.45 zł do 5.39 zł. Zamówienia oraz sprzedaż biletów uskutecznia „Komar", Aleje Marcinkowskiego 24 (dom ogrodowy) tel. 3335, codziennie od godz. 10—16.

— * **Noc sylwestrowa.** Polski Touring Klub, delegatura wojewódzka i Towarzystwo Polsko-Czechosłowackie urządza dn. 31 grudnia br. o godz. 10 wieczorem w cukierni Dobskiego „Noc sylwestrową" z ciekawie ujętym programem wysoce artystycznym, na który złożą się występy nieznanych nowo wschodzących gwiazd rewjowo-operetkowych i baletu. Moc nietraktowanych dotąd pomysłowych atrakcyj i niespodzianek. Ceny wstępu groszowe.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Wystawa pomocy naukowych.** — Staraniem inspektoratu szkolnego na m. Poznań odbyła się ostatnio w auli I szkoły wydziałowej przy ul. Działyńskich wystawa ilustracyj, służących jako pomoc przy nauczaniu geografji, historji, religji, przyrody oraz języka polskiego. — Na powyższą wystawę złożyło się około 6000 różnych ilustracyj i rycin, wyciętych przygodnie z czasopism i nalepionych na odpowiednio dobranych kartonach, bądź to pojedyńczo, bądź też cyklami rozmieszczonych przez wykonawcę według przedmiotów nauczania. Podkreślić wypada, iż powyższy zbiór jest owocem kilkuletniej pracy nauczyciela p. Franciszka Góździoła. Z okazji wystawy wygłosił p. prof. dr. Stefan Prycz okolicznościowy referat. — Prelegent podkreślił psychologiczne i dydaktyczne znaczenie tego rodzaju pomocy naukowych.

— * **Ze Związku Zawodowego Pracowników Bankowych.** Dnia 22 i 23 bm. rozdawał zarząd okręgu poznańskiego bezrobotnym członkom zapomogi gwiazdkowe w wysokości 15 do 50 złotych oraz po 5 funtów cukru na święta. W ten sposób niejeden z bezrobotnych członków Związku mógł przyjemniej spędzić dni Bożego Narodzenia.

— * **Zrzeszenie Pracowników Banku Polskiego** urządziło w lokalach swego kasyna gwiazdkę dla najbiedniejszych dzieci z różnych dzielnic naszego miasta. — Dzięki ofiarności miejscowej dyrekcji i zrzeszonych obdarowano obuwiem, odzieżą, ciepłą bielizną, nadto wędlinami i słodyczami przeszło 40 dzieci. Komitet organizacyjny pod przewodnictwem p. Wardejnowej i p. dyr. Ciesielskiej dołożył wszelkich starań, aby uroczystość wypadła jak najlepiej. Po śpiewach chóralnych przemówił ks. prałat dr. Taczak, podkreślając znaczenie akcji charytatywnej w dzisiejszych czasach. Również był obecny dyr. pozn. okręgu „Caritasu" ks. Misiołek. Przy choince rozdano podarunki, przyczem

KRATKI SĄDOWE

Epilog krwawej zabawy hodurowców

Nasz korespondent grudziądzki donosi:

Przed sądem okręgowym w Grudziądzu rozegrał się epilog krwawej zabawy wyznawców t. zw. „kościoła narodowego" dnia 2 października w Michalu. Sprawa miała przebieg następujący:

W znanej restauracji Salczyńskiego odbywała się zabawa członków „kościoła narodowego", urządzona z inicjatywy przełożonego gminy, niejakiego Tomasza Licznarskiego. Podchmieleni goście około godz. 22 poczęli głośno między sobą dyskutować, przyczem powstała awantura. Licznarski, widząc, że zanosi się na coś gorszego, wezwał wszystkich do zachowania spokoju, a gdy i to nie odniosło pożądanego skutku, rozwiązał zabawę.

Zarządzenie Licznarskiego nie przypadło do gustu czterem hodurowcom, a mianowicie: Konradowi Flatauowi, Marjanowi Bedzyńskiemu, Aleksandrowi Linieckiemu i Karolowi Horzemu, którzy, uprzedziwszy się do Licznarskiego, poczęli go bić, przyczem Flatau wydobył bagnet, zadając Licznarskiemu szereg ciężkich ran w okolicę brzucha. Pomocny w tej bójce okazał się również Bedzyński, który, porwawszy za nóż uderzył nim kilkakrotnie w brzuch Licznarskiego.

Pod ranami tych ciosów Licznarski padł nieprzytomny na podłogę. Sprawcy, widząc to, zbiegli. Ciężko rannym zaopiekowała się policja, która przewiozła go do Szpitala Miejskiego w Grudziądzu, gdzie dzięki troskliwej opiece lekarskiej powrócił do zdrowia.

Sprawcy krwawej bójki zasiedli na ławie oskarżonych. Po przeprowadzeniu rozprawy sąd uznał winnych pierwszych trzech oskarżonych i skazał Flatau'a, Bedyńskiego i Linieckiego, każdego po roku ciężkiego więzienia. Horza wobec braku dostatecznych dowodów winy uniewinnił.

Rozprawie przewodniczył sędzia s. o. dr. Tarczyński, oskarżał asesor prokuratury Chudziński. Oskarżonego Horza bronił adw. Płachtowski.

dzieci popisywały się udatnemi deklamacjami, następnie prezes Zrzeszenia podziękował wszystkim ofiarodawcom za hojne dary oraz komitetowi za pracę organizacyjną. Wspólnem odśpiewaniem kolęd zakończono podniosłą uroczystość. Dzieci unosiły do domu duże paczki, a obecni opuścili lokal Zrzeszenia w poczuciu spełnionego obowiązku.

— * **Z V szkoły powszechnej.** Stow. św. Dziec. Jezusowego w szkole im. Wszystkich Świętych urządziło na salce parafjalnej zebranie gwiazdkowe przy choince i żłóbku, urozmaicone wierszami, bajkami, śpiewem kolend, muzyką mandolinistów i przemowami. W zebraniu wzięło udział około 1200 chłopców. — Wszystkich obdarzono cukierkami i piernikami. Ponadto obdarzono 30 chłopców odzieżą, 20 — książkami, 10— żywnością i 8 — zabawkami. Parafja ofiarowała chłopcom Stow. 300 zeszytów.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Wypadek pasażerki tramwajowej.** Wczoraj w godzinach wieczornych uległa wypadkowi w tramwaju linji 4 w pobliżu ul. Niegolewskich na Łazarzu 18-letnia Anna Pawlakówna (ul. Emilji Sczanieckiej 10). Z powodu obrażeń na głowie p. Pawlakównę opatrzyć musiało pogotowie ratunkowe, które ją też przewiozło do domu. (kl.)

— * **Zderzenie się samochodu z tramwajem.** Na ul. Dąbrowskiego zderzył się z tramwajem linji 10, kierowanym przez motorniczego p. Franciszka Garstkę (ul. Szamarzewskiego 10) samochód osobowy P. Z. 11 830, kierowany przez st. szeregowca Romana Owczarka z 68 p. p. we Wrześni. Samochód został lekko uszkodzony. (kl.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Niepoczytalne harce pijaków.** Restauratorowi p. Bogajewiczowi w Wirach pod Poznaniem kilku nieznanych osobników ze Starołęki skradło kilka litrów wódki, którą wypili, poczem wszczęli późnym wieczorem awantury na ulicach Starołęki, zaczepiając przechodniów. Policja wysłała na miejsce pogotowie, złożone z kilku wysłanników komendy policji. W wyniku dochodzeń przytrzymano w ciągu nocy czterech awanturujących się i zatrzymano ich w areszcie policyjnym aż do wytrzeźwienia. (kl.)

JARMARKI

— * **GOSTYŃ.** Jarmark ogólny odbędzie się w Gostyniu w czwartek, dnia 29 bm.

Ze sceny amatorskiej

„Laleczkę z saskiej porcelany", znaną baśń sceniczną odegrał starannie pod reżyserją ks. prof. Wł. Mniejżyńskiego zespół uczniów gimnazjum miejskiego w Gostyniu. Przedstawienie cieszyło się wielkiem powodzeniem, całkowicie zresztą zasłużonem, skutkiem czego musiano je powtórzyć jeszcze dwa razy przy kompletnie wyprzedanej widowni.

Nasi korespondenci donoszą

Z Poznańskiego

— * **INOWROCŁAW.** (Opłatek u biednych miasta). Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo przy parafji farnej oraz przy parafji Matki Boskiej urządziło w tych parafjach gwiazdki dla biednych i starców. Obdarzono w obu parafjach razem około tysiąc osób, nie licząc biednych dzieci z przedszkola. Rozdawano artykuły żywnościowe i opał. Dzieci obdarzono cukierkami, zabawkami itp. Na tę „gwiazdkę" złożyły się ofiary „Caritasu", Pań Miłosierdzia oraz magistratu.

Pozatem w czasie świąt czynna była kuchnia ludowa w szkole im. Staszica, gdzie wydawano ciepłą strawę. (jot)

— (Jasełka). Polski Czerwony Krzyż oraz katol. Stowarzyszenie Młodzieży żeńskiej przy parafji Matki Boskiej urządziły w drugie święto Bożego Narodzenia jasełka dla dziatwy w Teatrze Miejskim i w Domu Katolickim.

— (Poranki muzyczne). Utworzona niedawno amatorska orkiestra symfoniczna „Harmonja" pod dyr. p. Słysia, pracuje z ożywieniem. Dla zapoznania ogółu obywatelstwa inowrocławskiego z utworami kompozytorów polskich, „Harmonja" organizuje poranki muzyczne, które odbywać się będą w niedziele i święta, od stycznia począwszy, w sali kina „Stylowego". Koncerty urozmaicone będą filmami. (jot.)

(Nieudała kradzież). Onegdaj skradziono w nocy rolnikowi Leonowi Nowakowi ze Strzyżewa, dwa konie. Rabusie chcąc zatrzeć za sobą ślady ukryli konie przez dzień w sitowiu jeziora pod Kłeckiem, aby nocą je dalej prowadzić. Rybacy zajęci na jeziorze zauważyli ukryte konie i oddali je właścicielowi. (jot.)

— * **KĘPNO.** (Włamanie do gimnazjum.) Onegdaj w nocy włamali się nieznani złodzieje do gimnazjum państwowego i skradli około 600 złotych gotówki. — Władze policyjne czynią energiczne dochodzenia.

— (Wydział powiatowy). Nowoobrany sejmik powiatu kępińskiego dokonał wyborów do wydziału powiatowego, w skład którego weszli pp.: Jan Lorenc, rolnik ze Słupi pod Kępnem; Mieczysław Piątek, rolnik z Doruchowa; burmistrz Kokociński z Kępna; ks. Zimmer, proboszcz z Turków; Franciszek Józefiak, sekretarz Z. Z. P. z Kępna; Jan Palacz, rolnik z Kuźnicy Starej.

— (Gwiazdka dzieci). Staraniem Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo w Kępnie odbyła się w szkole powszechnej gwiazdka dla dzieci szkolnych bezrobotnych. Stosowne przemówienie wygłosił ks. prob. Nowacki, a dzieci wygłosiły kilka deklamacyj, poczem ugoszczono je plackiem i kawą. Ogółem obdarowano 150 dzieci szkolnych. (ck.)

— * **KOŚCIAN.** (Przedstawienie). W drugie święto Bożego Narodzenia wystawił chór męski „Arion" piękną i niepozbawioną humorystycznych momentów operę Kurpińskiego „Zamek na Czorsztynie". Licznie zebrana publiczność darzyła amatorów rzęsistemi oklaskami.

— (Z życia straży). Tutejsza Ochotnicza Straż Pożarna urządza w Nowy Rok przedstawienie amatorskie p. t. „Pali się" i „Próba ogniowa". Dochód przeznacza się na dalsze wyekwipowanie straży pożarnej.

— (Bezrobocie). Miejscowy Komitet dla niesienia pomocy bezrobotnym z okazji świąt Bożego Narodzenia rozdał wszystkim bezrobotnym opał i różne artykuły żywnościowe.

— (Obchody gwiazdkowe). Tow. Terminatorów urządziło tradycyjny obchód gwiazdkowy. Na program złożyły się śpiewy, deklamacje i przemówienia ks. prob. Bednarkiewicza, insp. Sowińskiego i innych członków patronatu. (mk.)

— * **KOŹMIN.** (Obchód moniuszkowski.) Koło śpiewacze urządziło ku uczczeniu 60 rocznicy zgonu Stanisława Moniuszki wieczornicę. Na program składały się utwory Moniuszki, które chór Koła pod batutą dyrygenta p. Fr. Figaszewskiego wykonał wzorowo. Kierownik szkoły powszechnej p. J. Schenrich wygłosił referat o życiu i twórczości Moniuszki.

— (Z życia towarzystw.) Żeński Sokół urządził łamanie opłatka. P. in. odegrano sztukę p. t. „Opłatek". — Tow. gimn. „Sokół" urządza w dniu 29 bm. o godz. 7.30 wieczorem w sali p. Grodzkiej walne zebranie.

Grodzisk Wlkp.

Agencję „Kurjera Poznańskiego" objął p.

Witold Wawrzyniak

Grodzisk, ul. Bukowska 4.

Zamówienia oraz przedpłatę na styczeń i dalsze miesiące prosimy uskuteczniać odtąd w wyżej wspomnianej agenturze, która przyjmuje abonament i ogłoszenia po cenach oryginalnych, bez żadnych dopłat.

— * **OBORNIKI.** (Gwiazdka). Jak rok rocznie tak i w tym roku urządzono obchody gwiazdkowe. Dotąd urządziły „gwiazdki" Narodowa Organizacja Kobiet, Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, Stacja Opieki nad matką i dzieckiem, szkoła powszechna oraz ochronka.

— (Świetlica). W dniu 23 bm. nastąpiło otwarcie świetlicy w szkole powszechnej w Obornikach. Dzieci szkolne gromadzą się tam codziennie, by znaleźć spokojny, miły i ciepły kącik, którego niejedne we własnym domu nie posiadają. Dzieciom dostarcza się również książek i czasopism. (Kko.)

— * **OPALENICA.** (Skutki własnej nieostrożności). Podczas młócenia maneżem u rolnika Mateusza Komorowskiego zdarzył się wypadek, w którym na skutek własnej lekkomyślności omal nie zginął 11-letni Ambroży Jęchorek. Chłopiec, który z młóceniem nie miał nic wspólnego, zabawiał się na maneżu, przyczem pośliznęła mu się noga, tak, że wpadł między koła maneżu, doznając złamania prawego podudzia. Pierwszej pomocy udzielił mu lekarz miejscowy, p. dr. Taborski, poczem przewieziono chłopca do szpitala w Grodzisku, gdzie musiano przeprowadzić amputację nogi do kolana. Właściciel maneżu w wypadku tym nie ponosi prawdopodobnie winy, ponieważ maneż był przepisowo zabezpieczony.

— * **OSTRÓW.** (Fabryka rowerów). — Przy ulicy Zdunowskiej pobudowany został nowy budynek, w którym ma powstać fabryka rowerów. Uruchomienie fabryki nastąpi z początkiem stycznia 1933. Na początku znajdzie zatrudnienie 15 do 20 ludzi.

— (Bez żalu). Z dniem 23 bm. przeniesiony został aspirant Policji Państwowej p. Łuczaj z Ostrowa do Jarocina na stanowisko powiatowego komendanta Policji Państwowej. — P. Łuczaja żegna tut. społeczeństwo bez żalu.

— Z sali sądowej). Przed sądem grodzkim w Ostrowie toczyła się rozprawa karna przeciwko Władysławowi Jagielskiemu zam. w Ostrowie. Akt oskarżenia zarzucał mu, że spowodował wypadek zderzenia się taksówki z wozem rzeźnickim p. Klamczyńskiego. W wyniku zderzenia syn p. Klamczyńskiego, siedzący na wozie, poniósł śmierć. Wypadek miał miejsce w Ostrowie przy ul. Rankowskiego przed kinem „Corso". Sąd po naradzie wymierzył Jagielskiemu 1 rok więzienia.

— * **POŁAJEWO.** (Kurs ratownictwa.) Od 19 do 21 bm. odbywał się kurs ratownictwa sanitarnego. Wykłady wygłaszali pp. dr. Ruciński, dr. Nurczyk, prof. Pietz i Zbąszyniak. Kurs wypadł dobrze.

— (Z Rady gminnej.) W przeszłym tygodniu odbyło się posiedzenie Rady Gminnej. Na porządku obrad omawiano sprawy budżetowe.

— (Sprostowanie.) W związku z zajściem w szkole w Krosinku, wkradły się małe nieścisłości. Rzecz działa się w dn. 3 bm. a nie, jak podano, 5 bm. Poza tem p. Hantkiewicz dał należytą odprawę Bartolowi. (obo)

— * **SZAMOTUŁY.** (Kradzież). W wigilję Bożego Narodzenia wieczorem włamali się nieznani złoczyńcy przez wybitą szybę do mieszkania rolnika p. Bolesława Kaczmarka w Kępie i w nieobecności domowników zabrali większą ilość odzieży męskiej i damskiej i bielizny, ogólnej wartości 1200 złotych.

— (Pożar). W pierwsze święto w południe powstał od maszynki naftowej pożar w mieszkaniu malarza Jaennera. Sąsiedzi na widok kłębów dymu rozbili zamki drzwi, a przywołana straż pożarna stłumiła ogień. Jaennera znaleziono nieprzytomnego na podłodze pod oknem. — Przybyły lekarz dyżurny p. dr. Owsiany stwierdził silne zaczadzenie gazami nafty. 78-letniego starca umieszczono w szpitalu św. Józefa. (sc.)

— * **WRZEŚNIA.** (Pod znakiem gwiazdki). W tygodniu przed świętem Bożego Narodzenia urządziły różne organizacje i towarzystwa gwiazdkę dla swych członków i ich rodzin. Dzięki godnej uznania ofiarności obywatelstwa z miasta i powiatu wypadły gwiazdki obficie. Jedna może z największych to tradycyjne obdarowanie biednych przez Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, stojące pod kierownictwem p. hr. Mycielskiej. W salce parafjalnej przemówił do biednych ks. Staszak, następnie szkoła powszechna odśpiewała kilka kolęd, poczem po dzieleniu się opłatkiem rozdawały panie odzież i artykuły spożywcze ku wielkiej radości biednych.

Z Pomorza

— * **GRUDZIĄDZ.** (Rozwój T. C. L.) Śp. adw. Kazimierz Wysocki, który zmarł przed kilku dniami podczas rozprawy sądowej na udar serca, zapisał całą swą bibljotekę, składającą się z kilkuset tomów, Tow. Czytelni Ludowych w Grudziądzu. Wśród tych zbiorów znajduje się wiele dzieł literackich i naukowych. Czytelnia T. C. L. w Grudziądzu obejmuje obecnie około 24 000 tomów, w czem około połowę niemieckich i sporo francuskich, angielskich oraz rosyjskich. Dla polskich wydawnictw przed wojną Niemcy tutejsi nie wydali ani grosza. Cały ten księgozbiór mieści się w gmachu muzealnym miasta Grudziądza.

— (Samobójstwo). Rolnik 65-letni Rajmond Nicau w Rywałdzie popełnił samobójstwo przez powieszenie się w mieszkaniu swego zięcia Rudkowskiego. Denat od pewnego czasu cierpiał na rozstrój nerwowy.

— * **KOŚCIERZYNA.** (Śmierć przy kradzieży węgla) Na szlaku kolejowym Kościerzyna-Skórzewo zastrzelony został podczas kradzieży węgla z pociągu niejaki Kiedrowski z Szynajdu, zaś jego towarzysz odniósł lekki postrzał. Kradli oni węgiel z biegnącego pociągu. K. osierocił żonę i troje drobnych dzieci. (x.)

Pięciolecie Chóru kościelnego na Dębcu

Z okazji pięciolecia istnienia Chóru kościelnego pod wezwaniem św. Cecylji w parafji św. Trójcy na Dębcu odbył się w drugie święto Bożego Narodzenia piękny obchód. Na intencję Chóru odprawił nabożeństwo proboszcz miejscowy ks. dr. Paulus. Następnie odbyło się w sali p. Tritta na Dębcu zebranie, które wobec licznych członków i gości zagaił prezes Chóru p. Spychała. Na przewodniczącego zebrania powołano sekretarza gener. Zw. Chórów Kościelnych p. St. Siedlewskiego, a na sekretarza p. Mazurka. Zwięzłe i treściwe sprawozdanie z czynności Chóru w ciągu pięciolecia istnienia zdała sekretarka Chóru p. Stachowska. Podniosłe przemówienie podczas zebrania wygłosił patron Chóru ks. proboszcz dr. Paulus. Uroczystym momentem zebrania było odznaczenie dyplomami członków honorowych założycieli Chóru, a mianowicie pp.: ks. dr. Witolda Paulusa, ks. prob. Koźlika ze Swarzędza, Mieczysława Łopińskiego, Ignacego Rausza i Stefana Pełczyńskiego. Pozatem rozdano dyplomy i nagrody członkom chóru za pilne uczestniczenie w lekcjach. Na całość programu uroczystości złożyły się ponadto udatne deklamacje i śpiewy Chóru. Wieczorem w salce parafjalnej na Dębcu, odbyło się przedstawienie amatorskie, wykonane wspólnemi siłami członków Chóru. Odegrano udatnie krotochwilę p. t. „Ciotka Karola". Wypełniająca salę po brzegi publiczność darzyła amatorów pełnem uznaniem. (kl)

Przed jubileuszem Torunia

Garść danych z przeszłości Torunia

Geneza powstania miasta Torunia, w świetle historycznych danych, streszcza się następująco: Na darowanych przez księcia mazowieckiego Konrada ziemiach, w szczególności na terenie dawniej już istniejącej osady, zwanej Toron, rozpoczęli Krzyżacy w roku 1231 budowę obronnego zamku, który ukończyli w r. 1233. Dzięki pomyślnemu położeniu i zbiegu dróg z Polski do ujścia Wisły, rozwinęło się wnet założone w pobliżu zamku miasto na znaczny ośrodek handlu. Od połowy w. XIV do początku w. XVII należy Toruń do związku miast hanzeatyckich.

W mieście tem 1 lutego 1411 i 19 października 1466 zawarli Polacy z Krzyżakami pokój. W pierwszym Polska odzyskała ziemię Dobrzyńską, a Litwa Żmudź, w drugim zaś włączono do Polski Prusy Królewskie z Toruniem. Dzięki rozległym przywilejom królów polskich, wzmógł się handlowy rozwój miasta, a równocześnie został Toruń wyniesiony ponad inne miasta polskie przez nadanie mu rozległego samorządu, jaki posiadały tylko Warszawa i Kraków. W r. 1629 wytrzymało miasto, będące zarazem silną twierdzą, oblężenie Szwedów. W późniejszych walkach zajmowali Szwedzi Toruń w latach 1655-58 i 1703-1706. W czasie oblężenia w r. 1259 przepiękny ratusz ze słynną na owe czasy wieżą 105 m. wysoką.

Reprodukowany na znaczku pocztowym ratusz odbudowano w r. 1738, obecna wieża jest pozostałością pierwotnej budowli. Toruń, stanowiący długo cel pożądań Prusaków, nie został im oddany przy pierwszym rozbiorze Polski, dopiero przy drugim rozbiorze (1793) dostaje się on pod rządy pruskie. Na mocy traktatów wiedeńskich, Toruń, który od r. 1807 do 1815 należał do Wielkiego ks. Warszawskiego, znów wraca pod panowanie Prus. Po upływie stu lat zgórą, miasto Toruń, w myśl Traktatu Wersalskiego, zostaje w r. 1918 z powrotem wcielone w granice Rzeczypospolitej Polskiej i rozwijając się pomyślnie, odzyskuje charakter miasta polskiego.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

WŚRÓD OBRAZÓW

CZTERY WYSTAWY ZBIOROWE

W Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknych mamy zbiorowe pokazy czterech artystów. Pierwszy z nich Augustynowicz jest wśród publiczności poznańskiej malarzem popularnym; wszyscy dobrze znamy jego akwarele, przedstawiające typy górali i huculów, pola z krokusami, floksy, nasturcje, róże itp. Znajdujemy je tu wszystkie, a wśród nich dwa portrety i „Św. Teresę z dzieciątkiem Jezus" — nie różnią się one wiele od tych, które rok temu były wystawione a o których wyczerpująco na tem miejscu pisałem.

W przeciwieństwie do Augustynowicza, typowego naturalisty, malarstwo — również akwarelowe — Wł. Roguskiego jest wybitnie stylizujące. Większość jego prac to właściwie rysunki, podkolorowane akwarelą czy pastelami. Na miejscu pierwszem postawiłbym portret panny W., typ szczupłej, rasowej brunetki, dobrze scharakteryzowanej linją giętką i swobodną, choć czasem linja Roguskiego bywa nieco sztywna i twarda, a np. w dwóch męskich portretach zawodzi prawie zupełnie. Są to typy o twarzach pełnych, do których wymalowania potrzebna jest farba i pendzel, oddające lepiej masę ciała niż cieńka kreska, ujmująca bryłę słabo i niepewnie. Mniej graficznie a więcej po malarsku traktowane są dwa większe portrety (p. Ś. i p. B.) Zaletami kolorystycznemi wyróżniają się rudowłosa „Aldonka" i „Główka kobieca II", charakterstyczne dla twórczości Roguskiego, pełna sentymentu jest „Madonna z różą", „Ewę" cechuje dyskretny koloryt. W kilku obrazach świętych stosuje artysta jeszcze wciąż te same poprzeczne promienie, kawałkujące obraz na kilka części. Oryginalny ten efekt byłby zupełnie zrozumiały na dużej dekoracji np. ściennej (fresk) lecz na obrazie stalugowym chybia celu. Duży obraz olejny „Kontratak" robi wrażenie nieco teatralne.

Pogowski, artysta znany z kilku wystaw „Plastyki" wystąpił z większą kolekcją krajobrazów. Zainteresował się rodzajami drzew i określeniem ich charakterystycznych cech poświęcił cały prawie swój wysiłek — choć częściowo zajmuje go ustosunkowanie poszczególnych planów względem siebie, wyznaczenie ich odległości i nachyleń. Obrazy jego są bardzo sumiennie opracowane, czasami zbyt sumiennie — stąd w niektórych pewne przemęczenie i twardość — jakkolwiek w wielu wypadkach artysta uzyskuje zupełnie zadowalające wyniki. Najwięcej bezpośredniości i świeżości kolorytu i powietrza ma pejzaż z Ludwikowa; również w „Jesiennej bajce" i „Pejzażu wielkopolskim" wyczuwamy szczery kontakt artysty z przyrodą.

Józef Chlebus, młody wychowanek Akademji krakowskiej, wystawia w Poznaniu po raz pierwszy. Występ należy uważać za udany. Kilkanaście olejnych płócień świadczy o szczerym zapale i dobrych chęciach, natomiast dwie cukierkowo banalne „Główki" i dwa większe obrazy „Baca z psem" i „Baca karmiący barany" są słabe, nie równają się z poziomem innych płócien — i na pierwszy występ nie należało ich może pokazywać. Dobra kopja Coreggia świadczy dodatnio o poważnem zainteresowaniu się artysty mistrzami renesansu włoskiego. Reszta prac świadczy o sumiennem — czasami nieco akademickiem — studjum natury. Rysunek poprawny, koloryt spokojny, czasami silnie stonowany. Najlepsze wrażenie robią martwe natury, zwłaszcza jedna z miedzianym kociołkiem i druga z zieloną szkatułką — jest w nich najwięcej malarskich walorów. Artysta komponuje swą kolorystyczną gamę ostrożnie, nie puszczając się na zbyt silne kontrasty, dba przytem o wydobycie materjalności przedmiotów.

J. Mroziński.

Książki nadesłane

Stefan Katelbach: „Encyklopedja przemysłu i handlu wełnianego" Część I. — Warszawa 1932 Nakł. Inst. Szerzenia Praktycznej Wiedzy Przemysłowej.

Dr L Bochenek: „Życie i twórczość Stanisława Wyspiańskiego" Bibljoteka T. C L Nr 8 Poznań 1932. Nakł T C. L

„Agrotechnik Polski" Jednodniówka Wydana przez Zw. Zawodowy Agrotechników Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa 1932

„Katalog Wystawy Obrazów Macieja Nehringa" Poznań 1932 Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych w Poznaniu.

CO TO JEST ŻYCIE?

(Rośliny, zwierzęta, ludzie)

Niedawno zapoczątkowany ruch neotomistyczny w Polsce nietylko nie słabnie, lecz przeciwnie, rozwija się pomyślnie mimo warunków mało na ogół sprzyjających spokojnej pracy naukowej. Zwłaszcza wydawnictwo „Studia gnesnensia" które ujął zasadniczo na tem miejscu ks. dr Kazimierz Kowalski (Dział Kultury i Sztuki nr. 260) okazuje niemałą żywotność, zamierzając, jak się zdaje, wzbogacić co roku literaturę filozoficzną nowym tomem, zawierającym rezultaty dociekań z tego zakresu Już po raz drugi bowiem może zanotować — i to dokładnie w rok po ukazaniu się pierwszego dzieła — pozycję poważną zarówno co do przedmiotu jak objętości. Jest nią praca ks. dr. Kazimierza Waisa zatytułowana „Kosmologja szczegółowa". Cz. I.

Ogólne zagadnienia filozofji przyrody czyli kosmologji rozpatrzył autor już przed 25-ciu laty. Teraz zwraca się już tylko ku problemom szczegółowym. Nie kroczy jednak utartym szlakiem, lecz zmienia zwykły typowy porządek rozważań, wysuwając na plan pierwszy badanie ciał organicznych. Materję martwą natomiast uwzględni dopiero w przyszłości. Narazie zajmuje się ustrojami w ogólności, objawami życia roślinnego i zwierzęcego, zagadnieniem życia i jego pochodzeniem, wreszcie powstaniem pierwszych gatunków roślin i zwierząt.

Już przy zastanawianiu się nad ustrojem jako takim, zwłaszcza przy określaniu różnicy między ustrojem a minerałem narzuca się potrzeba definicji pojęcia życia. Autor określa je jako zdolność do działania wsobnego, wnętrznego, które przejawia się tem pełniej, im wyższy szczebel rozwoju zajmuje dany organizm. W najwyższej formie występuje ono oczywiście u człowieka. Rozprawiwszy się z hylozoizmem tj. nauką, która wszystkim jestestwom w większym lub mniejszym stopniu przyznaje życie, poświęca autor dużo uwagi dwom podstawowym kierunkom biologicznym; mechanizmowi i witalizmowi. Stojąc na stanowisku ostatniego gromadzi dowody na poparcie swej tezy i odpiera zarazem liczne wysuwane przeciw niej zarzuty.

Mimo że współcześni fizjologowie niejednokrotnie przyznają roślinom narządy zmysłowe i zdolność czucia, broni autor poglądu, że wszelkie ich reakcje odbywają się jedynie w obrębie życia wegetatywnego. Przyjmuje jednakże poza siłami fizycznemi i chemicznemi osobne „władze życiowe", które kierują tamtemi. Są one, jego zdaniem, materjalne.

Dokładniej niż światem roślinnym zajmuje się autor zjawiskami życia zwierzęcego. Zwłaszcza zagadnienia psychologji zwierząt żywo go interesują. Temwięcej, że życie psychiczne wyższych zwierząt objawia się w sposób analogiczny do ludzkiego Nasuwa się więc pytanie, czy nie mamy już tutaj do czynienia z istotami rozumnemi? Ks. Wais przyznaje zwierzętom wyższym w pełni „zmysły nietylko zewnętrzne, lecz i „wewnętrzne" (pamięć, wyobraźnia i t. d.), odmawia im jednak stanowczo rozumu, inteligencji. Jednym z wielu przytoczonych na to dowodów jest brak mowy czyli dowolnie obranych symbolów fonetycznych lub graficznych, wyrażających ogólne pojęcia. Pozornie rozumne postępowanie zwierząt można zdaniem jego w każdym przypadku wyjaśnić działaniem instynktu, lub reakcją na kojarzenie wyobraźni z nabytem doświadczeniem.

Niemało zainteresowania okazuje też autor dla zagadnienia zasady życiowej roślin i zwierząt. Określa ją pojęciem scholastycznem „formy substancjalnej", którą uważa za materjalną. Jeszcze szerzej rozważa problemy początku życia i przedewszystkiem pochodzenia gatunków. Zbija argumenty wysuwane przez zwolenników teorji samorodztwa, broniąc stanowiska kreacjonizmu — zwalcza energicznie darwinizm i lamarkizm, przeciwstawiając dowodom ewolucjonizmu odpowiedzi zwolenników stałości, gatunków. Ostatecznie przyznaje, że można przyjąć ewolucjonizm, z poważnemi jednak zastrzeżeniami. Przedewszystkiem nie należy uznawać powolnej przemiany gatunków za dzieło przypadku, ślepych sił mechanicznych, tylko za rezultat celowo działających przyczyn wewnętrznych. A pozatem trudno, zdaniem jego, uzgodnić z dzisiaj znanemi faktami hipotezę rozwoju monofiletycznego, przyjmującą, że wszystkie rośliny i zwierzęta pochodzą od jednego pierwotnego ustroju. W każdym razie istnieje możliwość pogodzenia transformizmu ze stanowiskiem religijnem, a nawet ze słowami Biblji.

Książka odznacza się jasnym i prostym wykładem i mnóstwem interesujących przykładów zwłaszcza z dziedziny psychologji zwierząt Nadto informuje dokładnie, jakie stanowisko zajmuje oficjalna filozofja Kościoła w poszczególnych kwestjach biologiczno-przyrodniczych.

Dr. Marja Rymarkiewicz.
Poznań.

Z Tow. Historycznego. Oddział krakowski odbył posiedzenie z odczytem doc. dr J Feldmana pt „Węgrzy i Polacy w r. 1848—1849"

Ze Zw. Bibljotekarzy Polskich. Koło wileńskie odbyło posiedzenie, na którem p. A Dzwonkówna wygłosiła referat pt. „Opracowanie zbiorowego katalogu czasopism w bibljotekach Rzeczypospolitej Polskiej". Jak wiadomo naczelną redakcję tego katalogu objął dyrektor Bibljoteki Uniwersyteckiej w Poznaniu dr. S. Wierczyński

Z Pol. Tow. Geologicznego. Oddział lwowski odbył posiedzenie naukowe z odczytem dr Z Pazdry p. t. „Geologiczna budowa gór Czywczyńskich. II Tektonika i paleo-geografja.

Z Pol. Tow. Przyrodników im. Kopernika. Oddział lwowski odbył posiedzenie z referatem doc dr W Kemuli pt „zachodzenie reakcyj chemicznych w świetle nowszych poglądów"

Krakowskie Tow. Filozoficzne odbyło zebranie z odczytem dr S. Zatheya pt. „U podstaw nauki o języku".

Wileńskie Tow. Neurologiczne odbyło posiedzenie z referatami dr N Banewicza pt „Omówienie przypadku tętniaka aorty z objawami schorzenia układu nerwowego", dr J Borysowicza pt „Przypadek rozsianych gruźliczaków mózgu" oraz dr J. Sukiennickiej pt „Przypadek glioma malignum mózgu z pokazem preparatów".

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Nowa placówka naukowa na Śląsku. Z Lublińca piszą nam: Zrewindykowane przez dr Barwińskiego w imieniu rządu polskiego akta, dotyczące Śląska Cieszyńskiego, znajdujące się doniedawna w Czechosłowacji zostały obecnie złożone w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim i wraz z uporządkowanemi aktami cieszyńskiemi stanowić będą początek Śląskiego Archiwum Państwowego, nowej bardzo ważnej placówki naukowej na Śląsku. Wśród dokumentów zrewindykowanych znajdują się rewelacyjne materjały historyczne m. in. zupełnie nieznane „korespondencje książąt śląskich z cesarzami i stanami śląskiemi od połowy XVI w." Główna część dokumentów odnosi się do historji gospodarczej Śląska od połowy XVI w (A. J.)

SZKOLNICTWO

Wzrost i waga dzieci polskich. W roku szkolnym 1929/30 zostały przeprowadzone przymusowe pomiary wzrostu i wagi dzieci w wieku szkolnym na terenie całego państwa polskiego Całkowity materjał opracowany przez Państw Urząd Statystyczny, nie został jeszcze ogłoszony drukiem, ważniejsze natomiast obliczenia podaje dr Bogdanowicz w zesz. 11 „Wychowania Fizycznego" Z podanych tablic wynika, że n p. wzrost dzieci miejskich jest większy, waga zaś prawie ta sama lub nieco wyższa, niż dzieci wiejskich Ogłoszone tablice mają wielką wartość dla lekarzy szkolnych i nauczycieli. (St N.)

RUCH REGJONALISTYCZNY

Miłośnicy Wilna. Nasz korespondent wileński donosi nam: Ma Kraków swoje Towarzystwo Miłośników Historji i zabytków, ma podobne zrzeszenie Lwów, dlaczegoby miało pozostać w maroderach Wilno, posiadające tyle wspaniałych pamiątek i w ogóle tak piękne położeniem i nastrojem? Tak powiedzieli sobie niezorganizowani dotychczas miłośnicy naszego miasta i zorganizowali się. Wileński oddział Polskiego Tow Krajoznawczego utworzył mianowicie Koło Miłośników Wilna i Wileńszczyzny, które będzie współdziałało w ochronie zabytków kultury i zabytków przyrody, będzie szerzyło kult ludzi zasłużonych, będzie propagowało miejscowe obyczaje, obrzędy itd Jak widzimy, program jest zarówno „ochroniarski" jak regjonalistyczny. Pierwsze wycieczki po mieście — celem ich były roboty konserwacyjne około Bazyliki — ściągnęły przeszło 300 osób, czyli zapał jest i zapowiada wiele. Obecnie odbył się pierwszy odczyt dyskusyjny na temat „O wygląd ulic wileńskich". Mówiono na nim o zabrzydzaniu miasta szyldami, kioskami, niewłaściwem malowaniem domów itd. Koło ma przed sobą wiele pracy i będzie z pewnością poważnym czynnikiem kulturalnym naszego miasta, które wszyscy tak kochamy. (zw)

LITERATURA

Jedno pokolenie o drugiem. Książka „The Great Victorians", wydana przez H J. Massinghama i Hugh Massinghama u Nickolsona & Watsona, zawiera 40 życiorysów poświęconych wybitnym wiktorianom Są w niej poważne braki, niema np. życiorysu samej królowej, Herberta Spencera ani Kingsley'a, twórcy chrześcijańskiego socjalizmu; niektóre znowu biografje odznaczają się brakiem zrozumienia epoki i więcej może mówią o autorach niż o przedmiocie Tak np Middleton Murry robi z Morrisa komunistę, a R H Wilenski (niedwuznaczne nazwisko) niedość poważnie traktuje Ruskina Ale są i wyborne szkice — D Willaughby'ego o Macaulay'u, Chestertona o Dickensie Clifforda Sharpa o Cecilu Rhodesie, Ch. Morgane o Browninga. (W. T.)

POLONICA FRANCUSKIE

„Krzyżacy" po francusku. Firma wydawnicza paryska Edwarda Malfere zaczyna drukować „kolekcję polską" która nie będzie subwencjonowana przez nasze czynniki oficjalne tak jak to z przekładam na francuskie naszej literatury najczęściej bywało Pierwsi ukażą się „Krzyżacy" w nowym przekładzie, którego dokonał lektor języka polskiego w wyższej Szkole Wojennej w Paryżu mjr J A. Teslar, a to wespół ze swymi uczniami.

KRAJOZNAWSTWO

Dom P. T. K. w Toruniu. Polskie Towarzystwo Krajoznawcze podciągnęło już pod dach swój nowy dom toruński, budując go własnemi funduszami Jak na kryzys, który odbija się także w zamarciu budowania, jest sto sukces niemały Dom będzie na wiosnę wykończony i oddany do użytku Potrzebne są wszakże na ten cel składki, które należy kierować na konto P K O. nr 30018 C (oddział toruński P T. K) Każdy grosz jest mile widziany i przydatny.

VARIA

Trumna jako tabakierka. Świąteczny zeszyt „Ilustracji Polskiej" przynosi wśród bogatego i urozmaiconego materjału ciekawy felje on pt. „Z pokoju i kuchni do muzeum". W muzeach bowiem znalazły zaszczytne dożywocie liczne przedmioty, które przed kilkuset a nieraz przed kilkudziesięciu laty, stanowiły niezbędne drobiazgi codziennego użytku Są to różne ruszty do pieczenia mięsiwa, moździerze do tłuczenia cukru, szczypce do „objaśniania" świec, zegarki - repetjery, latarnie, a przedewszystkiem tabakierki. Dziś już bardzo jest rzadkie zażywanie sproszkowanej tabaki, zastąpiło je palenie tytoniu Ale w ubiegłem stuleciu wiele osób nie rozłączało się z tabakierką, a w końcu XVIII i początku XIX wieku zażywanie tabaki należało do najlepszego tonu. Wtedy to używano nader wykwintnych i nieraz drogocennych tabakierek Kto nie mógł zdobyć się na artystyczną, złotą, czy sadzoną drogiemi kamieniami tabakierkę, starał się przynajmniej o nadanie jej jakiegoś oryginalnego kształtu. Stąd w muzeach spotykamy naprzykład tabakierki w kształcie trumny. Artykuł ilustrują podobizny tabakierek oraz innych zabytkowych przedmiotów codziennego użytku. (tk)

Pisma nadesłane

„Sztuki Piękne". Zesz 11 Treść: J Mehoffer: „Wyspiański-Zjawisko" — T Niesiołowski: „Wspomnienia o Stanisławie Wyspiańskim". — K Sichulski: Dożynki w Węgrzech". — J. Dürr: „Wyspiański a Matejko" — Kronika artystyczna — Repr kolorowe obrazu Wyspiańskiego: „Dziewczynka z dzbankiem" — 8 całostronicowych i 10 mniejszych reprodukcyj z obrazów Wyspiańskiego — Adr Redakcji: Kraków, Plac Matejki Akademja Sztuk Pięknych.

„Przegląd Pedagogiczny". Nr 34 Treść: B J: „Nauczyciel szkoły prywatnej a ustawodawstwo pracy" — Dr K Frycz: „O sposobach poprawiania zadań matematycznych i fizyko chemicznych" — Ign. Kozielewski: „O celu kompetencjach i wytycznych postępowania Komisyi Finansowych" — Reforma wakacyi szkolnych. — Memorjał Zarządu Głównego T. N. S W w sprawie projektu Ustawy o ubezpieczeniu społecznem — Dom wypoczynkowy T. N S W w Krynicy — Komunikaty Zarządu Głównego T. N S W. — Z życia Koła Warszawskiego T N S. W. — Z żałobnej karty: ś p dr. Leon Kulczyński, ś p Wład Cetnarowicz. — Kronika. — Zast: „Prasa o szkole i nauczycielu" — Dziennik Urzędowy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. — Adr. Red. Warszawa, Bracka 18.

Jeszcze „Wielkopolanie w amerykańskiej wojnie domowej"

W artykule p. n. Wielkopolanie w amerykańskiej wojnie domowej (patrz nr. 544 „Kurjera Poznańskiego" z d. 27 listopada b r.) autor podpisany K. Old. powołując się na wydaną w Stanach pracę Mieczysława Haimana, „Historja udziału Polaków w amerykańskiej wojnie domowej", podaje zebrane przezeń szczegóły o 11 walczących w szeregach unijnych oficerach rodem z Wielkopolski. Należy do nich również Ludwik Żychliński, który zaciągnął się najprawdopodobniej wiosną r. 1861 do milicji stanu St. Louis, poczem brał udział w wyprawach na Missouri, otrzymawszy zaś patent oficerski, po dwuletnich walkach w różnych formacjach armji unijnej opuścił w r. 1863 Amerykę. M. Haiman ma zawdzięczać te szczegóły wydanym przez L. Żychlińskiego w Poznaniu r. 1882 „Przygodom Wielkopolanina w Azji i Ameryce".

M. Haiman, pisząc tę pracę, nie wiedział widocznie, że Ludwik Żychliński wydał r. 1863 w Poznaniu w nakładzie N. Kamińskiego i Spółki „Pamiętniki z wojny amerykańskiej r. 1862" i przedstawia w nich udział swój w niej zupełnie inaczej. Opuścił mianowicie Londyn d. 1 lutego r. 1862 na żaglowcu trójmasztowym „Hemisphere", by dnia 10 marca zawinąć do Nowego Jorku. Mając listy polecające z Paryża i Londynu, wstąpił do formowanego przez pułkownika Feliksa Confort, Francuza, pułku noszącego nazwę „Les enfants perdues" („straceńcy"). Pułk ten składał się z Francuzów i Niemców. Przyjęty w stopniu chorążego, t. j. pierwszego podoficera, wyjechał do Waszyngtonu, „gdzie nam 28 marca dano broń i wysłano prosto na pole bitwy pod Yorktown w południowo - wschodniej Wirginji". Miasto to, a raczej twierdzę, bronioną przez trzy dywizje stanów konfederackich (południowych) oblęgał właśnie gen. Mac Clellan.

Żychliński nie zachwyca się armją Stanów Północnych, a zwłaszcza jej organizacją i formowaniem. „Gubernator stanu daje przez honor, przyjaźń lub protekcję jakiemuś adwokatowi lub kupcowi pozwolenie na formowanie pułku i mianuje go pułkownikiem. — Świeżo upieczony pułkownik szuka podpułkownika, który mu daje pewną sumę na koszt rekrutacji, lub zapewnia, że dostarczy 100 do 150 ludzi i na podobnych warunkach mianuje majora i każdego kapitana. Zebrawszy odpowiednią ilość ludzi, każdy oficer, aż do podporucznika, zwraca się o nominację do pułkownika, przyciąga na wierność Stanom i od tej chwili pobiera gażę od głównego rządu. W czasie formowania pułku mało ćwiczą żołnierzy, dają dość dobre jedzenie i mundur, by nie odstręczać od służby innych". „Każdy może zostać majorem lub kapitanem, nawet pułkownikiem, jeżeli ma pieniądze na pierwsze rekrutowanie". „Pułkownik jest zwykle kupiec i nie ma żadnych wiadomości wojskowych, uważa formowanie pułku za spekulację, jak zresztą i inni oficerowie". „Rodowity Amerykanin z północy nienawidzi wojny i tylko dla pieniędzy bić się będzie". Dlatego w armji stanów północnych przeważali cudzoziemcy.

Dnia 30 marca Żychliński stanął wraz z pułkiem pod twierdzą Yorktown i tegoż dnia był już na linji bojowej, gdzie komenderował zrazu „wartą widełów". Dopiero d. 1 maja został złuzowany z posterunku przez oddział kawalerji.

Nieprzyjaciel opuścił niebawem Yorktown i wycofał się pod Williamsburg, gdzie doszło do zaciętej bitwy, w której pułk Żychlińskiego stracił 108 ludzi w poległych i 189 rannych. Linja bojowa przesunęła się pod obsadzone przez nieprzyjaciela miasto Richnond, gdzie Żychliński odniósł lekką ranę od bagnetu, a dnia 18 czerwca w nocy podczas odpierania niespodziewanego ataku upadł na pień i rozchorował się na febrę. Następstwem upadku była niebezpieczna przepuklina, wobec czego Żychlińskiego wyprawiono do lazaretu w Yorktown. Wysłany do Baltimore, podał się do dymisji i jako niezdatny na zawsze do służby został zwolniony z wojska w pierwszych dniach lipca r. 1862 w randze zapewne chorążego, o jakimkolwiek awansie bowiem niema w pamiętnikach żadnej wzmianki.

Prócz „Pamiętników z wojny amerykańskiej" Ludwik Żychliński napisał jeszcze „Wrażenia i przygody zesłanego w Sybir Wielkopolanina", wydane w Poznaniu r. 1882, oraz „Przygody więźnia politycznego, zesłanego do kopalni nerczyńskich w Syberji na lat 20 do taczek i jego pięcioletni tam pobyt", wydane r. 1884 również w Poznaniu.

(na.).

Buster Keaton, kapitalny „smutny wesołek" filmowy, rozśmiesza obecnie cały świat swym najnowszym obrazem pt. „Dobroczyńca ludzkości" W filmie tym oglądamy Keatona w roli miljonera pracującego nad umoralnieniem młodzieży z przedmieścia. „Dobroczyńca ludzkości" ukazał się w okresie świąt na ekranie kina „Metropolis".

Monumentalne dzieło farmaceutyczne

Niedawno opuściło tłocznię kolejne wydanie monumentalnego dzieła „Brytyjska Encyklopedja Farmaceutyczna" Dzieło to, nowo opracowane i uzupełnione, wydawane jest mniejwięcej w dziesięcioletnich odstępach czasu i zawiera wszelkie szczegóły dotyczące środków medycznych, dozwolonych dla celów leczniczych w W Brytanji. Encyklopedja farmaceutyczna, nabywana przez wszystkie apteki, lekarzy, szpitale i liczne zakłady naukowe Zjednoczonego Królestwa, rozchodzi się w przeszło pięćdziesiąt tysięcy egzemplarzach.

Pierwsze wydanie „Encyklopedji" miało miejsce w 1618 roku i wówczas księga ta zawierała cały szereg z oła niesamowitych medykamentów z których niektóre składają się z pięćdziesięciu, a nawet i więcej różnych osobliwych ingredjencyj. Do popularnych środków leczniczych zaliczano w owe czasy: oczy krabów skorupy ostryg, tłuczone perły i korale, proszkowane kości ludzkie, odwar z psich szczeniąt itp., przyczem zaznaczyć należy, że wiele z tych „leków" było w użyciu jeszcze przed niespełna półtora wiekiem.

W niejednym wypadku Encyklopedja prostuje omyłki popełniane w praktyce leczniczej Wskazuje np. na mylną ocenę tranu rybiego. Oto gdy kilkadziesiąt lat temu stwierdzono dodatni skutek tranu w wypadkach krzywicy czyli t. zw choroby angielskiej, to zdaniem lekarzy, właściwość leczniczą tranu przypisywać należało jego częściom tłuszczowym. Odtąd więc, w leczeniu krzywicy stosowano wszelkiego rodzaju tłuszcze i oleje: oczywiście bezskutecznie, gdyż wtedy nie wiedziano jeszcze, że właściwą substancją leczniczą w tranie nie jest tłuszcz, lecz witamina D, znajdująca się tam w wielkiej obfitości.

Podobnie miała się rzecz z żelazem, które stosowano z dobrym wynikiem w wypadkach niedokrwistości. Aż przemysł medyczny wpadł na pomysł produkowania preparatów czystego żelaza Gdy po długotrwałych i żmudnych pracach udało się produkt ten wytworzyć, okazało się że jest on, jako środek leczniczy zupełnie bezwartościowy. Jak bowiem później stwierdzono nie żelazo, lecz niecz. ości zawarte w jego dawnym rozczynie, stanowiły czynnik uzdrawiający chorych na anemję

Nad następnem wydaniem Encyklopedji Farmaceutycznej mającej się ukazać w 1940 roku, dziś już pracuje liczny sztab specjalistów z różnych dziedzin wiedzy. kr.

A. Piasecki s. A. BISZKOPTY Krakowskie

nr 6 681

Wells przepowiada wojnę przyszłości

„Ludzie będą umieli wyrabiać całe paki materjałów wybuchowych lub substancyj zapalnych, wysyłać je w przestrzeń i wyznaczać z matematyczną dokładnością punkt globu, na którym mają upaść, choćby w największej odległości"...

Ta niewesoła przepowiednia zawarta jest w odczycie radjowym, wygłoszonym w tych dniach przez sławnego H. G. Wellsa, autora tylu fantastycznych powieści i przepowiedni. Mówił o tem, co technika i nauka potrafią zdziałać w niedalekiej już przyszłości.

„Nasi wojskowi — dodaje Wells — trzymają się jeszcze armat, które strzelają na 30 kilometrów, i samolotów, które muszą sobie torować drogę wśród nieprzyjacielskich aeroplanów i narażać się na ogień bateryj lądowych... poto, by zmniejszą lub większą dokładnością spuścić kilka bomb na dany cel. Kto jednak odważy się twierdzić, że stanowi to granicę zdolności ofensywnej? Świat dowie się wkrótce o powstaniu, specjalnych torped, kierowanych przez fale radjowe i padających tam, gdzie się tego pragnie. Tak będzie, o ile ludzie nie podejdą do problemu wojny z większą odwagą, niż to czynili dotychczas..."

Być może, iż Wells się nie myli. Lecz jaki na to środek zaradczy? Sam Wells projektuje stworzenie specjalnych szkół czy fakultetów, któreby miały za zadanie przewidywać i kontrolować zastosowanie nowych wynalazków technicznych. Wiadomo jednak, choćby z obrad genewskich, jak trudno zastosować i jak łatwo uchylić się od międzynarodowej kontroli.

Z aforyzmów japońskich

Przez życie zawsze idź drogą prostą,
Bo zdradę szykują drogi zawiłe,
Zatrują życie wyziewy zgnile.
Nie wlecz duszy zjadliwą krostą,
Przez życie zawsze idź drogą prostą!

Ty piszesz, lecz radzę, bądź wieszczem Ojczyzny,
Myśl nie zatracaj w wielkiej przestrzeni,
Bo duszę twoją bujanie to zmieni,
Rozbudzi walkę, zostawi blizny.
Ty piszesz, lecz radzę, bądź wieszczem Ojczyzny!

Nie rzucaj się wrogo, to nic nie pomoże,
Zastanów się lepiej, czy rację masz?
Czy wieniec laurowy Ojczyźnie dasz?
Walka nieprawa zgubić cię może.
Nie rzucaj się wrogo — to nic nie pomoże!

Podnieść chcesz kamień — oblicz swe siły,
Pewnym być musisz swego zwycięstwa,
Rozpocznij pracę z zasobem męstwa,
A wtedy spoczynek będzie ci miły,
Podnieść chcesz kamień — oblicz swe siły!

WANDA DOMORACKA.

Z RÓŻNYCH STRON POLSKI

Ilość wybudowanych świątyń w Polsce.

Od czasu odzyskania niepodległości wybudowano w Polsce około 1600 kościołów oraz wiele kaplic. Ponadto niemal przy każdej parafji, zwłaszcza po miastach, powstają Domy katolickie, jako ogniska Akcji katolickiej, prowadzącej pracę religijną, oświatową i charytatywną (KAP)

Jedna apteka na 15.247 mieszkańców w Polsce.

Jak wynika z opracowanych ostatnio zestawień jedna apteka przypada w Polsce przeciętnie na 15.247 mieszkańców. Najmniejsza stosunkowo liczba aptek znajduje się na terenie województwa wołyńskiego, gdzie jedna apteka przypada na 22 625 osób. W województwie tarnopolskiem jedna apteka przypada na 22 529 mieszkańców, w stanisławowskiem — na 20.499, w nowogródzkiem — na 18 836, we lwowskiem — na 16.634, w warszawskiem na 15.633, w krakowskiem — na 14 819, w białostockiem — na 13.337, w łódzkiem na 13 782, w wileńskiem — na 12.480, w śląskiem — na 13.120 w pomorskiem — na 12.930 Największa liczba aptek w stosunku do liczby mieszkańców znajduje się w województwie poznańskiem, w którem jedna apteka przypada na 11 032 osób.

Echa procesu marjawickiego

Przed paru dniami przywódca marjawitów, Kowalski rozesłał list „nawróconej" ponownie do sekty Zofji Prochówny, noszącej w klasztorze marjawickim imię Teodory. Prochówna wróciła do klasztoru i pisze:

„Spieszę zawiadomić cały świat, że to, co było zeznane przez świadków i przezemnie, jest nieprawdą, bo nasz brat arcybiskup jest czysty jak kryształ, jak słońce. Najdroższy nasz brat arcybiskup jest ideałem i wzorem czystości nieskalanej żadnym grzechem myślowym, jak woda czysta w szklance, tak czystym jest nasz drogi brat arcybiskup" (!!).

Wezwaniem wszystkich zbłąkanych do powrotu na łono marjawityzmu — kończy się ten niezwykły list

Zofja Prochówna pochodzi z Leszna pod Warszawą, gdzie ongiś istniała duża parafja marjawicka. W procesie zeznawała najbardziej obciążająco. Po procesie pozostała w Warszawie; długi czas nie miała pracy Zgłaszała się w Warszawie do różnych osób z prośbą o pracę, nie mogła jednak nic otrzymać pozostając w ciężkich warunkach życiowych. Od niedawna opuściła ona Warszawę i nawiązała kontakt z marjawitami.

Pod ich wpływem ogłosiła ona list, w którem odwołuje swe zeznania obciążające Kowalskiego, by utorować mu drogę do wznowienia procesu i ułatwić mu dalsze uchylanie się od odbycia ciążącej na nim kary (KAP.)

RADJO

Środa, dnia 28 grudnia 1932 r.

Poznań (335 m) godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** giełda; godz **14.15** kwadrans Tow. Ziemianek Wielkopolskich; godz **17.00** tr z Warszawy; godz. **18.00** feljeton, godz **18.15** pogadanka gospodarcza, — wygł. red. R. Fengler; godz **18.30** płyty gramof.; godz. **18.45** „Twórcy nowoczesnego poglądu na świat"; godz **19.28** sygnał czasu; godz. **19.30** tr. z Warszawy; godz. **22.15** sygnał czasu — komunikaty; godz. **22.30** tr. lekcji tańców; godz. **23.00** muzyka taneczna z płyt.

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** płyty gramof.; godz **15.35** program dla młodzieży; godz. **16.00** płyty gramof.; godz. **16.40** odczyt w jęz. ukraińskim pt. „Ukraina w ekonomicznem życiu Rosji" — wygł. inż. Eugenjusz Głowiński; godz. **17.00** płyty gramofonowe; godz **17.40** „Przysposobienie kobiet do pracy w przemyśle"; godz. **18.00** muzyka lekka z dancingu „Adrja"; godz. **19.20** „Skrzynka pocztowa rolnicza"; godz. **19.30** felj. poetycki pt. „Pod choinką" — p. Janusz Stępowski; godz **19.45** prasowy dziennik radjowy; godz **20.00** muzyka salonowa w wyk Stefana Rachonia; godzina **20.40** wiadomości sportowe; godz. **21.00** koncert kompozytorski K. Szymanowskiego w wyk. kompozytora (fort.), I. Dubiskiej (skrzypce) i St. Korwin Szymanowskiej (sopran); godz **22.00** „Na widnokręgu"; godzina **22.15** muzyka cygańska z domu Fukiera; godz. **22.40** odczyt; godz. **23.00** dalszy ciąg muzyki z domu Fukiera

Programy zagraniczne: Koenigswusterhausen (1635 m) 20.30 muzyka lekka, 23.00 koncert nocny; **Budapeszt** (550 m) 19.10 słuchowisko, 21.00 muzyka cygańska, 22.00 koncert fort.; **Praga** (489 m) 20.00 koncert skrzypcowy (sonaty Beethovena), 20.35 muzyka lekka, 21.00 koncert symfoniczny, 22.15 muzyka taneczna; **Wiedeń** (516 m) 19.40 ork. wojskowa, 21.00 odczyt, 22.05 muzyka taneczna; **Rzym** (441 m) 22.00 koncert solistów.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 22 grudnia zgłoszono: Anna Szade, z domu Majoma, 30 l. Władysław Pawełek, kuśnierz, 42 l. Jan Basiński, uczeń szkolny, 8 l. Tadeusz Enn, kupiec, 59 l. Marcin Budasz, kotlarz, 78 l. Stefan Piechowiak, 4 l 9 mies. Barbara Boberówna, robotnica, 62 l.

Sylwester w „Słońcu"

Tradycyjnym zwyczajem odbędzie się w sobotę, dnia 31 grudnia r. b., o godz. 11 wiecz. w teatrze „Słońce" Wielki Wieczór Humoru, Tańca i Piosenki pod hasłem **„Sylwester w Słońcu".** W wesołym tym wieczorze udział przyjmą ulubienice publiczności poznańskiej, dawno niewidziana w Poznaniu głośna primadonna operetkowa **MELA GRABOWSKA,** w swym najlepszym, popisowym repertuarze, królowa tanga **STANISŁAWA NOWICKA,** gwiazda „Morskiego Oka", **KAROL HANUSZ,** najznakomitszy piosenkarz stolicy, **STANISŁAW OSSORJA BROCHOCKI,** popularny komik, autor i conferencier **HANKA ROZWADOWSKA, BROCHOCKA,** świetna pieśniarka, znana z filmu „Serce na ulicy", **BLANKA ORSZAŃSKA, doskonała** wodewilistki i inni. W programie weźmie udział ponadto doskonały zespół wokalny **„REVELLERSI FOXTON",** który wykona szereg popularnych i wesołych piosenek. Ponadto program wypełni doskonały **Zespół Baletowy** złożony z 8 urodziwych girls z uroczą primaballeriną **HELENĄ GROSSÓWNĄ** na czele. **Program obejmuje same przeboje!** Orkiestra pod dyrekcją kapelmistrza **Kubika.** Niewątpliwie sobotni **„SYLWESTER w SŁOŃCU"** będzie jedną z najbardziej udatnych imprez sylwestrowych w naszem mieście, gdyż zarówno nazwiska artystów jak i doborowy program — dają pełną rękojmię powodzenia. **Ceny biletów kryzysowe a więc bardzo niskie od 1—4 zł.** Przedsprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrowskiego ul. Gwarna 20. zg 17 231

OSTRZEŻENIE! Chcąc nabyć proszki naszego wyrobu, należy przy kupnie AKCENTOWAĆ i wyraźnie żądać ORYGINALNYCH proszków z „KOGUTKIEM" Gąseckiego, znanych od lat trzydziestu. Komu sprawia przykrość przyjmowanie proszka, niech żąda „Kogutków" w postaci tabletek. ng 6672

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Kobiet „Wzajemna Pomoc".** — Gwiazdka odbędzie się w środę, dnia 28 bm. o godz. 17 min. 30 na dużej sali Domu Królowej Jadwigi.

— **Koło Absolwentów Dokształcającej Szkoły Kupieckiej.** Pierwsze zebranie towarzyskie odbędzie się w środę, dnia 28 bm. o godz. 20 w Czytelni Szkolnej na dole. Następne zebrania odbywać się będą stale w środę każdego tygodnia.

— **Poznański Klub Wioślarek** urządza dnia 29 bm. o godz. 18,30 w Kasynie Państwowego Banku Rolnego przy ul. Kantaka 10, herbatkę gwiazdkową, na którą wszystkie członkinie i sympatyków zaprasza. Wstęp bezpłatny.

— **Żeńskie Tow. „Przemysł".** Plenarne zebranie, połączone z wieczorem wigilijnym odbędzie się w czwartek, dnia 29 bm. o godz. 19 na wielkiej sali Domu Królowej Jadwigi.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: E. i St. Wawrzyniakowie, Kotusz, z podziękowaniem za wysłuchane prośby, 20 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 156 zł.

Na dom sierot na Głównej: Na gwiazdkę dla sierotek w Głównej, Janinka, Henio, Józio, Władzio i Jurek Stelmachowscy 8 zł.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu

ŁOŻYSKA KULKOWE i ROLKOWE

RIV

Officine di Villar Perosa S. A., Torino (Włochy)

PRZEDSTAWICIELSTWO i GŁÓWNY SKŁAD FABRYCZNY NA CAŁĄ POLSKĘ

PRZYJĘŁA CENTRALA ŁOŻYSK Sp. z o. o.

Warszawa, NOWY ŚWIAT nr. 59, tel. 683-73

Łożyska kulkowe i rolkowe oraz kulki stalowe do wszelkich celów stale na składzie. Ceny bezwzględnie konkurencyjne. Prosimy żądać ofert.

ng 7107

Dnia 24 grudnia 1932 r., o godz. 14, rozstał się z tym światem, zaopatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy i najukochańszy ojciec, brat, teść, dziadek i wuj, ś. p.

Hipolit Parowicz

w 77 roku życia. Eksportacja i pogrzeb odbędą się w czwartek dnia 29. bm., o godz. 9.30 rano do kościoła parafjalnego w Modrzu, o czem donosi

w nieutulonym żalu pogrążona

zg 17 233

rodzina.

Wronczyn, dnia 27 grudnia 1932 r., Poznań, Zimin, Zduny, Smogulec, Bienica.

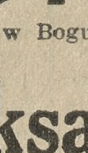

Dnia 26-go bm., zasnęła w Bogu, o godz. 7,20 wieczorem, zaopatrzona Sakramentami św., ś. p.

Siostra Aleksandra Heese

Córka Miłosierdzia Św. Wincentego á Paulo

licząca wieku lat 82, powołania 64 Długoletnia Przełożona Zakładu Sierót na Śródce i w Domu Opatrzności (Przytuliska Starców). Eksportacja zwłok z Domu Opatrzności przy ul. Bydgoskiej do kościoła św. Małgorzaty w środę o godz. 4-tej po południu. Nabożeństwo żałobne w czwartek, o godz. 9-tej, potem pogrzeb na cmentarz archikatedralny.

zg 17 239

Siostry Miłosierdzia.

Dnia 26. bm., o godz. 21.30, zasnęła w Bogu, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, namaszczona św. Olejami, moja najukochańsza i nigdy niezapomniana żona, nasza najdroższa córka, siostra, synowa, bratowa, siostrzenica i szwagierka, przeżywszy lat 25, ś. p.

Melanja z Muellerów Romanowa Witecka

Wyprowadzenie drogich nam zwłok z domu żałoby do kościoła farnego w Śmiglu, nastąpi dnia 30 grudnia 1932 r., o godz. 10 rano, poczem bezpośrednio nastąpi eksportacja zwłok na miejsce wiecznego spoczynku, o czem donoszą

w głębokim smutku pogrążeni

rodzice, mąż, siostry, brat i rodzina.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Śmigiel, Krotoszyn, Lipno. ng 7 110

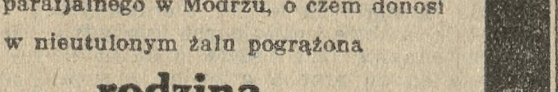

Dnia 24 grudnia 1932 r., o godz. 23.20, zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza, jedyna córka, siostra, wnuczka, kuzynka i ciocia, ś. p.

Anna Rychlewska

przeżywszy lat 24. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 28 bm., o godz. 15,15, z domu żałoby w Poznaniu, ul. Śniadeckich 15.

W ciężkim smutku pogrążeni

zg 17 226

rodzice, bracia i rodzina.

W sprawie dopisywania odsetków uprasza się P. T. deponentów, by nie przedkładali książeczek w pierwszych dniach stycznia w czasie największego nawału pracy. Odsetki bowiem, jakkolwiek nieuwidocznione jeszcze w książeczce, dopisuje się z dniem 1 stycznia do kapitału i od dnia tego oprocentowuje jako nowe wpłaty. Dopisanie procentów uskuteczni Kasa przy najbliższej wpłacie lub wypłacie

Komunalna Kasa Oszczędności Miasta Poznania

(dawn. Bank Miasta Poznania)

CENTRALA: ulica Nowa 10 ng 7 100

ODDZIAŁY: ulica 27 Grudnia 19 i ulica Marszałka Focha 48/50.

Dnia 25 grudnia 1932 r., o godz. 10 przed południem, zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, zaopatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza żona, matka, ciocia, teściowa i babka, ś. p.

z Masłowskich

Helena Wyrębska

przeżywszy lat 64. Eksporta odbędzie się w Linówcu z domu żałoby w czwartek, dnia 29 grudnia, o godz. 9, pogrzeb o godz. 10 przed połud.

W ciężkim smutku pogrążeni

dz 2 055

mąż z dziećmi i rodzina.

Linówiec, Poznań, Katowice, Toruń.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się

CUKIERNIA

w centrum, z pełną koncesją, za 14 tys. na sprzedaż na dogodnych warunkach. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod **zg 17 232**

Nierdzewne
noże i widelce
„GERLACHA"
w wielkim wyborze po bardzo niskich cenach poleca

BOLESŁ. ZIĘTKIEWICZ

specjalny magazyn wypraw kuchennych

Poznań, NOWA 8

dz 1 979 Tel. 35-65. Rok zał. 1885

Kamienicę

w centrum Poznania, ze składami kupię. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zg 17 238**

PTP **Poznańskie Towarzystwo Pływackie T. z. w Poznaniu** **PTP**

urządza

Zabawę Karnawałową

w czwartek, dnia 5 stycznia 1933 r., w salach „Loży", przy Grobli 25.

Rozmaite niespodzianki. zg 17 234 **Początek o godz. 20-ej.**

Po zaproszenia prosimy zgłaszać się do kap. sport. p. Jasińskiego, św. Marcin nr. 48.

Dnia 25 grudnia 1932 r., zasnął w Bogu, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, dziadek, teść, brat i wujek, ś. p.

Ignacy Antczak

przeżywszy lat 70. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 29. bm., o godz. 2,30 po południu, z domu żałoby, ul. Średnia 6, na cmentarz parafjalny, o czem donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

zg 17 229/30 **żona z dziećmi i rodziną.**

Poznań-Główna.

Majątek ziemski

około 1 500 mrg. w powiecie wrzesińskim na sprzedaż. Ziemia pszenna, doskonały stan budynków, stacja w miejscu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zg 17 237.

Kancelarje nasze połączyliśmy

i prowadzimy wspólnie

biuro adwokackie

przy Alejach Marcinkowskiego 11, parter. Tel. 20-15.

K. Galiński i Dr. Hejmowski,

adwokaci. zg 17 240

Wielki Wybór

prawdziwych Szampańskich Win mus.

po cenie likwidacyjnej

polecają

Nyka & Posłuszny

Poznań, Wrocławska 33/34 — telef. 11-94

Przysięgli Dostawcy Win Mszalnych.

Pz 7 208

Przeprowadziłem się

z ul. Dąbrowskiego na Aleje Marcinkowskiego 28, m. 9.

KAROL SUROWKA

rzecznik podatkowy

zaprzysiężony znawca księgowości, na okręg Sądu Apelacyjnego w Poznaniu. zg 17 154

Ekspertyzy — regulacje ksiąg — podatków, bilanse.

Masło tańsze! *Masło tańsze!*
Najlepsze masło deserowe
z pasteuryzowanej śmietany ½ kg zł **1,80.**
F-a M. MICZYNSKA
właśc. *Karol Piątkowski.*
POZNAŃ,
Zał. 1872. plac Św.-Krzyski 3 Tel. 36-58.
Specjalny interes masła, sera i jaj.
zg 17 227/6

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, 28 bm., o godz. 11 przed południem, sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę, przy ul. Małe Garbary 5 w firmie Express:

większą ilość rozmaitego obuwia.

Licytacja odbędzie się nieodwołalnie. ng 7 122

Dawid, kom. sąd., Poznań, Śniadeckich 26

Wysprzedaż upadłościowa

Z masy konkursowej sprzeda się natychmiast, nadające się dla pp. stolarzy i tartaków:

1 heblarkę grubościową z pasami, 1 taśmówkę, 1 gryzarkę z fryzerkami (kombinowaną) z motorem i przyborami, 6 warsztatów stolarskich z narzędziami, 1 prasę do fornierowania i 1 piec stolarski oraz kilka płyt.

Łaskawe zgłoszenia przyjmuje do 1 stycznia 1933 r.

St. Slaszak, adwokat
zarządca masy upadłościowej
ng 7 108 firmy Bracia Rosińscy w Gnieźnie.

Postanowienie. Na wniosek rolnika Janusza Górskiego, dzierżawcy z Topoli o odroczenie wypłat na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 wyznacza się po myśli art. 10 i 11 termin na dzień 31 grudnia 1932, o godzinie 10, na sali nr. 13 Sądu Grodzkiego w Środzie, celem rozpatrzenia wniosku, o którym zawiadamia się wszystkich wierzycieli rolnika Janusza Górskiego dzierżawcy, w Topoli z tem, że mogą przybyć osobiście na termin, celem udzielenia Sądowi wyjaśnień lub przysłać zastępcę prawnego. Środa, dnia 13 grudnia 1932. **Sąd Grodzki.** ng 6 759

Uchwała. W sprawie postępowania upadłościowego nad majątkiem firmy „Zakład Elektrotechniczny" inżyniera Łysińskiego w Poznaniu, 27 Grudnia 5, właśc. inż. Wacław Łysiński, mianuje się w miejsce dotychczasowego zawiadowcy masy Władysława Taborskiego p. Stanisława Jarosza z Poznania, ul. Kręta 6. Poznań, dnia 6 grudnia 1932 r. **Sąd Grodzki.** ng 7 121

W sprawie odroczenia wypłat nad majątkiem Apteki Pod Gwiazdą właśc. Wacław Morawski w Poznaniu, Kraszewskiego 12, wyznacza się termin na dzień 9 stycznia 1933, godz. 11 w gmachu tutejszego Sądu, pokój 29 celem rozpatrzenia wniosku dłużniczki o otwarcie postępowania układowego. Wierzyciele mogą przybyć na powyższy termin, celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 19 grudnia 1932. **Sąd Grodzki.** ng 6 760

Ofiary na rzecz ubogich w czasie od 15. 11. do 21. 12. 32 złożyli:

Bank Związku Spółek Zarobkowych 500,— zł. Związek Zach. Polskiego Przemysłu Cukrowniczego 300. —zł Drukarnia i Księgarnia Św. Wojciecha 200,— zł. Spółdzielnia Spożywców „Zgoda" 200, —zł. Radca Cichowicz z okazji „Dnia Ubogich" 200,— zł P. Skirmunt 200,— zł. St. Różański właśc. f-my „Agra" 100,— zł. Zebrane w Szpitalu Miejskim z okazji „Dnia Ubogich" przez księdza kapelana Owczarczaka 120.— zł Dyrektor Pawłowski 100.— zł Wlkp. Centrala Żelaza 100.— zł. „Pielgrzym" I rata 100 — zł N. N. 50.— zł. Dyrektor B. Brzeski na gwiazdkę 50.— zł. Mecenas Szołdrski 50.— zł Drowa Krysiewiczowa 50.— zł. Dyrektor Ziółkowski 50.— zł. Personel f-my St. i J. Szymandera dla biednych z b. Wesołego Miast 30.— zł Szkoła Prywatna K. Racławskiej 25.— zł Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego 20 — zł. Dyrektor Scheffs 20.— zł Stan. Zygalski 20.— zł P. Karge dla biednych z b. Wesołego Miasteczka 20.— zł Dr. H. Rosnerowa 15.— zł P. Karge na dożywienie dzieci 10.— zł pp. Jakubowscy zamiast wieńca na trumnę śp. Mich. Bąkowskiej 10.— zł. p. Musiałek na biednych Wesołego Miasteczka 10.— zł. J. M. 10,— zł. p. Kozłowska na biednych z Wesołego Miasteczka 10,— zł. p. Weronika Majewicz 10.— zł. p. Karchowski na biednych z Wesołego Miasteczka 10.— zł. p. Eichstaedt 10.— zł p. Handke 10.— zł Ola i Krysia Krzyżaniakówne ze skarbonki 10.— zł N. N. od Im. śp. M. Czarnockiej 10 — zł N. N. od Im. śp. Czarnockiej na obiady dla dzieci 10,— zł. Karasiewicz 10.— zł. Ks. dziekan Nilewicz, Tarnowo Podgórne żebr. od XX. z dekanatu 15.10 zł. Pracownicy f my „Goplana" 8,10 zł, 7.55 zł. 6.80 zł. P. Twarda 5.— zł Ks. prob. Tomiak 8,— zł P. Jakubowscy 5.— zł. T. Gładych 5 — zł. P. F. Popiołek z powodu ugody z p. Czubek 5.— zł P. Pazdrowa 5 — zł. Księgarnia Wydawnicza 5.— zł. J. Gruchała Borek 5.— zł. p. Kozielska 3.— zł, p. Daligowa 3.— zł. R. i M. W. 3.— zł. N. N. 3.— zł. N. N. 3.— zł. p. Włoszkiewicz 2 — zł. St. Szymański 2,—, P. W. 2.— zł, P. B. 2.— zł p. Maśkiewicz 2.— zł. Ks. M. 1,— zł N. N. 1,— zł Wiczyńska 1 — zł. Kółko Włościanek z Łodzi pod Stęszewem 1,— zł. Ks. M. 1.— zł. p. Borkowska 1.— zł.

Ze skarbonek wyjęto: Skarbonka w f-mie Skrzypczak 7,51 i 3.20, Skarbonka w Aptece pod Opatrznością Boską 39.— zł.

Dary w naturaljach złożyli: f-a Drożyński 40 mtr. materjałów wartości ok. 100 — zł., f-ma Kaźmierski 115 mtr. materjałów wartości 150.— zł. Odzież nową ofiarowali: Hr. Brzozowski: 6 sukien. 10 szt. bielizny Jeżycki Dom Towarowy 21 szt odzieży i 23 par pończoch. N. N. 24 par pończoch Centrala Pończoch: 7 par pończoch i 1 szt. bielizny, N. N. 5 szt bielizny, 24 p. pończoch. f-ma Szymański 27 par pończoch, 3 szt bielizny. 3 czapki, f-ma Sapif. Łódź — 15 szt. odzieży, f-ma Czerwiński — 15 szt. odzieży męskiej, f-ma Karolewski i Pluciński — 42 szt. bielizny, pułk Januszkiewicz. 16 szt. odzieży i bielizny. Dla b. Wesołego Miasteczka ofiarowali odzież nową: Hr. Wł. Zamoyska, p. H. Lipkowska. Hr Ludwika Żółtowska, Dr. Maciejewski, Prof. Żółtowska-Dąbrowska, p. Aniela Piwecka, f-ma Frąckowiak.

Ofiary w żywności: f-ma Jerzykiewicz — 6 chlebów, p. J. Cegiełka — 1 zając f-ma Milachowski — 5 funt kakao i 10 funt kawy dla Wes. Miasteczka. 100 paczek kakao i 100 funt. kawy na gwiazdkę. Związek Zach. Polsk. Przemysłu Cukrown. — 4 ctr cukru, f-ma Kajewski — 30 kg makaronu, f-ma Bręczewski — 17 chlebów, f-ma Baranowski 35 strucli, f-ma „Ika" właśc. K. Czajka — 100 paczek wafli, f ma Leitgeber — 50 paczek pierników, p. Roman Werner, Chomęcice — 30 funt. jabłek f-ma Piasecki — kartonik cukierków i 1 kartonik czekoladek; pozatem ofiarowali: f ma Czepczyński — 2 skrzynie mydła „Orzeł" i 10 paczek świeczek, f-ma „Blask" 25 kawałków mydła, f-ma Kręglewski — 10 paczek kajetów. Księgarnia św. Wojciecha — książki dla młodzieży wartości 100 zł. zg 17 205/6

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 12.

1 SPRZEDAŻE

Staniały
kuchnie 90, sypialnie dębowe materacami 310, jadalnie (szperowane) 330, gabinety 320. Fabryka Mebli, Rynek Śródecki, telefon 19-59. zdg 55 470

Pianino
dobre tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 59 360

Maszyny do pisania
dobre okazyjnie tanio z gwarancja poleca Skóra i S-ka Poznań. Aleje Marcinkowskiego 23. zdg 59 287

Okucia
budowlane, meblowe najtaniej Stanisław Wewiór — Poznań. Św. Marcin 34. Specjalny skład okuć telefon 34-31 d 1 846/7

Przy Poznaniu trzydzieścidwiemorg. pszennej ziemi
zabudowaniem inwentarzem 4 500 spiesznie sprzedam Nowak Kramarska 15 telefon 16-89. zdg 59 420/21

Meble
łóżka używane sprzedam. Wierzbiecice 13 m. 15. zdg 59 430

Gramofony szwajcarskie ceny najniższe
płyty gramofonowe od 95 groszy F. Bałoń Wożna 12 Pg 7 213-47 154

Zabawki
za bezcen. Pluciński. Fr. Ratajczaka 36 zdg 53 680

Meble
tanio wprost z składnicy poleca K. Bakoś, ul. Wenecjańska 1. Most Chwaliszewski przy Krzyżu zdg 55 218

Najtańsza sprzedaż gwiazdkowa
Rękawiczki Nappa flanela 3.90; swetry trykotaże, pończochy w Składzie Fabrycznym Władysława Trojanowskiego Wielkie Garbary 36 obok Wielkiej. Pg 7 693-58.252

Parasole
deszczowe oraz wszelkie reparacje wykonuje dobrze i tanio. — Wytwórnia parasoli. Wielka 28/29. dg 1 864

Futra
posiadam wielkim wyborze, karakułowe, całych skór piżmowce, tchórze sealowe, popielice, nutrja, źrebce różnego rodzaju także wydry, bobry blamy, lisy srebrne. — Sprzedaje po cenach gwiazdkowych dotad niebywałych Łajewski Poznań Fredry 1. Pg 7 343-48.141

Skład kolonjalny
przy ruchliwej ulicy z towarem lub bez i mieszkaniem (pokój, kuchnia) bardzo tanio spiesznie sprzedam nadaje się także na inna branże lub filje. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 59 581

Skład
w pierwszorzędnym punkcie z nowoczesnem urządzeniem okazyjnie za 1 800 zł sprzedam Informacje telefon 73 08 lub oferty Kurjer Poznański zdg 59 584

Kuchnie
tanio sprzedaje wytwórnia mebli kuchennych. Piaskowa 3 przy Tamie Garbarskiej. Koniecki. zdg 59 280

Podarek gwiazdkowy
i noworoczny dla narzeczonej to pierścionek, zegarek obrączki ślubne od 10 zł poczawszy. Chwiłkowski, św. Marcin 40. zdg 59 568

Kamienice
wille hotele goścince, młyny tartaki folwarki, gospodarstwa składy sprzeda korzystnie Ratajczak, Plac Sapieżyński 4. zdg 59 541

Gospodarstwo
30 mórg budynkami inwentarzem sprzedam cena 7 000, wpłaty 5 000 Sowiński Poznań Ratuszowa 35. zdg 59 578

Dom
Poznaniu zamienię na skład bławatów obuwia. wartość 50 000. Sowiński Poznań Ratuszowa 35. telefon 18-97. zdg 59 577

Kupna — sprzedaże
wszelkich nieruchomości załatwia szybko i rzetelnie Biuro Zaufania. Ratajczaka. Poznań, Plac Sapieżyński 4. zdg 59 542

Kapelusze damskie skórki na obsady płaszcze jesienno-zimowe, piękne modele
po cenach najniższych poleca P. Szczawińska S-ka. Wodna 1. — Przyjmujemy asygnaty „Kredytu". Pg 7 201/2-42.23/4

270
mórg resztówka blisko Poznania dobrze odbudowane sprzedam — wpłaty 45 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 530

Posiadłość
w Inowrocławiu składająca się z domu mieszkalnego kilku obszernych ubikacyj przemysłowych i garaży położona przy głównej ulicy oraz nadająca się do prowadzenia każdego przedsiębiorstwa zaraz do sprzedania. Władysław Komorowski. Inowrocław, Marsz. Piłsudskiego 15. zdg 59 533

Kiosk
dobrze prosperujący sprzedam. — Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 59 452

Drogerję
w centrum Poznania dobrze prosperującą sprzedam. Potrzebny kapitał około 15 000 zł. — Oferty Kurjer Poznański zdg 58 673

Pianino
sprzedam. Kręta 6 m. 11. zdg 59 444

Paski
damskie 1.25; 1.50; 1.75; torebki damskie: parasole; teki; portmonetki; laski; manicury i walizy. Ceny kryzysowe 50 proc. zniżone Własna pracownia. W. Czysz Szkolna 11 naprzeciw Szpitala. Pg 7 203-43.45

Sprzedam
pościel ubranie męskie duże lustro inne rzeczy Wilken Szamarzewskiego 18. III. podwórze. zdg 59 573

Meble
stylowe i zwykłe sprzedaje korzystnie. Piekary 5. zdg 59 000

Używane pianina
poleca tanio z gwarancja B. Sommerfeld skład fabryczny pianin Poznań ul. 27 Grudnia 15. ng 6 968

Skład
papieru duży 5 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 557

Restauracja
mieszkaniem (Jeżyce) koncesja tanio do nabycia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 470

Rower
jak nowy 100. Królowej Jadwigi 5 m. 5. zdg 59 213

Gramofon
elegancki szafkowy tanio. Słowackiego 48 mieszkanie 6. zdg 59 572

Na Sylwestra Na Nowy Rok Najlepszy dostawca
poleca się Hurtownia Porcelany Wroniecka 24, podwórze. — Na kieliszki — Na szklanki — Na Porcelanę — Na Prezenty ślubne i całkowite wyprawy. zdg 59 612

Maszynę
do robienia pończoch Rekord — sprzedam 160 zł. Adres Kurjer Poznański zdg 59 609

Skład
kolonjalny ruchliwej ulicy mieszkaniem towarem, maglem Adres Kurjer Poznański zdg 59 605

Obrazy
sprzedam. Ogrodowa 4 parter. zdg 59 604

Radjo
aparat 5 lamp. Telefunken. Poznańska 45. parter prawo od godz. 7 wieczorem. zdg 59 601

Kolonjalkę
w centrum dobrze prosperującą sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 59 563

Radjokomplet
czterolampowy nowoczesny za bezcen. Łąkowa 14 m. 22. zdg 59 564

Pianino
przedwojenne fabrykat „Palma" sprzedam. Nowomiejski 6 a. m. 25 zdg 59 514

5 KUPNA

Autoklaw
sterylizator na 10—20 ltr. do 150° ciepła i motorek powietrzny — (Heissluftmotor) spiesznie kupię. Oferty: Burdajewicz Szamarzewskiego 15 m. 5. zdg 59 110

Maszynę
do pisania używana niedroga kupię. Oferty z podaniem ceny i marki Kurjer Poznański zdg 59 221

Meble
używane kupuje. Piekary 5. zdg 59 001

Maszynę do pisania
tanią kupię za gotówkę. Oferty z podaniem ceny i nazwy do Kurjera Poznańskiego zdg 59 286

Dla stangreta
płaszcz i ubranie kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 438

Pianino
używane kupię za gotówkę. — Oferty cena Kurjer Poznański rg 4760

Kasę
National rejestracyjna używaną kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 525

Rzeźnictwo
kupię lub wydzierżawię. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 527

Kupię
skład rzeźnicki. Chwaliszewo 34. m. 6. zdg 59 485

Kupię
ostrego dobermana. Chwaliszewo 34. m. 6. zdg 59 486

Kupię bryczkę
rzeźnicka na resorach. Chwaliszewo 34 m. 6. zdg 59 487

Domek
przy Poznaniu kupię. Szczegółowe oferty z ceną Kurjer Pozn. zdg 59 506

Meble
kupię stołowy sypialnię i kuchnię mało używane i tanio za gotówkę. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 59 593

6 KAMIENICE

Willa
pięcio pokojowa z domkiem gospodarczym i ogrodem przy dworcu, siedm klm. od Poznania na sprzedaż. Cena 20 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 237

Dom
mój w Berlinie zamienię na dom w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 437

Kamienicę
kupię komfortowa wpłata do 60 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 556

Kamienica
w której mieści się kino skład i mieszkania do sprzedaży za cenę 40 000 zł. wpłaty 25 000 zł. Czynsz roczny 4 400 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 57 409

Kamienicę
Poznaniu, przy Matejki, komfortową 4-piętrową, dochód roczny ustawowy 33.000,— cena 218 000 sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 139

Kamienicę
komfortowa czynsz roczny 20 000, cena 150 000, wpłaty 70 000 — sprzeda Ratajczak Poznań Plac Sapieżyński 4. zdg 59 540

7 PIENIĄDZ

15 000 — 25 000 zł
pożyczki na pierwszą hipotekę kamienicy w Poznaniu poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 169

Bank
Właścicieli Nieruchomości. Poznań, Piekary 1. reguluje hipoteki i udziela pożyczek hipotecznych. ng 6 020

Wspólniczki
poszukuję do składu spożywczego z gotówką 2.000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 446

500 zł
złoży na stałą posadę młody mleczarz kawaler. Oferty ekspedycja Kurjera Pozn. zdg 59 500

Poszukuję
pożyczki na I. hipotekę 1 000 zł. procent podług ugody. Zgłoszenie do Kurjera Pozn. zdg 59 521

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
pokój kuchnia dwupokojowe kuchnia wprost od właściciela za dzierżawę wskaże Agencja Długa 5 zdg 59 569/70

Trzypokojowe
mieszkanie łazienka na Osiedlu zaraz wynajmę. Zgłoszenia Patr. Jackowskiego 43 mieszkanie 1. zdg 59 076

Komfortowe 6 pokojowe
słoneczne mieszkanie przy ul. Słowackiego II piętro elektryczność gaz centralne wodne ogrzewanie za zł 250 miesięcznie wprost od gospodarza od 1. 1. 1933 do wynajęcia Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 58 731

5
pokoi słonecznych przy Placu Działowym 5 I piętro wprost od gospodarza do wynajęcia. Bliższe szczegóły M. Malinowski, Stary Rynek 57 telefon 11-89. zdg 59 368

Mieszkanie
w górnej części miasta 7 pokojowe do wynajęcia Wiadomość Kurjer Poznański zdg 57 968

2 pokoje
bez kuchni zaraz. Św. Marcin 16/17 Malinowska. zdg 59 428

2 i 3
pokoje dzierżawa miesięczna zaraz wydzierżawię. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 59 306

Dwupokojowe
Kraszewskiego 9 b m. 5. zdg 59 504

Kiosk
do wynajęcia od gospodarza zaraz. Krüger Wierzbiecice 29. zdg 59 451

Trzy
pokoje kuchnia przynależytościami Jeżyce od gospodarza do wynajęcia czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 59 473

10
pokoi komfort. willa przy Operze na mieszkanie lub biura Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 59 607

3
pokoje, kuchnię łazienkę i 2 pokoje wynajmę zaraz. W. Schneider. Brzozowa 1. zdg 59 602

Trzy
pokoje kuchnia zaraz gospodarz — Tęczowa 16. godz. 12—3 obok ogródków Chociszewskiego. zdg 59 567

9 SZUKA MIESZK.

1—2
pokoi kuchni od gospodarza poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 511

2 duże
lub 3 mniejsze pokoje kuchnia spiżarka łazienka pokój dla służby duże antree, piwnica wysoki parter lub I. śródmieściu przy tramwaju czynsz miesięczny pewny (emerytura) wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 481

Bezdzietne
małżeństwo szuka 3 pokoi śródmieściu nie wyżej I. od gospodarza dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 595

Urzędnik
3—5 pokojowego. — Szczegółowe oferty Kurjer Poznański zdg 59 521

Szukam
pokój z kuchnią wprost od gospodarza, dam rok zgóry. Oferty z podaniem warunków do Kurjera Pozn. zdg 59 520

11 POKOJE UMEBL.

Pokoik
skromny podwórzowy Matuszek. Działyńskich 11. parter lewo. zdg 59 365

Pokój
frontowy niekrępujący wynajmę. Matuszek Działyńskich 11 parter lewo. zdg 59 366

2
panom pokój z kawą á 15 zł. Łaszewicza 4 m. 18. zdg 59 432

Frontowy
tani używaniem kuchni. Łukaszewicza 4. m. 18. zdg 59 433

Elegancki
ciepły miły zaraz. Matejki 1 II. narożnik Grunwaldzkiej. zdg 59 434

Pokój
Czesława 17 m. 16. zdg 59 435

Pokój
umeblowany czysty frontowy, — elektryczność inteligentnemu urzędnikowi od 1. 1. Poplińskich 7. m. 4. zdg 59 410

Panom
frontowy elektryczność. Strzelecka 20 II. 9. zdg 59 412

Klatki
duży biuro. Świętokrzyski 3. — mieszkanie 12. zdg 59 413

Niekrępujący
komfortowy. Kwiatowa 6 m. 1. zdg 59 416

Sypialnia
gabinet dwom inteligentnym korzystnie. Przecznica 10. m. 7. zdg 59 418

Pokój
Ogrodowa 2 mieszkanie 11. zdg 59 419

Pokój
Czesława 17 a m. 16. zdg 59 422

Ratajczaka
11 a. m. 77 słoneczny, ładny obiadami bez. zdg 59 425

Pokój
czysty bez pościeli. Spokojna 24a m. 22. zdg 59 403

Dla
2 panien lub pana. Zielona 3. m. 28. zdg 59 404

Umeblowany
od 1. Pocztowa 27 m. 3. zdg 59 406

Pokój
najchętniej urzędnikowi zaraz wolny. Fr. Ratajczaka 11 a 3 wejście m. 69. zdg 59 598

Pokój
z alkową dwuosobowy dobrze umeblowany. łazienka wynajmę zaraz. Ratajczaka 27 II. zdg 59 407

Panie
na pokój. Marszałka Focha 67. m. 13. front. zdg 59 536

Słowackiego
38. m. 9. zdg 59 538

Czysty
elektryczność, fortepian, telefon. Zalisz. Strzelecka 14, mieszkanie 8. rg 4752

Śródmieście
dobrze umeblowany, elektryczność, dwu-, jednosobowy, utrzymanie — bez — wynajmę osobom na stanowisku. Szkolna 11, m. 8. zdg 59 517

Pokój
zaraz później. Wojciecha 14/15, m. 17. zdg 59 488

Dwuosobowy
słoneczny. Śniadeckich 15, m. 4. zdg 59 489

Marcin 50
m. 12. pokój dwuosobowy. zdg 59 490

Pokój
2 panów osobny wchód, part — Skośna 16/17, m 9. zdg 59 494

Pokój
Wierzbiecice 39 a, m. 10. zdg 59 495

Dwuosobowy
front. 3 Maja 3 a, m. 12. zdg 59 505

Pokój
Ratajczaka 34 m 12. zdg 59 510

Pokoik
wynajme pościel pożadana. Adres Kurjer Pozn. zdg 59 453

Pokoje
dwuosobowy i jednoosobowy. Światło elektryczne wynajme. Figowa, pl. Karmelicki 1 a, II. piętro obok kościoła Bożego Ciała. zdg 59 464

Pokój
wynajme. Kopernika 8, m. 2. zdg 59 476

Centrum
elegancki pokój jedno. dwuosobowy. Mielżyńskiego 22, I. front mieszkanie 7 zdg 59 478

Przy Dworcu
Marsz. Focha 15 a m. 1. zdg 59 558

Frontowy
elektryczność 2 inteligentnym panom. Podgórna 13, m. 3. zdg 59 456

Pokój
Młyńska 12 a. m. 10. zdg 59 462

TEATRY

Teatr Polski: Dziś o godzinie 3.30 „Betleem Polskie".
Dziś godz. 8: „Dżimbi".
Środa, 28. 12. „Pani Prezesowa".
Czwartek, 29. 12 „Dżimbi".
Piątek, 30. 12. „Dżimbi".
Sobota, 31. 12. „Pani Prezesowa".
Niedziela, 1. 1. 1933, godz. 3.30: „Betleem Polskie".
Niedziela, 1. 1. godz. 8: „Dżimbi".

Teatr Wielki (Opera): Dziś Teatr nieczynny z powodu próby generalnej.
Środa, 28. 12. „Łucja z Lamermooru" z E. Bandrowską i J. Wolińskim.
Czwartek, 29. 12. „Królowa Kina".
Piątek, 30. 12. „Królowa Kina".
Sobota, 31. 12. „Dorina". premjera. Najweselsza nowość operetkowa.
Niedziela, 1. 1. 1933, o godz 3: „Dziewczę z Holandji", ceny zniżone.
Niedziela, 1. 1. godz. 8. „Dorina".

Teatr Nowy: Dziś „Zbyt prawdziwe aby było dobre".
Środa, 28. 12 „Zbyt prawdziwe aby było dobre" (Przedstawienie zakupione przez Związek Pracowników Bankowych).

Komedja Muzyczna: Dziś „Taniec szczęścia".
Środa, 28. 12. „Taniec szczęścia".

Cyrk „Olympia": — Atrakcje cyrkowe.

DZISIAJ w KINIE

Apollo: „Blond Venus".
Aurora: „Pat i Patachon jako gazeciarze".
Corso: „Cyrk Royal".
Colosseum: „Czterech Włóczęgów".
Muza: „Ben-Hur".
Metropolis: — „Dobroczyńca ludzkości".
Oaza: „Pogromcy Przestworzy".
Orzeł: „Buffalo Bill".
Odeon: „Student z Pragi".
Roxy: „Tajemnica nocy balowej".
Renaissance: „Obława w Paryżu".
Sfinks: „Noc przedślubna".
Słońce: „Raj podlotków".
Tecza: „Przedwiośnie".
Wilsona: „Wesoły Porucznik"

Pokój
Wierzbiecice 39 a m. 4. zdg 59 498

Próżny
bezdzietnym. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 590

Dwuosobowy
biuro. Aleje Marcinkowskiego 5b m. 17. zdg 59 587

Dwuosobowy
Słowackiego 39 — 9. zdg 59 583

Pokój
frontowy. Łukaszewicza 10, m. 4. zdg 59 580

Pani
czysty, ładny. Ogrodowa 19, m. 8 zdg 59 579

Pokój
św. Józefa 3, m. 10. zdg 59 565

Niekrępujący
Kanałowa 7, m. 8. zdg 59 553

Niekrępujący
jedno-, dwuosobowy. Pocztowa 30, m. 32, III. zdg 59 513

Pokoje
frontowy, obszerny elektryczność, telefon, balkon, klubowy garnitur, oraz jednoosobowy, kulturalnym panom. Nowomiejski 6a, m. 25. zdg 59 515

Grunwaldzka
17, I., dwuosobowy elektryczność, utrzymanie, obiady bez. zdg 59 516

Łąkowa
16, mieszkanie 10, utrzymaniem, bez, zaraz. zdg 59 519

Dwuosobowy
niekrępujący. Wodna 25, m. 11 zdg 59 522

Niekrępujący
z osobnem wejściem, utrzymaniem bez parter. Góra Przemysłowa 4 mieszkanie 19. zdg 59 502

Dworca
jedno-, dwuosobowy Marszałka Focha 27, front, II., Sypniewska. rg 4759

Pokój
solidnemu, czysty, miły, ciepły, utrzymaniem bez Wielkie Garbary 36, m. 18. rg 4754

Frontowe
słoneczne z niekrępującem wejściem Siemiradzkiego 2, dg 2054

12 SZUKA POKOJU

Poszukuję
pokoju dla samotnego pana. — Oferty Kurjer Pozn zdg 59 512

Dwóch
miłych niekrępujących pokoików poszukuje 2 panów śródmieście, Jeżyce. Cena Kurjer Poznański zdg 59 393

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje pokoju umeblowanego używaniem kuchni. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 402

Panienka
szuka pokoju z używaniem kuchni do 20. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 524

Studentka
poszukuje od 1. 1. 33. pokoju w centrum. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 477

Poszukuję
próżnego pokoju używaniem kuchni względnie osobno od stycznia lub lutego inteligentne małżeństwo Oferty Kurjer Poznański zdg 59 576

Pokoju
niekrępującego poszukuje student Cena Kurjer Poznański zdg 59 603

Pokoju
umeblowanego elektrycznością — łazienka bionkiem początek Jeżyc szuka pan. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 622

14 DZIERŻAWY

Dwadzieściapięćmogr. gościniec, koncesją, kolonjalką, ośmiopokojowe
sala, inwentarzem, wrzesińskim, objecie 2 500. Nowak, Kramarska 15, telefon 16-89 zdg 56 244

Stodwadzieściamorgowe pszennej inwentarzem zabudowan. właściciela
10 lat. objecie 4 500. Nowak Poznań, Kramarska 15 telefon 16-89 zdg 56 247

Piekarnia kolonjalką piec piersiowy kościańskim
wiosce bez konkurencji. 40 miesięcznie, objecie 350 Nowak Kramarska 15. zdg 56 245

Wyszynk
5 mórg wydzierżawie w dużej wsi H. Bielawny, Konarzew, poczta Krotoszyn. zdg 59 545

13 LOKALE

Dwa
pokoje frontowe przy pl. Wolności wysoki parter, zaraz do oddania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 466

Lokal restauracyjny
pierwszorzędny przy „Hotelu Polonja" w Częstochowie jest do wynajęcia od 1-go stycznia 1933 roku. Wiadomość w „Hotelu Polonja". ng 7 067

Skład
z ubikacjami, kompletnie odnowiony do wynajęcia Zgłoszenia z podaniem branży (osobiste 3—4 i 8—9) Kazimierz Stryczyński, Poznań, Dąbrowskiego 3, m. 8. zdg 59 518

16 OSOBISTE

Micki Mani
list do odebrania w Kurjerze Poznańskim zdg 59 099

zdg 50 959 Towarzyszkę
etc. Proszę zwrot fotografji dołączyłam znaczek A. T. Trzemeszno. zdg 59 394

22 ROZMAITE

Maskowe
kostjumy wypożycza Pawlikowska. Poznań, Woźna 15. rg 4755/56

Kto
udzieli zasłużonej działaczce społecznej trzymiesięcznej pożyczki 300 celem uzyskania stałej posady Oferty Kurjer Poznański zdg 59 383

Włosów
wypadanie, łupież, łysinę, usuwa „Esencja chinowo-chmielowa" i „Mydło chinowo-chmielowe" (z kogutkiem). Sprzedają apteki i drogerje. ng 6 674

Iwonicz - Zdrój
poleca do kuracji domowej sól jodobromową słoik pół kg zł 2.25 Wodę mineralną butelka 1.50. Żądać w drogerjach lub od Dyrekcji Zdroju. dg 1 862

Skradziono
mi maszynę do szlamowania flaków, 1 szprycę. Ostrzegam przed kupnem wskazanie złodzieja wynagrodzę Ambrożkiewicz fabryka maszyn rzeźnickich Poznań Bydgoska 2. zdg 59 395

Plisowanie
mereżkę, okretkę, dziurki dekatyzowanie, obciąganie guzików, nadrabianie stóp, hafty, monogramy najtaniej — „Haftoplis". Stary Rynek 10, wejście Kurzanoga Filja Romana Szymańskiego (Plac Świętokrzyski). Pg 4724-13.14

Mistrzyni
szyje wykwintnie tanio. Romana Szymańskiego 9, I. zdg 59 384

Pracownia Sokołowskiej
św. Marcin 78 wykonuje elegancko, fachowo suknie angielskie, wieczorowe 8.—, kostjumy, płaszcze 15.—, przerabiam. zdg 59 465

Koncesja
pełen wyszynk wydzierżawie. — Oferty Kurjer Pozn zdg 59 471

Szkoła masażu
leczniczego „Nowoczesna" Warszawa, Nowy Świat 26, telefon 606-42, przyjmuje zapisy słuchaczy (ek). Kurs trwa 4 miesiące. Wykładają wybitni specjaliści lekarze. Niezamożnym ulgi. Prospekty i programy bezpłatnie ng 7 101

Szkoła Kosmetyczna
„Nowoczesna" Stefana Artymińskiego, Warszawa, Nowy Świat 26, tel. 606-42 dająca prawo otwarcia gabinetu kosmetycznego, przyjmuje zapisy słuchaczek (czy) na nowy kurs trwający 4 miesiące. Wszechstronne nauczanie kosmetyki wszelkiemi metodami. Gabinet i laboratorjum kosmetyczne przy szkole. Wykładają wybitni specjaliści lekarze. Niezamożnym ulgi. Przyjezdnym ułatwienia mieszkaniowe. Prospekty i programy bezpłatnie. ng 7 102

Prośba!
Nauczycielka, sierota, po operacji bez posady znajdująca się w bardzo ciężkich warunkach prosi Wielm. Społeczeństwo o łaskawą pomoc pieniężną. Najmniejsze ofiary szlachetnych ofiarodawców proszę nadsyłać do Kurjera Poznańskiego pod zdg 59 611

Szyję
suknie 8, płaszcze kostjumowe 15. Wielkie Garbary 36 m. 18. rg 4758

23 OŻENKI

Panna
przystojna na państwowej etatowej posadzie wyjdzie zamąż za urzędnika, kapitaliste, emeryta, ponad lat 40. Posag 20 000 zł gotówki i emerytura. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 436

Inteligentna pani
wysoka blondynka lat 37, pozna energicznego pana najchętniej oficera w celu matrymonjalnym. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 58 957

24 NAUKA

Korepetycyj
udzielam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 267

Kursy Kroju Świętokrzyski
3 Zgłoszenia przyjmuje Kazubowska. zdg 59 414/5

Szkoła Tańca Mikołajczak — Kledecka
Pocztowa 29. Kurs 10 złotych. Pg 7 854-50.3

Kursy
handlowe rozpoczynam 4 stycznia. Tyran-Zaworska. Strzelecka 33. Słabym bezpłatna pomoc. zdg 59 148

Doktoraty
i studja akademickie drogą specjalnych kursów. Dyplomy przy ukończeniu studjów. International Academic Bureau Etablissement Iris 22 rue St. Augustin, Paris 2e France. Tg 763

28-my rocznik Kursów Handlowych
rozpoczynam w styczniu. Wyszkolenie w książkowości do samodzielnego prowadzenia 60 zł. 10 tys. absolwentów uzyskało posady Wpisy przyjmuje Sekretarjat, św. Marcin 29 Pozn. Tow. Buchalterji. zdg 59 594

25 MUZYKA

Na fortepianie
udzielam lekcji także wieczorami i poza domem Przygotowuje do konserwatorjum Ul św. Józefa 9 a m. 1. parter lewo. zdg 58 498

Lekcyj
gry skrzypiec, mandoliny udziela Wilda, Wybickiego 2. zdg 59 501

Duet
potrzebny zaraz. Oaza, Dąbrowskiego 53/55. zdg 59 574

Pianistka
rutynowana (akordeon) wolna. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 608

Poszukuję
lekcji kaligrafji. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 615

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Pani
dystyngowana gospodarna zaufana lat 36, posiadająca 5 000 zł gotówki szuka posady, zastąpi panią domu kulturalnego zaopiekuje się dziećmi albo przystąpi jako wspólniczka intratnego interesu. Oferty Kurjer Poznański zdg 58 913

Stenotypistka
polsko - niemiecka biegła, kilkoletnią praktyka poszukuje posady. Oferty Orędownik Wielkopolski zd 57 246

Niemka
sześcioklasistka poszukuje posady w biurze lub składzie. Oferty Kurjer Poznański zdg 58 912

Szofer
inteligentny szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn zdg 55 994

Wdowa
młoda inteligentna poszukuje posady zaraz gospodyni - zarządczyni u samotnej osoby miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 176

Nauczyciel
zredukowany, celująca matura czteroletnia praktyka poszukuje posady do dzieci za utrzymanie. Oferty Kurjer Pozn zdg 59 068

Gospodyni
szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 429

Panna
z lepszej rodziny poszukuje od 1. 1. 33, posady bufetowej lub kucharki miejscowość obojętna. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 59 449

Absolwentka
szkoły handlowej poszukuje posady włada biegle językiem polskiem, niemieckiem Oferty Kurjer Poznański zdg 59 411

Osoba
starsza uczciwa religijna skromna przyjmie posadę do prac domowych w mniejszym domu. — Oferty Kurjer Poznański zdg 59 423

Poszukuję
pracy za pokoik. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 426

Aptekarska
pomocnica z czteroletnią praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 397

Ogrodnik
żonaty, lat 29 praktyki 9 lat dokładnie obeznany w swym zawodzie zmieni posadę od 1 stycznia 1933 lub później. Może się powołać na obecnego chlebodawcę. — Żona gosposia może się zająć kuchnią lub obsługą Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 532

Starsza
dziewczyna z długiem świadectwem z gotowaniem do wszystkiego, szuka posady od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 492

Służąca
lat 20, z dobrem świadectwem poszukuje posady do wszelkiej pracy domowej z gotowaniem od 1. 1. lub 15 1. Zgłoszenia pod adresem Helena Snelówna, — Sarnowa, ulica Kolejowa 110. zdg 59536

Technik
dentystyczny poszukuje posady za skromnem wynagrodzeniem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego ng7105

Krawcowa
poszukuje szycia po domach. — Oferty do Kurjera Pozn. zdg 59 493

Młodsza
dziewczyna poszukuje posady do dzieci lub do prac domowych bez gotowania od 1. 1. 33 roku. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 503

Służąca
uczciwa, zaufana dobre gotowanie, szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 507

Dziewczyna
szuka posady od 1. do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 401

Kasjerka
biuralistka poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 59 405

Służąca
z gotowaniem własną pościelą poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 409

Mistrz piekarski
kawaler, lat 29 Wielkopolanin, obeznany w swym zawodzie (piekarstwo - cukiernictwo) prowadził piekarnię dotychczas prawie samodzielnie poszukuje odpowiedniej posady ewentualnie zastąpienia mistrza. Ożenek z właścicielką piekarni nie wykluczony. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 531

Uczciwy
pracowity rzemieślnik, lat 24 z prowincji poszukuje posady stróża, gospodarza, podwórzowego za niewysokiem wynagrodzeniem, posiadam narzędzia stolarskie, któremi mogę wykonać wszelkie reparacje mieszkań. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 59 508

Bona - freblanka
znająca higjenę szycie z długoletnią praktyką mogąca pomóc w nauce polskiego niemieckiego, poszukuje posady miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Pozn zdg 59 509

Panienka
z porządnej rodziny dobremi świadectwami, samodzielnem gotowaniem poszukuje posady zaraz ewentualnie od 1. Oferty uprasza się do Kurjera Pozn zdg 59 454

Jednomiesięczną
pensję za posadę da emeryt. — Oferty Kurjer Poznański zdg 59 610

Sierota
poszukuje posady. Uczciwa porządna, długoletnie świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 606

Dziewczyna
uczciwa, samodzielnem gotowaniem, poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 59 560

Poszukuję
posady z gotowaniem od 1. Pensja obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 562

Dziewczyna
uczciwa, skromna z dobrem samodzielnem gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 554

Dziewczyna
wiejska z dobrem poleceniem i gotowaniem, szuka posady od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 483

Pani
samotna, inteligentna, w średnim wieku, skromnych wymagań przyjmie posadę zarządczyni domu lub do opieki nad dziećmi. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 537

Pannę
młodą przystojną pilną, obowiązkową mówiącą płynnie po niemiecku biegłą w ekspedycji, gumienną polecam na bufetową lub ekspedjentkę Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 59 555

Panienka
inteligentna z udzielaniem lekcyj fortepianu przyjmie posadę do dzieci lub inną. Ludomy Poste-Restante S. R., Ludomy powiat Oborniki. rg 4753

Wypożyczę
4 tys. zł kto da stałą pracę w zawodzie krawieckim. Oferty Kurjer Pozn. zdg 59 457

Praczka
czysta pierze. Strzałowa 7, m. 11. zdg 59 472

28 WOLNE MIEJSCA

Służąca
Wodna 25 m. 7. zdg 59 424

Apteka
w Mroczy pod Bydgoszczą poszukuje od 1 stycznia 1933 młodszej polconej magistry (a) ze znajomością języka niemieckiego. dg 2 032

Bufetowe
do restauracji siły pierwszorzędne z kilkoletnią praktyką samodzielne potrzebne zaraz. Restauracja Pod Orłem Bydgoszcz ng 7099

Fryzjerka
dobrą siłą posada stała od zaraz do objęcia. Zakład fryzjerski ul. Wielka 22. zdg 59 439

Służąca
czysta, uczciwa i rzetelna z gotowaniem może się zaraz zgłosić. Potocka, Półwiejska 36. zdg 59 480

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem i pościelą własną od 1. 1. 33. potrzebna. Skryta 4 m. 4. zdg 59 597

Ekspedjentki
z kaucją 50 zł Katowice. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 502

Energicznych
młodych wymownych przedstawicieli z gotówką 10 zł przyjmę natychmiast bez względu na zawód Płace diety koszta podróży, prowizje lub wynagrodzenie miesięczne Oferty Kurjer Poznański zdg 59 575

Wspólnika
inteligentnego przyjmę. Potrzebny kapitał 1 000.— Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 506

Urzędnik gospodarczy
kawaler, poszukiwany w Lubelskie pod dyspozycję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 534

Dziewczę
młodsze uczciwe z porządnej rodziny potrzebne do lekkich prac domowych i pomocy przy pielęgniarce chorego. Zgłoszenia z odpisem ewentl świadectw Kurjer Poznański zdg 59 571

Dzielna
fryzjerka potrzebna na stała posadę. Poznańska 22. zdg 59 448

Uczeń
fryzjerski. Górna Wilda 15. zdg 59 539

Fryzjerka
potrzebna zaraz. Górna Wilda 15 zdg 59538

Uczeń
rzeźnicki potrzebny zaraz. — Marsz. Focha 142. zdg 59 529

Praczka
potrzebna zaraz. Pralnia Woźna 14 a. zdg 59 484

Gosposia
wykwintnem gotowaniem jednej osoby. Grobla 18 m. 7. zdg 59 496

Ekspedjent
branży kolonjalnej potrzebny zaraz. Oferty z odpisami świadectw i podanie pensji Kurjer Pozn. zdg 59 499

Kucharki
restauracyjnej poszukuje „Gambrinus". Kantaka 7 zdg 59 450

Kelnerkę
pożyczka 300 zł przyjmę. Adres Kurjer Pozn. zdg 59 455

Ślusarz
na stałą posadę może się zgłosić z kaucją 1 000 zł Adres Kurjer Poznański zdg 59 445

Pielęgniarka
z wyższym kursem do niemowlęcia półrocznego zaraz potrzebna u samotnego pana dobrze polecona nie poniżej 25 lat. Skarbowa 1, m. 5. zdg 59 447

Wspólnika
lub wspólniczki szukam zaraz. — Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 59 400

Stałą
posadę kierownika wynagrodzenie i udział w zyskach da dobrze prosperujące przedsiębiorstwo w zamian udzielenia pożyczki Oferty Kurjer Poznański zdg 59 196

Humor zagraniczny

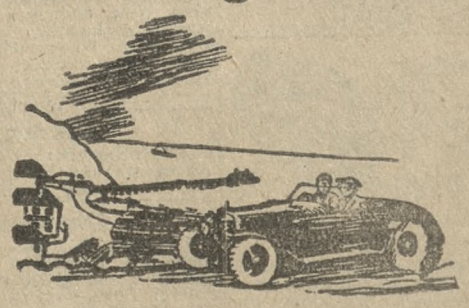

— O Boże! hamulce już nie działają!
— No, to przynajmniej postaraj się zatrzymać na tym mały mdomku — będzie nas taniej kosztowało!
(Rit et Rac — Paryż). S. F.

Przedpłata na miesiąc styczeń 1933 r. za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego „drobne" do godz. 12, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476, 3524 i 4072, filja Stary Rynek 25-55. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.